

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TEKİN SÖNMEZ

kanatsız
kuş

(ŞİİRLER, 1961-1981)

yansima

Tekin Sönmez, dün öğleden sonra yönelik bir ihbar yazısı üzerine (20 Temmuz 1981'den - 2 Ekim 1981'e dek 75 gün süreyle tutuklu) Sultanahmet'te) Sıkıyönetim Kurulunda, Pankart'ta KAMATSIZ KİTİS adı altında 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 1'inci Askeri Mahkemesi tarafından 1981 gün 1091/724 esas ve 1091/1750 sayılı kararlarla DEHAAT etti.

Tekin SÖNMEZ

KANATSIZ KUŞ

ŞİİRLER

(1961 — 1981)

TEKİN
SÖNMEZ

KANATSIZ KUŞ

(ŞİİRLER, 1961 — 1981)

FERHAT'IM ŞİRİN'İMİ...

Yollarda Sevda Şiirlerim Yürek Sirenim

**Fideler deniziydi, ah çocuklarımız
Meşe, çam, salkımsöğüt ve gürgenleri
Yangına sürdüler ne varsa bizden
Seher ipliğimizde, can menevişleri.**

**Uykular kurşunda, semtler uykusuz
Yeni bir göçteyiz, yürek sirenim
Pusular, tuzaklar altında yurdumuz
Ne yapsam dönmüyor, can sürgünlerim.**

**Yeni, bu göçmenliğin ezgisi... Yeni.
Bir selam daha bizden, Bolu Beyi'ne
Göçe zorlanan serçe ve güvercinlerle
Alıyorum seni de terkime ve nergisleri.**

**Yunuslar yurdu yine, biricik yurdum
Sis, boğuntu, gözoyukları. Ah, gülücüklerim
Varırım sizlere bir gün, varamam belki
Yollarda sevda şiirlerim, yürek sirenim.**

S e v d a Ş i i r l e r i m

K i r p i k M e n e k ş e l e r i n

Bir kavuşma saati, bildirgin sesi
Sevdiğim. Ay, elmas kadını benim
Mekikler ritmini giyindi göysün
Teninin gergefinde ellerim benim.

Bizim açtığımız meyva bahçelerinde
Öpüşle doldurduk elma sepetlerimizi
Tan kıvamında demir, yelken bulutta
Dudaklarında canının ay habercileri.

Göğüs uçlarının seher ipkileriyle
Bakırtan bir turunc demetleriydin
Ezildi içimde acının tefecileri
Süsledi bağrımı kirpik menekşelerin.

1 / ŞİİRİMİN PAPATYALARI...

Şiirimin papatyalarını getirdim sana. Al,
bulutsu bir masalla, yağmurlar güncesini
Çiçek gülüşlerinden, serçe göçmenliğimden
Ne varsa sundum sana, kendi getirdiklerimi.

O yakutlar nergisi, çizgisiz gökdenizinde
Yaşamamış hiç, belki de yaşamış kendisini
Bir minik kolye olsun, takıyorum boynuna
Kanatsız kuş, bu sözcükler turnası şiirlerimi.

2 / KEKİKLER KOKUSU SINMIŞ...

Kekikler kokusu sinmiş solurken göğsün
İki diri papatya yurdu, dağçileklerinden
Öyle coşkun akkağıtlar verirsin teninden
Ozan kalemim yazar, sevda tapınağına seni.

Karşırsın dallarıma, bıldırcın süsenleri
Arılar uğultusu oğul verir de kasıklarında
Toprak kokarsın erkek sağnaklarım altında
Gelen günün çıkırığına nakışlar kalemim seni.

3 / ÜVEYİK DENİZİ BİR...

Üveyik denizi bir ovasın. Başsız ve sonsuzun
kuşusun benimle olduğun zamanlar, bilirim seni
Ya da kızbuğusu bir güneş tayısın dokularımda
Söylerim hep nerede bulsam kendimi nasıl olsa
Bir papatya falındasın, bulurum da orada seni.

Ay. Ay, serpiliyor kanıma tarçınlı dudakların
Seni bana ileten sevgiden çiğtaneleriyle
Dolayıp ılık okşayışla üvez çitlenbikleri
Öpüşler kevseri gelincik ağzının demetleriyle
tatlı bir karpuz dudakların, nar böğürtlenleri.

4 / KIZ KANATLIM...

Kız kanatlım. Demiri kavında tarçınım benim
Güvercin yolkısı endamla salındın, bigüzel
Soyundurdu da bakır ocaklarıyla ellerim seni
Nasıl kuşanmışsam kendimi, seni de kuşandım
Nereye gitsem seninle damıttım güneşden teni.

Bir kelebek yumaklarıyla büründün içime
Dikenli çitlerde kanarken dudak atlaslarımız
Ben Ferhat'sız gezginliğin dinmeyen göçmeni
Şirin'ini bendime vuran şaşkın toprağım benim
Sen, minelerden kucakla eskittin papatya ezgileri.

5 / AYRILIŞ TOZLARI MENDİLİNDE...

Ayrılış tozları mendilinde, erkence indi gün
Ağdı saçlarının denizinden ta tomurcuklarına
İçimin aynasında varılmaz bir Ferhat'ın Şirin'i
Sözlerin, gölgelendi değişmez acılar büyüyle
Şiirimin sözlüsü, güzelliğin cereni, gülketesi.

Gözlerin bir mevsim yanımda, Erzincan üzümü
gibi, iri karakehribar. Bağbozumu ah çakırdikenleri
geçti üzerimden yüzyıllar, çözemedim gizi yine de
Sana ulaşırken unuttum Ferhat'ı, Mecnun'u, Kerem'i
Kırpikleriyle akıp gidenim ben, yüreğim terkinde.

6 / GÖRMÜYORSUN ŞİİRLER NASIL...

Görmüyorsun şiirler nasıl basıyor dallarımı
Ben de yansıtıyor seni, yeniden kırılışlarla
Sisli bir aynasın, derken bakışların silindi
Kalçalarının kıyısında ozan ceviz ağacıyım
Duymuyorsun sesimi, göçe zorlanan şiirlerimi.

Kaç Şirin, kaç Aslı dolanıyor içinde, Bilinmez
bilinmez, ne soran, ne bilen var bunu günümüzde
Gülüşlerin giyit değiştiren bir Leylâ, belki
Ben ki yaşatamam Kerem'i, Mecnun olamam bir de
Değiştirdim içimin defnesini, gönlümün Şirin'ini.

Sen yittin, su buğularla gitti, bulut kaldı
Sen yittin, bulut yelle gitti yağmur kaldı
Yağmur çiçeklere dönüştü, çiçekler yemişlere
Değişti her şey, güzelliklerin benimle kaldı.

Sen yittin, deniz dalgalarla gitti, kumsal kaldı
Sen yittin, mavilik gökle gitti, yıldızlar kaldı
Yıldızlar samanyoluna bürünüp düştü yüreğime
Değişti her şey, güzellikler dünya güzeli kaldı.

Hüzün öyle yitip gitti iraklara ve hatta
Sen yittikten sonra da bu semte uğramadı ki
İçten pazarlıklı, çok eski acının hacıyatmazı
Olsa da dokunamadı içimde yeşerttiğim umuda.

8 / SEVDA VE UMUT SÖZCÜKLERİ ÜRETTİM...

Sevda ve umut sözcükleri ürettim bağrımda
Yanımda, ezgiler sepetim, çimenlerle kuşlar
direnc harmanım oldu, yeni yolların masalı
Seninle geçtiğimiz yerlerde dineldim, sonra
otururdum seninle oturduğumuz kıyıya. Bahardı
ağaçlarla kışın hüznünü soyundum. Ozanım ben!

Ozanım ki acımı sözün şeftalisine çevirdim
Ayrılığı, umutsuzluğu, yendim dost yaralarını
Yeni ezgilerle göründüm, şiirlere büründüm
Yunus, ozanlar ermişi, bozkır toprağı sesimdi
Direncin günlüğünü tuttum, yazdım adını ilk
Ürettim bağrımda sevda ve umut sözcüklerini.

1 / ... SÖZLERİNİN YALINLIĞI

İlkin gözlerin geliyor, sözlerinin yalınlığı kuşatıyor içimi ve bir kitaplığın raflarına çarpan, yankıyan gülüşün koşuyor yanıma o an nazlı, usul ellerin kıvrak sokuluyorsun bana dolgun buğday başaklarında sesini bulan bir ezgi gibiyim, yanıdayım, dokunuyorum kumaşına.

Sözlerin yumuşak, ki sevecen sokuluyorsun bana kıvrıcık soluyuşunla, okşayan sardunya katmeri duruşunla akıyorsun derin yüreğimin ırmaklarına.

2 / ... TENİNE YAKIN

Nasıl da bir açılış içindeyim, tenine yakın öyle seyrek dokunsam sıkı dokunsam da yine dudaklarımda sözcükler, açıp gözkapaklarımı kapayarak koklasam, ah endamlı haykırışlarla dokuyorsun gökyüzünü, sesin sesime karılıyor göğsüm mayalanıyor ay göğsünün sardunyasına.

Has dokuyorsun ki içimi, bir dokumacının eli oluyor senin ellerin ve dokularım bir iplik yumağından sağılarak geçiyor sesinin yanına.

3 / ... COŞKUSUYLA BİRDEN

Kaç yüzyıllık bir iççekiş coşkusuyla birden kapsıyorsun da yeryüzümü, iklimine giriyorum iklimimle örülüyorsun, dalayan parlak maviyi yakutlu güneşin çiçekleriyle tenime kuşanan sularla buğulaşan uzayın eski sonsuzluğunda nice gidiyoruz, kaç yıldız yılı içimde sağır bilinen, körce gözlerimizin açılan saflığını geçiyoruz, sekerek kurşunlar akıyor canımıza.

Kadınlığının hızıyla yuvarlanıyoruz, boşlukta dengemi damıtan, yıldızlarla yenilenen kendi sesini bulan bir ezgiyim akıyorum ırmağına.

4 / ... NE DE KAHREDEN

Artık yıldırılmaz beni ne gece ne de kahreden otomobille hızla geçerken sinemi delen mermi bir hainin kurşunları ki elleri hep kanlıdır acı, güz bozgunu bile yenik düşüremez beni, sen yanımda oldukça ki bunu bilensin, bakır bir ay gibi tenini tenime serdiğin günlerin içinden bensizliğin can bezgini yokluğunda olsan bile acısı tutuklu kılmasın yüreğini ve gün kıyısı kara güllerle açılrsa da ve adımı her anışında sonsuz güzelliği eğiren insan sesinin hasreti olamaz ölüm ve bir inançla ölmüşse, ekmektir inancın en şirin adı ve buğdayın dokuduğu ter ki tenindir ,tenimi dokuyan sevginin ipliğiyle.

Artık yıldırız beni ne boralar ki ah canım
o boralar ki içimden kuşatamaz beni, yalnızca
kalsam da durur içimde yeşeren sevgi katmeri.

5 / ... KUŞUNU SALDIN

Çünkü sen, insan sesinin kanatsız kuşunu saldın
içime, hiç eskimez görkemini getirdin ve sonra
ovalarımı, dağlarımı donattın can çiçekleriyle
bakışlarında nasıl açıldı bunca kırmeneşesi
nice yürek incisi nasıl döllendi içimde, bunca
gönül testimde elmalargülü, ağustos güveçleri
elbette bunun bir nedeni var, çünkü sen geldin.

Yağmurlarınla, güneşlerinle ve tenin ak mendil
gümüş dokunuşuyla geldin ve bir kavşakta beni
eritip, derin sesini bulan bir ezgiyle bezedin.

6 / ... İÇTİKÇE SUSUZLUK

Sen yanımda varken, içtikçe coşan ve içtikçe susuzluk
mevsimi yaratan bir tasdan çekip dudaklarımı en duru
sözcükleri közden yüreğin örsünde, arkadaş sözcükleri
ki kaynağında güven pınarı kurumasın diye üretiyorum.

Canevimin haddesinde incelen sözlükten alıp bedenini
yaslanıyorsam iki göğüs ucundaki safir dut bahçesine
kansız güller her yeri papatyalarla bezesin ve ceviz
dallarında kayısı kokuları ve vişneler kızılalık yele
dönsün, çocuk sesleriyle evrenin her köşesi, adı sevgi
olsun doğacak çocuğun diyorsam, bil ki bir nedeni var
çünkü sevgi bir çocuğun yüreğine öpüşle nakışlanırsa

türn çocuklar gülücüklerle açarlar bir şafak vakti ki umutla işlenir yüreğimizin yurdu işte o zaman çığlık çığlığa kuşlarla bir türkü olur dokularım, bir iplik yumağından sağılır gelir beni dokuyan sesinin yanına.

7 / ... YOĞUN

Elbet bunun bir nedeni olmalı ve bunca kahrın, yoğun kan dökümüne açılan tanyeri çığlıklarıyla gözlerini ipek sesini aldım yanıma, onca ışıyan elmasım sendin.

Yeryüzü ekmeğini aldım yanıma, katığı gülüşünde senin ki gözü kanlı bunca haraminin uykularını da kaçırın bir halk dokumasından yola çıkışımın bir nedeni var var çünkü sen canımdasın, insansız seslerin tortusunu duyarken de sen vardın canımda ve kıyı yağmalarıyla ölüme delirmiş kılıç-kan cellatları ve gri betondan zindanları hiç anmasak da, onlar içimizde pıhtılaşanla kökü kazınacak olandır ki, elbet bir gün biliyoruz o yeryüzünde yurt edinemeyen bir asker savaştan savaşa sürülmüş, ayaklarında postal olmayan ve yenilmeyişin ya da hep yenilişin dev askeri, siperlerdeki gurbetçi olmaktan, kendi elleriyle kurtulduğu gün, tenime dolan sesimi dokuyan bir ezgisin hep yanımdayım senin.

Ferhat'ım Şirin'imi...

(Düşsel Bir Opera Karnavalında İçedönük Ezgiler)

İLK SÖZLER

Koro: 1 Kadınlar:

Hepimiz Şirin'iz biraz
Gün görmedik gençlik nedir
Ekmek ve sevda gurbetçisi.

Koro: 2 Erkekler:

Hepimiz Ferhat'ız biraz
Gün görmedik gençlik nedir
Ekmek ve sevda gurbetçisi.

1 / KALABALIK BİR ALABALIK GİBİ FERHAT

Her yanıñ fişeklik, dinamit lokumu
Her yanıñ baştan başa yara
Kanla bağladılar iki kolumu
Ferhat'ım. Yiğidim.
Ne yiğidi, karasevdalıym aslında.

Ekmeksizlikten öte, Şirin'im var
Sevdasızlıktan öte yeryüzü yok
Git.. git.. git.. tükenmez.
Ah, eskimeyen direncim benim
Ne vurgun yaratmışsın Şirin'le beni.

E ş l i k l i K o r o :

Önünde deniz, düş yola Ferhat'ım
Tatlı suda, tuzlu suda, fırtına yağmurda
Her dalga düzü hazırlar, her bora dinişi
Kalabalık bir alabalık gibi yüzmek senin işin
Yüzerek geçeceksin kendini ve denizlerini.

2 / EKMEK VE SEVDA

Atları olanın ovalarda
Tırları yollarda olanın
Toprağı olanın hesapsız
Silahı Barabellum olanın
Kadınları da olurdu sayısız.

Ne etsem, eylesem Ferhat'ım
El de avuç da boştu

Kala kala düş avcısının oku
Gelip buldu, Ferhat'ım
Cızzz.. cılız.. yüreğimi
Ekmeğin gurbetçisi Ferhat'ım
Oldum, Şirin'in ve sevdanın gurbetçisi.

E ş l i k l i K o r o :

Ferhat, bizim Ferhat
Üretip dokuyan geceyle gündüzü
Anadan doğma Ferhat'ın oğlu
Kavrulmuş dalkurusu bir beden
Korkuyla şahan-korkusuz bağışlayan oldu
Sonunda, korkuyu sevdaya damıttı kendisi.

3 / YURTSUZ KALMIŞ YÜREĞİN

Denizlerle kalabalık
Bir deniz ki yeryüzü
Balıklarından haberi yok
İçinde bir gurbetçi.. Şirin
Nereye götürülse, nereye gitse
Ferhat'ım da içinde yanıyor.

Balıklarla kalabalık
Bir balık ki yeryüzü
Denizlerinden haberi yok
İçinde bir gurbetçi.. Ferhat
Nereye götürülse, nereye gitse
Şirin'im de içinde yanıyor.

K o r o : 1

Ne yüzmesini biliyor Şirin
Ne Ferhat'ı tanıyor sular

Bundan olacak belki de
Hepimiz Ferhat'ız biraz
Hepimiz biraz Şirin
Camgözlerin elinde okyanuslar.

K o r o : 2

Sözümüzde ekmek bir
Ferhat iki, üç Şirin
Üç dinmez acısıdır
Yurtsuz kalmış yüreğin.

K o r o : 3

Yeryüzünde üstelik
Yeryüzü gurbetçisiyiz
Üç göçmen serçesiyiz yüreğin.

E ş l i k l i K o r o :

Görelim bir Şirin'i ve Ferhat'ı
Başlasın bu denizler karnavalı
Başlasın bu denizler karnavalı
Görelim biz Şirin'i ve Ferhat'ı.

4 / BİR YUNUS'TUM BELKİ DE

(Koro Eşlikli Bir Erkek Sesi İçin Ezgi)

Uz gittim az gitmedim
O devmasaı denizlerimi.

Korsanlardan kaçarken
Yaralanmış, ah nasılsa

Derinlerde tozlanmış
Batık sevda yelkenlisini
Benzettim de Şirin'in
Sıcak yürek yakutlarına
Bir salıncak süs yaptım
Kavrulmuş sözcüklerle
Gizlice nasıl öpüyordum
Uzaktan göğüs bademlerini.

Bilmiyorum nasılsa
Borsaların hanları
Puslu deniz içiydi
Sağdırcı kirvesiyle
Kötebekler dünürü
Ayvazı camgözlerin
Çatıkkaş birisiydi
Bilmiyorum nedense
Bağlıgöz suskunağız
Buldum orda kendimi.

Savaşlarda madalya
Veren süngü ucundan
Taktılar da göğsüme
Orda aktı gençliğim
Yaradan ellerimi de
Bıraktım ah oracıkta
Ne Hamsi, ne Sardalya
Ne Mersinbalığı bendim
Bir Yunus'tum belki de
Ya da acılı böğürtlerdim.

K o r o :

Böylece çıktı gitti
Uz gitti hiç gitmedi

O devmasal denizlerini.

Şirin'i nerde yitti
Turunçlar derlediği
O düşlerinin kekliği.

5 / HARFLERİYİM ŞİRİN'İN

(Koro Eşlikli Bir Kadın Sesi İçin Ezgi)

Uz gittim hiç gitmedim
O devmasal denizlerimi.

Ben sözcükler kekliği
Düşlerinde Ferhat'ın
Ve barış atlaslarında
Samanyolu harmanı
O yıldızların nergisi
Sevdanın alfabesinde
Harfleriyim Şirin'in.

Sönmüş ısıltı yayı
Çaprazlı, ay kolunda
Solucan kertenkele
Çığırtnan güveyisi
Zebani cellatların
Baskınına uğradım
Bildiriler, kitaplar
Sevgimin bilmecesi
Yakıldı alanlarda
Dillerinde dikenler
Ah, yarasalar alevli.

İşkencede ilk önce
Çocuklardan bedeni
Kitlemiş mahzenlere
Oynaşı camgözlerin
Yaygaracı sırtlanlar
Kırkayak, hamamböcekleri
Dinamit, tröl, zıpkın
Uzman balıkçıağı hepsi.

Vurgunu taş yaparak
Bağladı ne bulduysa
Sardunya küpelerle
Yazıyı yangın alev
Kalemle sözcükleri
Hokkabazı miralay
Dağladı ne bulduysa
Çaprazlı nal simgeli.

Süngercisi ekmeğin
Ferhat ise vurulmuş
Şirin'in gençliğine
Bürünmeden gençliği
Denizlerde hem Yunus
Hem Emrah'ın kendisi
Bir gün ozan oluyor
Bir gün maden işçisi
Orda sayılar öğreniyor
Zıpkın yemiş diplerde
Sevdamın o süngercisi.

K o r o :

Böylece çıktı gitti
Uz gitti, hiç gitmedi
O devmasal denizlerini.

Ferhat'ı nerde yitti
O yüzyılların gezgini
O seferberlik neferi.

6 / FERHAT'IM SÖYLERİM

(Koro Eşlikli Bir Erkek Sesi İçin Ezgi)

Masal masal gün oldu
Düşlerim duman oldu
Gönlümün Şirin'ini
Bıraktım gerilerde
Katran dalgalar aşıp
Camgözleri yenip de
Saracağım Şirin'i
Ben geriye dönünce.

Bir ileri bir geri
Suyun dibi bulanık
Şirin'im nerelerde
Kim getirir haberi
Adresler turna olmuş
Değişip değiştiriyor
Şirin'i ve sözlerini.

Günçiçeğim tutuklu
Yorgun kürek çekiyor
Geçemiyor nedendir
Dümbeler ahtapotla
Nalçaprazı kolunda
Yapışkan bir midyeyi.
Düşle gerçek arası
İçedönük ezgiler
Sesinde Şirin'im
Ah, bildircinim işveli.

Deniz minareleri de
Avda köpekbalıkları
Mürenler vıcık vıcık
Soru gösterisi oldu
Kaşarlanmış hergele
Mürekkep balıkları da
Kuşatıyor Şirin'i
Yüzgeçsiz midyelerle
Ah, okyanus sevincimi.

Ah Şirin, ceren Şirin
Ah, saflığın gümüşleri
Bir gün çarşaf giyiyor
Sonra incecik bikiniyi
O, koynundaki camgöze
Soyulup akpamuklu donuyla
Sunuyor almercan incileri.

Ya da incelen göçmenliği
Berlin, Münih, Viyana..
Ünlem işaretleri dolu
Yöpyorgun mevsimler de
Hiç duymuyor sesimi
Sayılar defterinin içinde
Banka, borsa, tahvil seneti
Her taraf kör bulanık
Her taraf kaygan deprem
Şirin'im ah anaforda
Ah, ilkbahar güneşteni.

Gelincik elmasımdın
Ah Şirin, keklik Şirin
Nasıl da hiç duymadın
Ferhat'ın ezgisini

Ne kalkan var elinde
Omuzunda gürzü yok
Ne dağların yolcusu o
Ferhat bir salkımsöğüt
Acıların eskimeyen sireni.

K o r o :

Masal masal söz bitti
Büyüler uçup yitti
Uz gitti, hiç gitmedi
O devmasal denizlerini

E ş l i k l i K o r o :

Bu gözler neler gördü
Ah, sormayın anlatılmaz
O buldıcın işveli
Şirin'i nerde yitti
Nerde yitti, bilen yok
Sürgünde sevdaların gezgini.

7 / ŞİRİN'İM SÖYLERİM

(Koro Eşlikli Bir Kadın Sesi İçin Ezgi)

Masal masal dün oldu
Düşlerim gülle doldu
Gönlümün Ferhat'ını
Koşturdum enginlere
Kalabalıklar aşsın .
Çevirsin çıkırıkları
Timsahlarla boğuşsun
Camgözleri yensin de.

Haykırış çöllerinde
Gülcicimi çiğdemler
İşledim gece gündüz
Kaysıdan zerdaliden
Gözlerin pınarından
Çiçektozu süsledim
Dokudum gece gündüz
Bir güneş bürünceği.

Denizaltı sırtında
Çaprazlı atnalları
Uygunadım kolunda
Şamatacı şarlatan
Başkan, balıkçıbaşı
Bir cayırtı kapkara
Her yanı ergen kanı
Pashı zindan ifriti
Kılçıklar boğazında
Çıyanlar engerekler
Sarıyorlar Ferhat'ı
Küreksiz sandallarla.

Boynundaki davulun
Kasetli tokmağını
Bindiriyor Ferhat'a
Akreple kertenkele.
Düşle gerçek arası
İçedönük ezgiler
Sesinde Ferhat'ımın
Ah çakırım sesitellim.

Çok eskiden bilinen
O yiğitler yiğidim
Gürzüyle taşı delen
O celâli sesiyle

Her şeyi bırakıyor
Ya karada su alıp
Korku dolu tekneyle
Batıyor bir tas suda
Leylim ley... loy loy
«Ayağında kunduram»
İki topum, üç adım
«Kıyma bana esmerim»
Durmadan tepiniyor
Kılıç-kan gıygıyında
Civanım, yağız tenlim.

Ya da cengaver gibi
Kağnılar süre süre
Söke söke asfaltı
Gürgen bıyık yağıyla
Tesbih şakırdatıyor
O curcuna haritası
Davul vurmuş kafayla
Tükrükler üfleyerek
Şimşirden zurnalarla
Koşup yitiyor birden
Murat'la dört tekerlek
Sayılar defterinin içinde
Banka, borsa, tahvil seneti
Her taraf kapkaranlık
Her taraf şaşkın deprem
Ferhat'ım anaforda
Ah.. ilkbahar sevincim.

Ne gören bilen olmuş
Ne yetişip soran var
Koynunda muskasıyla
Köşeler mi dönecek

Minübüs sürer gibi
Gencebay kasetiyle
Susuz rakı içerek
Ferhat'ım nerde yitti
Arısütüm, canevim
O depremi yurdumun
O fırtınalar memedim.

Alatlasdan köprüler
Sinemde kurdum Ferhat
Tanıktır gülhatmiler
Tanıktır saflığıma da
Cırcırlar kınakuşu
Sana sakladım durdum
O sevda kevserlerimi
O güllerin yurdumun
Ah, okyanus sevincimi.

Dudağımda adın var
Mendilim acep nerde
Berlin, Münih, Viyana...
Ünlem işaretleri oldu
Yoruldu sözcükler de
Hiç duymuyor sesimi
Kandan giysileriyle de
Ah yaşamıyor Ferhat'ım
Ah.. belki de gençliğini.

K o r o :

Masal masal söz bitti
Düşleri yitip gitti
Uz gitti, hiç gitmedi
O devmasal denizlerini.

Eşlikli Koro:

Bu gözler neler gördü
Ah, sormayın anlatılmaz
Civanı, yağız tenli
Ferhat'ı nerde yitti
Nerde yitti, bilen yok
Sürgünde`sevdaların gezgini.

8 / KALABALIK

BİR ALABALIK GİBİ ŞİRİN

Her yanım çiçekatlas, gülfidanı
Her yanım baştan başa yara
Acıyla bağladılar iki kolumu
Şirin'im. Gülcereniyim.
Ne gülcereniyim, sevdalıyım aslında.

Ekmeksizlikten öte, Ferhat'ım var
Sevdasızlıktan öte, yeryüzü yok
Git.. git.. git.. tükenmez
Ah, yenilmez direncim benim
Ne vurgun yaratmışsın, Ferhat'la beni.

Eşlikli Koro:

Önünde deniz, düş yola Şirin'im
Tatlı suda, tuzlu suda, bulanık suda
Her dalga düzü hazırlar her bora dinışı
Kalabalık bir alabalık gibi yüzmek, senin işin
Yüzerek geçeceksin kendini ve denizlerini.

Bu şiir başladığı gibi bittiyse
Ne Ferhat'ım özürlüdür, ne benim
Gülüşü incilerden Şirin'im
Bağışlanmaz bir suç işledi böylece.

Ama bir gün, inançla biliyoruz ki
Karanfil, gülhatmi, çiçeklerle
Bir dünya dokuyacak Ferhatlar Şirinlerle
Bu şiir de bitmeyecek, böyle başladığı gibi.

10 / GELECEĞİN GÜLLERİ

Ne Ferhat masallarda şimdi
Ne türkülerde yaşıyor Şirin
Hem Ferhat buralarda şimdi
Hem aramızda yaşıyor Şirin
Sözümüzde ekmek; bir,
Ferhat; iki, üç; Şirin.

Şimdi gecedir. Yıldızlar geleceğin gülleri.
Ferhat'ın da, Şirin'in de yurtları deniz
En koyu sularda öğrenip yüzmenin hünerini
En derin denizlerinden geçerek yüreklerinin
Kalabalık bir alabalık gibi yüzmek onların işi.

K o r o :

Yüzerek geçecekler kendi kendilerini
Ferhat ve Şirin
Kendi kendilerini ve bulanık büyük denizlerini.

(Perdeler kapanır
Perdeler açılır)

E ş l i k l i K o r o :

Başlasın bu denizler karnavalı
Görelim bir, Şirin'i ve Ferhat'ı
Görelim biz, Şirin'i ve Ferhat'ı
Başlasın bu denizler karnavalı.

(Perdeler açık kalır
Ezginiler ve çalgıcılar
Sahnedan çekilirler
Yepyeni, daha hiç yaşanmayan
Düşsel bir karnavala başlanır gibi
Her şey yerli yerinde hazırdır...
Bir flüt konçertosu duyulur arkalardan...)

... Y e l Y a p ı p F l ü t ü n l e

Kızılkuş saçlarını yel yapıp flütünle
Taçyapraklım, haydi gel de süsle beni
Renklerle donat kollarımı, şiir dilinin
Büyücüsü, esintiler cehennemi. Gel benim
Bir tınlayış dervişim ol. Söylence kızı
Taçyapraklım, gel de flütle süsle beni.

Gül flütle, nazlandırma sesini bana
Ilık, şeytan devinişin salgısını ver
Gelişinin yeli uzaktan ışınsın, ipince
Menevişlerle nadasla beni. Şimşeklerin
Çarpsın yelesine dudaklarımın, boynuma
Haydi gel, taçyapraklım değiştir beni.

Bir flütçüsünü, hızlı oynak kalçalarıyla
İpek hışırtılarıyla kaynayan denizimde
Canımın cereni, kamaştır yine beni. Şen
Tenkokusu gizemiyle aşlar yap göğsüme
Ezgiler seliyle eğit dev denizleri de gel
Döşe çiçektozlarını, kendine ulaştır beni.

Eskilerim çoğaldı, getir iğneni ipliğini
Ah, flütünün ibrişimlerini getir de gel
Tığlarını da al yanına, simyacı bakışını
Okşayan parmaklarımla değiştireyim seni.
Günlerin sarkacında bekliyorum nasıl da
Yakutlu tapınağım haydi gel süsle beni.

«Bir teselli ver.. Loy loy» demedim ben
Köylü erginliğimi, çözdüm o mengeneyi
Geleceğin güzeli, kalabalıkların giziyle
Yeni bir gönüllüsün. Sesimin Rosenbergi
Dev demirleri, alevi diliyle işle de gel
Öpüşler büyüğüyle gel de pişir şiirlerimi.

... Bir Cehennem Aleviyle

Sana da anlatayım, bir cehennem aleviyle
Anlatayım istersin, tomurcuk kızkanatlım
Benim işim gücüm bu. Senin işin gücün lir
Üflemek göysümde, şafağı iyice bileyensin
Bulurum seni, sığırcık sesin kuşüzümleri
Dökersin içime liri, bu cehennem aleviyle.

Anlatayım istersin, gülüşü gizemli kadın
Sevişi anlatayım, değişmeyi, kırçıl geceyi
Allıturnam telekleri yel yapıp flütünle

Okyanus bir depremde çıkıp geleceğim sana
Sesimle getirdiğim renklerim kıvıl kıvıl
Kemanları elmastan yay, sesimin rosenbergi.

Nerdeyim, bilensin. Süsleyensin alevinle
Güneşler sende, sevda benim, geleceğim sana
Ondördün ay gümüşleri. Kanımı tarçınlayan
Boyalarımı derleyip kekikten kızsoluğunu
Pullayıp yola, ballı kaysılar üvezler tenin
Benimse sözcükler, dilimde cinlerle alevli.

Bu cehennem alevinden geçebilmek benim işim
Gücüm bu. Sen de bilirsin, ayceylanım serçesi
Cinler.. kavuşma saatleri, göğüsten minelerin
Çelik haddelerime akar, kızcılık dudağından
Kemanlarla alevli, sesin gizle koşar kanımda.
Çaprazlıay küfleri, çalımsız anlatayım istersin.

«Benim derdim, bana yeter. Bülbül» demedim ben
Yine de zurnası sarsak bir davul kağnısıyla
Nasıl geciktim sana, bunu anlatayım istersin.
Geleceğim sana, titreşimler tınılar gezegeni
İşim sayılarla, paydalar. Renklerin büyüyle
Şiirlerim yollarda, yepyeni pişirir ekmegi.

YİRMİ YIL SONRA BİR KAÇ SÖZ VE BİR «KANATSIZ KUŞ»

\

Yitip giden ilk şiir denemelerinin başlangıcı (Kars) 1952 denilebilir.

Bir rastlantı sonucu yayınlanan ilk şiir ise, 1961'de bir sevda tomurcuğu olur. İnsan soyunu gönül bağlarıyla örgülemiş bir anten, bende, o günkü sözcük sınırlarıma bağlı kalarak belirecektir : «Bir Sevgilim Vardı».

«Bir sevgilim vardı,
Bazan hırçın,
Bazan uysaldı.

Meçhul alem gibi kara gözleri,
Bazan,
Bir alev misali yanardı...

Dertli, dertli,
Yanık, yanık
Ve
Göz, göze
Karanlık geceler gurbeti gibi,
Başka bir aleme giderdik...

Sonra
İçin için
Acı, acı
Damla, damla
Neden bilmem kalbim kanardı...
(Yelpaze, s : 97, 20 Aralık 1961)

Sonra, çevre ve toplum sorunları. Algılanımlar, iletişim-
etkilenim kanallarının dar çerçevesiyle belirli duyarlıklar.
Yerel sıkıntıların da geniş boyutlu dönüşümlerin de bir
«Kanatsız Kuş» gibi gelip yine de, özel-bireysel aynalarım
yansıyışı : KÖYCEĞİZİM.

«Köyceğizimiz
Bir tanem
Yeşil yaylam.
Doyamam hıçkırıklarım içten
Bir ömür boyunca ağlasam.

Yirminci yüzyıl yaşıyor
Köyceğizim
Yirminci yüzyıl!
Bir yanda
Mutlu ülküler içinde insanlar
Bir yanda
Paramparça dünyalım sen!

Dövenin hâlâ karaçakıl taşlarla
Tarihsel gücün,
Çorak, yoksun topraklarda
Bir yanda insanlar
Aya uçuyorlar, yıldızlara
Bir yanda sen
Gıcırdayan kağınlarınla
Yanık türkölüm
Çileşek köylüm...

Dün duydum
Yine tüfek atmışsınız Soğanlı'da
Vurmuşsun, vurulmuşsun
Yeşiller ağlamış kankırmızı
Bir araba ot için ölmüşsün.
.....»

(Yelpaze, s : 150, 26 Aralık 1962)

1962, bu duygulanımların yayınlandığı yıl olduğu denli, İstanbul'a köklü bir göçmenliğin yılı da sayılır. Büyük gurbetlik. Bir yanıla kırsalalanlarda yoğurulmuş bilincin, yer-yüzü göçmenliğine çıkış kapısı. Bir opera metni olarak tasarımladığım «Ferhat'ım Şirin'imi...» (1980), bu yeni ferhatlığın 1962'de bendeki başlangıcıdır biraz da. Büyük kentlere inişle, kızışan beyinsel bir cehennem! Türkiye'nin genel konumu ve özel yapısıyla aka köpüre giden yıllar. İçimde, arka arkaya açılan pencereler. «Kanatsız Kuş», şiirler...

Bir yanda, «Köyceğizim» çıraklığındaki haykırışa neden olan köy-sınır (otlak) kavgalarının kanlı hüznü. Öte yanda, Yuri Gagarin'in yeryüzü yuvarlağını ilk kez insanlığın kollarıyla fırdolayı çevrelediği günlerin en yüksek titreşimleri... İlk adımda, merceklerime çarpan bu iki ayırtı yansır «Köyceğizim»de.

Deneyimlerin bulanık evrelerine gelmeden önce (Halk

edebiyatı örneklerini saymazsak) benim bulunduğum kıyılara ulaşan sesler, kanatsız kuşlar var.

İlkin ezbere tatlarla yinelediğim şiirler. Sonra adları sıralamak gerekse, şunları anmakta duraksamayacağım hiç: «Asımın nesli...» dizeleriyle, Çanakkale savaşlarını da yansıtan, Türkiye'yi ulus olma aşamasına çeken dev karmaşa; öte yanıyla islamcı yiğitlemelerin coşkusunda bir Mehmet Akif...

«... yiyin efendiler yiyin...» gibi öfkenin ve yerginin lavlarıyla içime yansıyan Tefvik Fikret.

Ozanlık dokunuşuma karılmış bağımsızlık-özgürlük demokrasi ve ulusal kurtuluş direncinden yüksek sesli titreşim ipliklerinin yanısıra, bir Yahya Kemal. Bir yanıyla «..akınlarda çocuklar gibi şendik...»li, «fetih» özelemlerinin tekerleme kolaylıklarıyla, eskinin özelemi-avunmuşluğu. Bir ergenin yaşanmamış ergenliğine, derin umutsuzluklar kakışlayan «Sessiz Gemi», «Eylül Sonu», «Rindlerin Ölümü».. Ötede, yine aynı ergenliği sarsıp etkileyen ölüm-dirim ikilisi eşliğinde, gizlice gölde yıkanır Leylâ'yı çağrıştıran ay imgelemi...

Doğrusu şudur, ergenliğimin bir yanında umutsuzluğun, yalnızlığın ve ölümün eli aranır; kadın konumundaki çıvgınların beyinsel haddelerime şiirsel ürperişlerle ilk nakışları da tüm vurgu tınları da Yahya Kemal'in öteki etkileyen yanıdır, denilebilir.

*
**

Sonra, sonra bir aralık. Daha sonra, taa Sarıkamışlara, ellili yılların sonuyla, altmışlı yılların başlarına çıkıp gelebilen ve benim bireysel aynalarım düşen dizeler, adlar.. Kanatsız kuşlar var bir bakıma.

«Zannetme ki ne güldür, ne de lâle..» örneği dizleriyle, Ahmet Haşim ve büyüğü çağrışımlar. Sonra : «Akıllı Maymunlar»la Ümit Yaşar Oğuzcan, «Şeytan Diyor ki» ile Şemsi Belli, «Anzelha» ile Halim Yağcıoğlu ve «gözlerim gözlerime deyince..» imgelemiyle Atilla İlhan...

O yıllarda «Kanatsız Kuş» olup Sarıkamışlara dek gelebilmeleri, yine o günlerin iletişim olanaklarıyla ve ulaşım kanallarıyla sınırlıdır.

*
**

Nazım'a gelince.. ne yazık ki geç tanıdım onu. Salt geç tanımakla olsa iyi. Eksik de tanıdım üstelik. Bir süre tek yanıyla tanıdım. Bütün yanlarıyla, tümünden getirtilmediler bize. Bu biraz da bizim kuşağın (ya da o dönemde yazmaya özenenlerin) sorunu, denilebilir. Nazım'ı, tüm yaratımlarıyla bütünleştiren oylumlu yansıyışı, bir araya getirmek, hep bireysel çevre koşullarına ve olanaklarına bırakıldı. Ben, yıllarca ırak düştüm bunlardan. Böylece ilk tanışma, Haftalık Yön gazetesi ile başlar. Ceyhun Atuf Kansu'da öyle.. Ahmet Arif'e gelince... Doğrusu şudur.

Adını da, şiirlerini de; ilk şiir kitabımdaki (mayıs 1968) ve yayın sırası daha önde olabilecekken dergilerde yayınlanmakla yetinilmiş ikinci şiir kitabımdaki çoğu şiirlerimin : Varlık, Türk Solu, Türk Dil, Ant gibi dergilerde yayınlanışının ardından (Kitabının ilk basımıyla, kasım 1968) tanıdım Ahmet Arif'i. Bulduğum kıyılara dergilerde yayınlanışının izleri yansımamışsa, o dönemde; ondan bir sözcük ve iz görememişsem o günlerde, bunda kimin özrü olabilir! İlk evrede sözcük gereçlerindeki yerel benzerliklerse, (Enver Gökçe'de burada anılabilir ve yukarıdaki gerçekler-saptamalar onun için de geçerlidir) *an'ın* bölgenin, Doğu Anadolu'nun toplumsal coğrafyası gereğidir.

*
**

Seferberliklerle, «doksanuç harbiyle» göçmenliği kaç kez yaşadığı bilinmeyen rençber bir büyükbabanın (Alağagillerden Karahasan) son çocuğu; cumhuriyetin öncü öğretmenlerinden (Emrah) bir babaocağında tek bir şiir kitabının, roman ya da öykü kitabının bulunmayışı doğaldır

Buna karşın, «Erzurum Muâllim Mektebi» çıkışlı keman tınlarının çok sınırlı da olsa bebeklik belleğime harmanlanması da bir gerçektir. Ve günlük «Ulus» gazetesi devinimiyle yetinme, yine de o günün ve o çerçevenin ötesinde bir olanak sayılır.

Bunlara arabaşlıklar verilecek renk ayrımları da var. Köylülükle kalın çizgilerini bir kaç kuşak önce yumuşatmış bir annenin, içedönük ve «ince hastalıkla» sarışın sessiz yumuşaklığı. Daha 1929'da Cumhuriyet'in ilkökul diplomalarından birisini gururla alan bir ivecenlik.

Seferberliklerle yoğrulup biçimlenen Doğu Anadolu'nun insan coğrafyasında; annesiz-babasız şirin ermeni kızlarının (arada bir kürt güzellerinin de) doldurduğu (akçesiz-başlıksız) gerdek odalarıyla kalıtsal ırmağı değişen-başkalaşan bir «eşraf» geleneğine bağlı iplikler de görülebilir onda. Bundan olacak belki de, toprak-insan ilişkisinin iri çizgilerinde bulunmayan (yüzlerce arı kovanının oluşturduğu üretim) incelikte bir «familya»nın son kız çocuğudur bir bakıma.

Beslenme yetersizliğinden ötürü değil de, içeatan «ince hastalık» nedeniyle; annesiz kalan (1942) çocukluğun harcını da bir ozanlığın dipnotları yaparsak, abartmış olmayız. Çünkü, Anadolu'da annesiz-babasız çocuklar geleneği yıkılmış değil bugün de. «Resmi» öğrenim eleklerinden geçirilmeyişimizin bir nedeni, ~~bir~~ göçmüş bir annenin eksikliğine bağlanırsa da, öteki bir neden daha var. Köylülükle bağlarını atmış bir Cumhuriyet öğretmeni babanın, (annesiz-babasız) yoksul çok umarsız öğrencilik yıllarından kesinkes kaynaklanan tutumluluk ve ticaret eğilimi. Kimbilir, Türkiye'nin bu açıdan geleceğini sezgileyen bir «kehanet» belki de... öğretmen bir babanın özlemine dayalı olarak başlayan ve şiirlere belenmiş kuyumcu çıraklığım, işçiliğim.. ve Kars Lisesi, Vefa Akşam Lisesi, Haydarpasha Lisesi sı-

ralarında, dışardan sınavlara giren geciktirilmiş, önüne engeller getirilmiş öğrenciliğe özenli yıllarım...

İşte bir ozanlığın kendinden önceki ve kendisiyle başlayan yıllarını bir kaç satır aralığına yerleştirmek gerekse; kalıtsal dokunuşunu ve daha özeti; ozanlığın (özel) bireysel-tarihsel-toplumsal dökümüne arabaşlıklar olabilecek öğeler bunlardır, denilişi de doğru düşer.

**

Bir doğru daha. Sonuna dek Mustafa Kemal Atatürk coşkusuyla, ulusal kurtuluş savaşının antiemperyalist kaynağına bağlı kalan bir öğretmen babaocağından çıkış kayıtlarım var. Altmışlı yıllarda da bilincimde bağımsızlık, özgürlük, demokrasi gibi kavramlara, tanımlara mührünü vuracak ve yön verecek olan da bu. Yadsınamaz.

1968'de İzmir ve İstanbul limanlarına demirleyen 6. fiyoya karşı bir tepki olarak dizeleşen yeni bir ulusal kurtuluş ve bağımsızlık coşkusuyla bezeli «Dokularımızın Matematigi»nin kaynağında da (Türk Solu, Eylül 1968) bu babaocağının ekini vardır. «Polis Cemil»de de, «Anacan»da da...

İlk evre deneyimlere, beliren politik yaklaşımlarla notlar düştüğümü (hiç yüksünmeden) anıyorum. Nitekim, eski dergileri taradığımda, unutulmuş üç şiir çıktı karşıma.

«Mustafa Kemal Atatürk devrimleriyle» ilişkin, Varlık'taki (1964-65) iki şiirin yanısıra, Yelken'deki şiiri de anmak gerekiyor. O dönemdeki bakışaçılarımı yansıtmaları açısından verelim : «Mustafa Kemal'i Anlamak».

«Bir başlangıçtır samsun yeryüzüne aydınlık
gerçek bağımsızlığın «ya kurtuluş ya ölüm» sesidir bu
bu sömürücülerin karşısında halkçı Mustafa Kemal'dir.

Bir ışık doğrulur kocatepe'den anadolu'ya kocaman
İnancın satılmışlara karşı direncidir bu
bu tutucuların karşısında devrimci Mustafa Kemal'dir.

Bir oluşumdur milyonlar karanlıktan kurtulur uzun yüzyılları aşacak kaçınılmaz gün doğumudur bu bu halkın uygarlığında barışçı Mustafa Kemal'dir.

(Yelken, aralık 1966)

**

Gelelim «Kanatsız Kuş»taki yirmi yıllık toplama; çıkış noktası, uğraklar ve bugünkü şiirsel yaklaşıma...

Hiç bir kitabıma almadığım, dergilerde unutulmuş ama ozanlık serüveninin çeşitli evrelerini, duyarlıklarını ve duyumlarını (etkileri de) içeren şiirler vardı. Onları, özel bireysel tarihimden dahası şiir uğraklarımdan söküp atamazdım. Şimdi, onlardan bir kesiti «Kanatsız Kuş»a alıyorum.

Bu arada, daha önceki kitaplarımda yayınlanan kimi şiirleri de ayıklama, gözden geçirme coşkusunu dizginleyemedim. Düşünce olarak doğru, şiirsel titreşimler olarak eksik bulduklarım var bugün. Bunları ayıklamak da yaşarken benim işim olmalıydı. Bunu yapmayı denedim. Başarabildiğimi sanmıyorum. Şimdilik yapabildiklerim bunlar.

**

Bir de «Kanatsız Kuş» yaklaşımı var sözü edilecek. Bir imgelem. Bunun için uzun söz gerekmez.

Çok özel-bireysel uğraklarımızla, çok genel toplumsal-evrensel gerçeklerimizle, 1981'e geldik; bir soluk aralığı gibi kısa, hızlı ve elitez... Bir baktık ki, ilk şiirin yayınlanışının üzerinden yirmi yıl geçivermiş.

Sevda o sevda; ayırtılar, ayıraçlar, yeni bakış açıları var. Yer değiştiren, yurt değiştiren gerçekler, düşler var...

Hepsi bu. «Kanatsız Kuş». Bir burada, bir orada.. öte-lerde... Bir var. Bir yok. Hepsi bu. Hepsi bir «Kanatsız Kuş». İnsanın ve şiirin «Kanatsız Kuş»u!..

(Kadıköy - Ocak 1981)

KİTAPLARA ALINMAMIŞ İLK ŞİİRLER

(1963 — 1969)

YAŞADIKÇA YAŞAMAK

İlkin yaşamak dopdolu usumuzda
Tüm çabaların götüre götüre tükettiği
Kopup kopup sona erdiği ömrümüzün
Bir korku çılgılık çılgılık akşamlarımızda

Yaşadıkça yaşamak isteğimiz doludizgin
Bir yerde durup bitiveren öykülerimiz
Gözlerimiz direnirken son kez göğe karşı
Son nefes dudaklarımızda tedirgin

Doğabilmek yaşamaya yeniden taptaze
Tüm gün ışıklarıyla bir kez daha dirilmek
Umut evrenlerine gidebilmek gönlümüzün

Anlarımız şimdi tiril tiril üşümekte
Yüreklerimiz çocukluğumuzda kaldı
(Çağrı, Kasım 1963 / Varlık, 1 Haziran 1964)

Ö Y K Ü

Bir dünya vardı
zoraki yaşanacak
yıkık duvarlarında karanlığın.

Bir an içimde bahardı
sonra aklar karardı, kararacak
mutlu yaşantılarımda aydınlığın.

Çocukluğun özgürlüğünde tasasız
sıcacık yaşamak, sıpsıcak
kar yağmış sabahlarımda ayrılığın.

Öyküm düşler gibi aksız
umutlar sonsuzlarca uzak
bitimsiz, anlatımsız yalnızlığın.
(Varlık Yıllığı, 1964)

GÜÇSÜZ SOLUKLARIMIZ

Bir ergin çağlayanda arınıp durulanmalı
Güçlü soluklar olmalı sonsuza değin.
Mutluluğumuz sabah alacalarında avuç avuç
Bir dağca, bir gökçe, bir evrence örneğin.

Yanımızda, yöremizde, başucumuzda çocukluğumuz
Sevilerimiz sıcak, daha sıcak, sımsıcak
Durmasın yüreğimiz tükenmesin soluğumuz.
(Varlık, 1 Temmuz 1964)

Y A

Sarıldris köyü seçmenlerinin oy vermeyi
(Bu şiir Isparta'nın Eğridir ilçesine bağlı
rededen gazete haberlerinin esiniyle yazıl-
mıştır.)

Ellerimiz, ayaklarımız ve yüreklerimizde
Kınıldar nasırlarımız acır ya
Bozbulanık acun bir de terkedilmişlik
Acı yeller
Kimse bilmez üşürüz içimizde.

Bir tekerlek öğütür ömrümüzü kağnılarımızda
Bir tekerlek ya
Nedendir kimse bilmez yalnızlığımızı

Ezgilerimizde hep yalın unutulmuşluğumuz çöreklenmiş
Yıldızlar uzak. Ay battı. Issız gece.
Gün ışıkları yokedemez karanlığımızı.

Çorak bilgeniz, yüreksiz bedeninizde
Değil mi ya-değil mi ya, yalan mı?
Bu nasıl tükeniş ve yok oluş bilir misiniz?
Tutsak etmişsiniz, tüm mutluluklar tekelinizde.

Karşı doruklara sorun, şu bozkırlar da tanık. Sorun ya.
Bir de kağınlara sorun ortaçağın.
Hani soluklar var-kaygısız alıp, alıp da verdiğiniz
Irmaklarca başıboş akıp giden.
Başaklar var ya, hani o ekmeğini yediğiniz
Yedi başlı özlemlere sorun uzaylar boyu.
Sorun. Ya.

Biz Anadolu'nun uzak bir köyünde unutulmuş
Ama yüreklerimiz var ya, yanımızda, işte şuramızda
Kımıldar durur acır ya, acır ya.

(Varlık, 15 Temmuz 1964)

D E M E

Yağan kar ve gece
upuzun seslenişim
bu ağlamalara çocukluk deme
ya bir yasak sevidir
ya da vuruşu yüreğimin

cam kırıkları ki evrenim
dokularımda seni büyütüyorum
açlık deme açlık deme.

ya bir kutsal yakarış
ya da varış yanına
upuzun seslenişim
(Varlık, 15 Ekim 1964)

ANILARDA DİRENİŞ

— Ergin'e —

Durmadan seslenir - haydi gel -
İlkyaz kıvancıyla derinden ta derinden
Varılamayan ama hiç erişilemeyen
Uzak masallarda anılarımız.

Öteden savrulup gelir bir yel
Yalım yalım bir yel doyumsuz özlemlerimizden
Ama sürekli ağırlardır bu hiç dinmeyen
İpislak çıkmazlara uzanır yollarımız.

Bir el uzanır bir el
Usul usul bir el gecenin gözlerinden
Tükenmeyen ama hiç eskimeyen
Upuzun bir geceyi öper dudaklarımız.
(Varlık, 1 Aralık 1964)

SENİ BIRAKTIĞIM YERDEN

Seni bıraktığım yerden başlıyorum
İlkin gök yüzüne yazıyorum kocaman
Yıldızları kapatıyorum bir bir
Derken yağmur başlıyor usuldan
Ardı sıra büyüyor gece

Büyüyor ev ev sokak sokak
Büyüyor hüznümle damlalar
Yankıyor ayak seslerim yollardan
Sürekli uzuyor gece
Seni bıraktığım yerden başlıyorum.

Seni bıraktığım yerden başlıyorum
Esmer çıkmazlarına sıkıntıların
O hiç söylenmemiş ezgilere bir de
Üstelik alabildiğine güçsüz
Alabildiğine yılgın ve kaygılı
Çirkin gülüşlerine karanlıkların
En soğuk iklimlere sürgünce
Seni bıraktığım yerden başlıyorum

Sokaklar boyunca tutsak edilmiş
Sokaklar boyunca ürkek tedirgin
Dönüp dönüp hep o yere gidiyorum
Bütün kapılar kapalı anlıyor musun
Ve sonrasız uzuyor gece
Seni bıraktığım yerden başlıyorum.

Filiz veren çiçek yaprak ve dal
Anlamsız şimdi bütün besteler
Bütün güzellikler şimdi anlamsız
Aydınlık günlerle tükenen masal
Seni bıraktığım yerde başlıyorum.

(Ajans Türk Yıllığı, 1965 / Hırsar, Aralık 1965)

SÜREKLİ ARAYIS

Kar tanecikleri, çakıl taşları, çiseliyen su
Yollar tozlu ve upuzun geliyorum.

Yüreğim vereceğin mutluluklara yönelmiş
Şekil değiştirip küçüle küçüle
Yirmidördü çeyrekte tüketiyorum.

Sen bir yeşil, bir deniz gözlerinle
İsteklerle dolu ellerin avuç-avuç
Gözlerime bakıp-yaşamını ver-diyorsun
Oysa ben seni yaşamakça seviyorum.

Yollara düşüşüm kaçınca sabah alacakları
Umutum kısala-kısala gün bitimlerinde
Sana erişmeden hep tükeniyorum.

Kaç kez sordum
Giden güne, yıldızlara, yağmurlara, martılara
Tümü susuverdiler yorgun.
(Varlık Yıllığı, 1965)

BİR ÇOCUĞUN PORTRESİ

— Serhan'a —

Kimi kez yürümesidir güvercinin
küçük evreninde besler düşlerini
bir kıvılcım şavkısında durur yüzü
açılması gibidir odalarda çiçeklerin

Her şey kımıldar avuçlarında
canlıdır ses verir duvarlar pencereler
— Neden ağlıyorsun sen kapı
ya sen tüylü oyuncağım kimi arıyorsun
karanlıklarda kaybolup giden annen mi

— Baba olacağım, der büyüüp de
babam gibi çoraplarım olacak
sonra kitaplarım olacak kitaplarım
bir uçacağım yıldızlara varacak gide gide

Duru gözleri ıslıl ıslıdır
bilmez hiroşima'ya atom atıldığını
aç doğurduğunu anaların kara yaşantılarda
bilmez vietnamda savaş gitgide kızışmıştır

Tutar da her akşam annesinin elinden
coşkun soru çiçekleriyle yürür yatağına
ve hırçınlaşır kimi kez haykırarak
— Söylesene anne ne zaman büyüyeceğim ben
(Çağrı, Ağustos 1966)

ANILAR ÇIKMAZI

Elleri bir düğmeye dokunur istekli
gergin bir ezgi duyulur çaykovski'den
sislerle gelir ıslak ve yosun kokulu
anı denizleri dokunur ıssız sahillere
gecelerine bir şeyler söyler usuldan
yüreği hızlanır hızlanır vurur sürekli

Sokulgan o duru mevsimlere gider istekli
eski diriliğini arar ürkek yalnızlığında
oysa o soluklar şimdi soğuk esintilerdir
bitimsiz çığlıklarıdır akçıl özelemlerinin
yalnızlığının gel gitleri oynar isterik
anı dalgaları kabarır kabarır durur sürekli

İçlenir ve elleri sessizce titreşir istekli
körpe bir gelincik solar mendil uçlarında

gün batımında bir keklik göğsünden vurulur
çirkin gülüşlü ipliklerde savrulur da gece
gözleri şimdi iki ıslak çizgidir ki sürekli
(Çağrı, Eylül 1966)

ANADOLU HALKINDAN

Bu kağnılar benim yoksulluğumu söyler
çağ çağ yontusudur ağıtlarımın
ulaşır en duyarsız evrenlere
haykırır sürekli çığlıklarımı
yankısıdır gece yarılarında açlığımın

Kaç yüz yıldır çatlaktır tabanlarım
sürer gider saban ilksel direnişimle
işler katı suskunluğunu doğanın
uygarlığın uğramadığı kavruk ovalarımda
yüreğim dövülmüş ve darmadağın

Tüm bitkilerde ak özlemlerim döllenir
filiz sürer isteklerimde kır çiçekleri
ve de ağlar geceleyin
kan tükürür uzak yıldızlara
yalın ayaklarımla konuşur deve dikenleri

Bu dağlar benim unutulmuş yapım
düş özgürlüğünde benimle durur
uzanır gök katına özlemlerimi öper
pınar pınardır gözlerim yamaçlarında
çağların yitmişliğini ezgiler

(Çağrı, Mayıs 1966)

YALNIZ ADAM

Seneler geçecek de aradan
İster istemez geçecek de seneler
Kendini arayan bir yalnız adam
Bu ben miyim diyecek
Bakıp bakıp da aynalardan

Kimi kar yağacak
Kimi yağmur yağacak anılarından
Elleri bir dost eli arıyacak
Bir sıcak el arayacak yalnız elleri
Hüzünlü akşamlar çökecek durmadan

Artık hiç bir beklemeyecek
Ne varsa umuttan seviden yana
Seneler gittikçe avuçlarından
Kendini tüketen bir yalnız adam
Soracak ne kaldı ne kaldı çocukluğumdan

Ne öten kuş
Ne yeşil ne de akan su
Bilmiyecek onun yalnızlığını
İçinde gitgide büyüyen bir korku
Şimdi gitgide büyür yalnızlığından
(Varlık Yıllığı, 1966)

— Eğer gökyüzü olsaydı
ve tanrı bulunsaydı gökyüzünde
yalnayak tırmanırlardı —

Bunlar Çorum'dan gelen 54 çift yalnayak
halkımın kara gecelerde büyüyen sesi
direnişi yağız bedenlerinin
ellerinden alınmış ekmekleri, kentlere sığmazlar
vururlar taşlara topraklara adlarını yalnayak

Bunlar kaç yüz yıl beklemenin birikimi heyyy
göz pınarları derin gecelerde durur ıslak
parıldar solukları taa Anafartalar'dan taaa
aç, susuz ama bilenmiş, yeryüzüne sığmazlar
kamçıdır gölgeleri haksızlığın üstünde yalnayak

Bunlar coşkun ekicileri alınterinin
Dumlupınar'ın özgürlük işçileri
oysa yer dilsiz taş, gök harlı ocak
ama varırlar ergeç, taa uzaya dek ve sığmazlar
kurtuluş savaşının neferleri yarılmış yalnayak

Bunlar 54 çift namuslu ayak
düştüler bir sabah Çorum'dan yollara
ergeç karanlık gecelerin üstünden aşacak

(1968, Varlık Yıllığı)

gel biraz dediysem sana tutkunluğumdur
ne denli diyorsam yaklaş gülümse
gelecek günlerin var ya işte onu diyorum
işledikçe parıldar kurtuluş kesimlerin
şunlar değerli memelerin boraks, wolfram

seni okşamak diyorsam dadaş erkekliğimle
avuçlarımda uyku titreyişlerin bunlar
nerene dokunsam bir halkçı döllenmedir
ne değin sonsuz ki onu diyorum
türkülerin bir kurtuluş savaşçısı ağzımda

gün dediğin de ne kısa bir soluk
sürükler akıntıda hiçlerini
ergeç satılmışlar da gidecek onu diyorum
çocuklar barış ürünlerini gülecekler
bağımsızlık kanlarımızla boy verecek küçüğüm.
(1969, Varlık Yıllığı)

GÜ·NÜ·N APANSIZ AÇIKLANMASI

(İlk basım : Mayıs 1968)
(İkinci basım : Şubat 1974)

şimdi silahlarımız suskun
şimdi gün kısıvrak mıhlanmış
kahırlı

anlatılmaz ağır
(hıncımızın aşınmaz kayasından
kaskatı soluklarımızla sağdığımız)
gün narlanmış bir kelepcedir şimdi bileklerimizde

şimdi silahlarımız suskun
şimdi
istilâ ordularının postal seslerini dinliyoruz

ey acılar
dikilen her sabah gözyuklarımıza
ey bizim direnç tüfeklerimiz
doların vahşetle çiftleştigi günlerdeyiz
günler kötü

kötü

kötü

kötünün de kötüsü ve dişi
emperyalizmin yatağında boyuna sabahlayan
bunca satılmış günlerdeyiz memleketim

bakımsız ve kavruk
üstelik yüz yıllarca nadaslanmamış
ilkyazın yeşilliğinden
güneşin hamarat işçiliğinden uzak
kuraklıktan dehşetli yarılmış bir toprak gibi
yüreklerimiz

yüreklerimizin üstünde istilâcı postal sesleri
karanlık yüzlü korsanları paranın ve özgürlüğün

tutulmuş kapıların aralığından gün doğmuyor
 gümrah ve sarı
 yaratıcı ve doyurgan değil şimdi güneş
 napalmları ve boğucu gazlarıyla
     üstümüzde ağzı açık
     gözüdoymaz
     bir de kösköpük azgın
 kapitalizmin besili yarasalarıdır istilâ askerleri

bunlar topraklarımızda ilerliyorlar
 tekelci patronların itmeleriyle
 tarihsel sorumluluğunda sürenin
 uzaktan bankerler pipolarıyla gülecek
 yoksulluğumuza mermileri boşaltıp da gülecekler
 her an daha artan zulüm atmacalarıyla
 sömürgen tasarılarla gülecekler memleketim

aramızda derviş vahdetiler ve cia
 zırlılılar atomlarla damat feridler aramızda
 osman kadrili gazeller şühüslâm dürriler
 saidi kürdiler anzavurlar
 şeriatçı tezgahlar müslüman satıcılar ve daha
 boyuna kanıyor eklemlerimiz
 memelerimiz sağlıyor boyuna
 daha nice nice şeylerimiz alınıp satılıyor
 daha nice nice şeylerimiz memleketim

(gizli pazarlıklardan kurtulan parmaklarıyla
 bir kadın göğsüne dolduruyor
 taşkesilen sessizliğini istilâ öncesinin
 gün akşama seğirtiyor uyarmalarla
 bir çocuk ayuclarıma usulca sokuluyor

yaşamı dokuyor sürenin peteğinde acılarla
kaçarak postallarından istilâ ordularının)

3 /

günlerle geliyor karteller tröstler
ardından günlerle postal sesleri
napalmlar bilyalı mermiler günlerle
kanemiciler ümmetciler günlerle boyatıyor
bankerler günlerle üretir açlığı savaşı
nice vahşetleri döllen günlerdeyiz
tüm halkların insancıl işlemeleri
santim santim bölüşülmüş talanlarla
kıyım kıyım payetmiş tefeci burjuvazi

günler süre içinde harmanladığımız
yaralı ve irin dolu bir gecedir
yaralı ve irin dolu
gökyüzü maviliğinden
ekmek sıcaklığından uzak
bir bebe gülücüğünden öte
geleceğimiz satıcıların dudak aralığında
paranın ihanetlerle çiftleştigi günlerdeyiz

seni uyutuyorlar ey ekonomi
gizli ikili andlaşmalarla uyutuyorlar
yeryağda zeytinde ayçiçeğinde
günler sağılır boylanır köleliği geriliği
günler anadandoğma bırakılmış cırılçıplak
cırılçıplak
cırılçıplak emperyalizmin kucağında soluyan
kötünün de kötüsü dişi ve doğurgan günlerdeyiz

doğan gün neyi doğar memleketim
 doğan gün neyi döllendir
 neyi yoğurur her sabah emekci ellerimiz
 şu demir

şu kumaş

şu çeltik

bir de ekmek arayan tırahomlu çocuk
 göğün yere yapıştığı yeri yemek üzre
 doğan gün bolluğu nasıl payeder memleketim

bunca baskı neyi yorumlar memleketim
 bunca zindan neyi
 neyi bilenir boyuna ezilmemiz
 şunlar ürünleri toprağın

açlığın dağları aha şurası

yorulmuş durur tanrı da şurada

bir de insan insanların sırtında büyüyen diş
 tekdüze solur öldürmek üzre
 bunca ağıt hangi koşuya güçverir memleketim

neyi sevmek seni sevmektir memleketim
 seni sevmek neyi vareder
 neyi değilken yaratır eklemelerimiz
 şunlar şurada satılmışlar

şu da bağımsızlığın özgürlük evi

emilir durur kanlarımız da şurada

bir de alınmış mermileri silahlarımızın
 uyanmak gerek gayrı çağ geçmek üzre
 yeniden neyi yaratmak seni sevmektir memleketim

durgunluğun eyleme bıraktığı
 umutsuzluğun umuda
 gecenin gündüze unuttuğu bozkır yanığı çocuk
 cahilliğin içinden yekini yürüdü
 iliklerinde hodaklığın tuzlu aş
 gönlünde yüzyılları aşan acı yalnızlık
 bazan cesur bazan korkak
 cahilliğini beyninde ufalayarak
 düşmanlarının içinden tozduman yürüdü

gözlerinin ilkişikle öpüşmesi
 evrenle tanrıyla karmaşık
 başladı günlerini halkcı makasla biçmeye
 harmanda hergde çalışırcasına işlek
 ekinde biçimde pişen imece gücünü
 yüz yılının gelişiminde başladı biçimlemeye

özünde bir ses dölverdi filizlenmeye:
 su yürür çiçek açar ağaçda
 tohum yarılr

toprakda sürer yeşil
 güneşle boylanır yaşamak

biçimlerle ballanır yemiş
 sürekli değişmelerle varolur hayat

.....

İnsan eylemle bilinçler ve yeniler kendini
 her şey yeniden başlar

başlar yeniden büyümeye

her sabah halkcı işlemelerle
 her sabah daha bilinçli daha çok
 her sabah daha bilenmiş yeniledi kendini

toprağı herglediği gibi örneğin
beynini çıkardı güzelim yaratıcı güneşe
(bunlar istilâ orduları gelmeden önce)

6 /

bilyalı küçük mermiler düşmüş dokularına
aç karınlı dalkurusu bir kızın
fosforlu küçük mermiler
kapitalizmin en yeni aşaması
işte uygarlık orada duruyor
etlerin ve kanların üstünde orada
eklemlerinde aç karınlı dalkurusu bir kızın

daha deminki solukları uçuşuyor
daha biraz öncesi hepsi canım
nisan yapraklarınca kaç üniversiteli
özgürlükten elde kalan son uçarılıkla
onurlu eylemlerde bağımsızlığı işliyordu
istilâ orduları gelmeden önce
bilyalı mermiler etlerine eklenmeden önce
dokularında fosforlar tutuşmamışken

daha biraz öncesi hepsi canım
devrimci makaslarıyla üniversitede
gelecek günlerini biçimliyordı
bağımsız ve özgür günlerini
her sabah daha özlü işlemlerle
bir kimya formülü yazarcasına gerçek
uyanmış harmandalı yüreklerini
soluk soluğa okul sıralarına yazdılar
anlamış inanmış ve umutluydular

· daha demin ki türküleri uçuşuyor
daha biraz önceki solukları
hepsi daha biraz öncesi hepsi canım
bombalar etlerine eklenmeden önce
damarlarında fosforlar tutuşmamışken

7 /

cahillığının içinden yekini yürüyen
uykulu karanlığı aşan kavruk çocuk
güneşin kimyasal olgularla döllediği
birikimli bir helyumdu
milyonlarca yıllık özümlemenin
kaçınılmaz yarattığı
atomların döne döne dönüştüğü bir helyum
yok edilebilir mi hiç

fosforlu mermiler etine dağıldığı an
ne bir ağrı vardı başında
ne de pişmanlıktan sözetti gençliği
ne yorgunluk

ne acı

ve ne de umutsuzluk
sürenin her an değişen içinde
sürenen her an değişen içinde
ihaneti ve geriliği yıkaacak ölümsüz bir sestir

dövmebakır bakracından içti andını

soluk soluğa

ve yarılmış dudaklarını
dayanıklı ellerinin tersiyle silerek
devrimci yüreğini göğsünden çıkardı usulcana
üstüne bir fizik formülünce yazdı adını
İnsan bilinçlendikçe yeniler kendi kendini

ölmek değil bu vuruluş
yekinmek yeniden
filiz sürmek

çiçek açmak
kapanmak kendi özümüze doğada
bölünüp atomlarına maddenin
devinmek sürekli sessizden
suda
havada
toprakda
o dönüşüm yasalarıyla coşabilen
bir oyuna yeniden başlamak usulcana

8 /

her gün gizli pazarlıklarla
her gün nükleer sesli postallarla
daha sarıldı yüzleri bir kat daha
daha kapandı ışıkları bir kat daha
ve küçük bir koro boyuna hızlandı:
— gözleri açılmasın
— elleri değmesin bolluğun memelerine
oysa onlarda sever güneşin sütünü
toprağın etini
kaç yüzyıllık açlıkla doğrularak
ümmetci ağaların zincirlerini kırarak
sağmak isterler dokularına
memelerini toprağın ve güneşin
açtırlar
uygarlığa
ekmeğe
ve sevgiye

açtırlar

yaşamaya

barışa

ve özgürlüğe

açtırlar

aç

aç

aç

şimdi şurada evrenin ortasında

kaç yüzyıllık bir tarihi ortaya yıkarak

kuru kanlı dudaklarıyla geceyi ikiye yırtarak

türkülere giydirirler ezilmiş yalnızlıklarını

üstelik abartmadan

tastamam tutarlı çizgilerle

keskin ve şaşmaz ritimlerle bir de

seslerini alır gelirler köroğlu'dan dadaloğlu'dan

abdal'dan

9 /

kapitâl orduları gelmeden önce

(yani ikili andlaşmalarla çağrılmadan önce)

yazılmamış birer okul defteri gibiydiler

bilinçsiz

ya da kazınmış bir iki devrimci gazete

faşist onbaşlıların bağnaz kulelerinde

kazınmış birer kağıttılar

kazınmış

şöyle imam-hatipli eğitimlerle

dinsel ya da ırkçı düş şiirleriyle

yazılacaktır tanrılı tekbirli mitinglerle

yatırlara mum dikip çaput bağlamaya

bankerler ve öteki dünya için

çook çok şehit olmaya
gazi olup dilenmeye
muskaya ümmetçiliğe
bir de karasevdaya itildiler
günboyu boğaz tokluğuna iş bir de
sıla özlemi kadar dayanılmaz
mahpushane türküleri gibi yanık
burada kısacıktır yaşamak

özgürlük : şeriatçı mitinglerde
ibadet : boyuna öteki dünya
uygarlık : hoparlörle ezan
altmış bin köyün altmış bininde
yirmi dört saat

bin dört yüz dakika
tanrısal bir kağıda öğütülür emekçi hayat

ama evren sürenin durmayan akışı içinde
ama evren her an gebe
kaçınılmaz oluşumu yer yüzünün
işte yüz yıllarca düşünüp de öğrenemedikleri
her ne varsa evrenin rahminde oluyordu
her insan özünde taşıyordu

geçmişle geleceği
değil mi ki her şey sürenin değişen akışı içinde

10 /

her şey bir anda oluyordu
bir anda bilinçleniyordu insan

uyanıyordu
uyanıyordu kaç yüz yıllık uykusundan
ve eskimez karakışında kaç çocuk doğuruyordu
kaç emekçi kadın

kanıksanmış yapılan işe
başaklar büyürdü hep örneğin
biçilirdi olgunlaşınca
toplumun kaderci yasasıydı hep bu ürün
görebildiğince üstümüze dökülürde bunca gün
alışılmıştı yapılan işe

kapitâl orduları gelmeden önce
(yani ikili andlaşmalarla çağrılmadan önce)
açılmadan kapıları mermilerin
wolframaları
boraksları
kromları öğrenememiştir

fındığı
pamuğu
tütünü
hafız kurslarını
banka kredilerini
kimin için çocuk doğurduğunu emekçi anaların
nerede
nasıl ezilmelerle
hangi silah tekelinin mermileriyle
kimin için
kimin için
kimin için savaşa savaşa öleceklerini
uyutulup yüzyıllarca
yüzyıllarca düşünememiştir

başaklar büyürdü hep örneğin
toplanırdı hasada varınca
toplumun şartlandırılmış düzeniydi hep bu ürün
alışılmıştı yapılan işe

her şey bulanıktı ısınmadan namlularda mermiler
 her şey karanlıktaydı
 ama mermiler namlularda tutuştuğu an
 (yani bıçak kemiğe dayandığı an)

her şey değişmişti

ilkin gizli ikili andlaşma kesimlerini
 müslüman hırıstıyan ortak şirketlerinden
 ertelenmiş grevlere

kurşunlanmış işçilere dek
 ve yoksulluk içinde ki alın terlerini
 ancak işte o an
 (yani bıçak kemiğe dayandığı an)

başladılar
 başladılar apansız düşünmeye

beyinlerini insanlığın uyanışında işleyerek
 yenilenmiş

yaratıcı

ve onurlu

el attılar güneşin sütüne

toprağın etine

doldular bir baraj gibi gergin

durgun ve derin ve olgun

ve acıkmış bir bebe gibi sabırsız

kokladılar özgürlüğün çelik soluklu kanını

apansız başladılar

başladılar apansız aydınlığı içmeğe

kuşların kuşlara usulcana
 çiçeklerin çiçeklere
 akarsudan akarsuya çobanların
 bozkırların ağıtlarla oluk oluk ünlediği
 ekmeğin

kardeşliğin

yaşamının türküsü
 özünde canlıyı canlı yapan her şeyin
 özünde canlıyı canlı yapan her şeyin
 çocukların çocuklara masallarda söylediği
 kuşakların kuşaklara usulcana

akşamların akşamlara usulcana
 günlerin günlere
 emekciden emekciye uyanışın
 yılların yıllara eskitmeden eklediği
 barışın

özgürlüğün

kurtuluşun türküsü
 her an kaçınılmaz akışı içinde sürenin
 her an kaçınılmaz akışı içinde sürenin
 solukların soluklara yüreklenip söylediği
 dakkaların dakkalara usulcana

mazlumların mazlumlara usulcana
 sözcüklerin sözcüklere
 gece gündüz yasaklanan düşüncenin
 yüzyılların toplumlara kanla-barutla işlediği
 insanlığın

insanlığın

insanlığın türküsü
 tarihsel değişiminde her an her şeyin

tarihsel değişiminde her an her şeyin
halkların halklara gide gide söylediği
devrimlerin devrimlere usulcana

13 /

sabahın alacasında yoğruldu hamur
biçimsel değişmelerle

ocakta pişti aş
kuşluk olmadan toprak nadaslandı
narlanmış ala demir bekler de örsünde
toprak nadaslandı
toprak gebe
toprak doğurdu doğuracak
kaçınılmaz akışı yeryüzünün

kuşlukta tarlaya azık iletirken
analar yekiniş doğruldu
bacılar dırmığın sapından yekiniş doğruldu
babalar karasabanın ucundan yekiniş doğruldu
hodaklar kestiler herg türkülerini
çarıklarını sıkıcana bağladı oğullar
elif yarım yayığın başından yekiniş doğruldu
ve
günün

ortasında
günün ortasında tek bir el tek bir ağız
günün ortasında amansız soluk soluğa
günün ortasında yüreklerini tarihe açıkladılar

BOŞUNA DEĞİL YAŞAMAK

(İlk basım : Nisan 1970)

kırlangıç kanatlarıyla işlerler
gözüpek tutuşurlar ve onurla
geçerler aziziye'yi demetleyerek
öyle de çok palandöken çizerler
dadaşlığımın dengeli ritimleri

kesitine biçerler en olmadık yerleri
gümrah coşkularla çaylarını içerler
temmuzlara dönüşür zemherinin ayazı
kar salkımlarını gümüşleyerek
toplumsal şenlikleri hızlanır ve sürerler

yazma uçlarından alır alır gelirler
doğu kilimlerinde emrah'a çağrışımdır
barışı ve dostluğu hey hey/lyerek
direncin güzrünü ırgalanırlar
soluklarımla doldurup doldurup boşalttığım
(1967)

BİRŞEY ALIYORUM

bir akçıl karanfil alıyorum
en diri ilkyaz kollarından ki körpe
sere serpe öpüşlerle ballanıyor ilkin
tarçınıyor bağımsızlığın bahçesini
işte şu kadar hızlı soluyor anlıyorsun ya
ciğerlerine oksijen perçinledikçe
en kolayından gülüyor yunmuş tertemiz

bir kaneviçe alıyorum eldeğmemiş narçiçeği
çileklenmiş oyy keklik kız
emrah ritimlerinde sekiyor boyna
toprak suyu filize içirdikçe
ben çıraklığımın soyunuyorum
usuldan umutlarımla işliyorum dudaklarını
ürkek ellerini tutuyorum sımsıcak içlenmiş

bir kemik parçası alıyorum yorgun ve üşümüş
dişlilere düğümlemiş işçinin bileği
damarları sağılıp gittikçe
testiyi doldurur buğularla
bir anı/sesiyle resimleyerek
bir türkü tutturur ki köroğlu'nun çamlıbel'i
duraksız çağıldar yürekten yüreğe soludukça

vitrinlerden yayınları alıp alıp geliyorum
kağnı seslerinde engels dönüyor/bu ne demek
şeyleri şeylerden eğirdikçe
suya dönüşüyor bir kadının memeleri
bir filizi bir dudaktan damıtıyor
insanın ve toprağın kimyacısı
zulüm mu hayınlık mı nedir ki suçu
görüyorsun zindan zindan sürükleniyor da bunca
(Varlık 1966)

ŞİMDİ SEVİŞMEK DEDİĞİN

çözumsuz denklemler çoğalır usulca
sen başucumda soyunuksun/ben yorgunum
elini uzatsan dokunursun
bebelerin omurgalarını delen
göğsümü fişekleyen kasaların gürzüyle

günlüğümde tröstlerin ince dişleri
geleceğim napalm bombalarıyla delik deşik

sen bana hangi an sokulsan ve soyunuksan
kuyularımda çınlar abdal'ın ezgileri
kaynak kurşunlar sağılır kulaklarıma
bir metal şakırtısı değirmeninde
bilerler kan fışkırtan baltaları
sarılar çiçekler solar da büyümez
türkülerde sessizce silâhlanır zeybeklerim

yeni bir oyun değil bu/çok eski boğuşma
ben boyna devinmekteyim
şu görünen söğüt daha önceki çırak ellerim
sokrat'a gider bir bölümü dokularımın
göğsüm toprağın örsünde
güllerden kahraman çelenkleyerek
emzirir gelecek günlerin özgür gelinciğini

bırak bir yana cüce ürpertileri
bak bir anda nice şahân yığılır toprağa
nice çocuk hıçkırır ekmeği
güdümlü bir çekirdek kan emiyorken
bankerler tarar iliklerini bir bebeğin
oyulur aydınlığıma faşizmin generalleri
inan bir gül solmasıdır şimdi sevişmek dediğin
(Türk Dili 1967)

1 /

gözaydını ilkyazımın
ergenliğimin seher incisi
karanfil gelini canevimin
kadınım
sen neyi emzirirsin dokularınla
kimin geleceğini boylandırırsın
salkımlar üzüm demetleyende
çiçek sağanda iğdeler
nice dokursun göğsünün kumaşını

2 /

sen ne dersin gülümcan
ben ne derim
onlar neler derler
her dölleme bir süreyi kuşanmaktır
donatır sevincin bahçesini
tükenmenin karşıtıdır bu eylem
biz nice umut nakışlarız döllemelerle

3 /

şimdileyin parmaklarımızı eğiririz
yumaklarız şafağın arı işçiliğinde
mayısın buğulu bakracından
tohumların yelesini körükleriz
başaklar altın sümbüllenir de
işleriz emeğin peteğini
ümmetci mağralardan kanduman yekinmelerle

sonra sonraları biçecekler
 hüznün yorumlanmamış mayasından
 açılmamış acıları
 ilkizini dokuların
 seni ve beni açıklyacaklar
 sürecekler geleceğin eleğine
 umutlu ve bağımsız günleri ey gönlüm
 sabırsız delişmen gönlüm ey
 tarıyacaklar kesim kesim göğsümüze

5 /

hayatın bıçkın çekirdeği
 bileşen koromozonlu hücre
 geçmişten seğirte seğirte getiren
 diriliğimi geleceğe ileten kimya ey
 ey beni sonsuza kilitliyen çeteci
 seni damarlarımdan eğireceğim
 rahmin matematikli tarlasına
 ikinin birleşmesiyle fişeklenir soluğumuz
 ellerimiz yekınır ezince karşı
 deviniriz yeryüzünün gökyüzüne değdiğince
 (1969)

SÜBYAN

gece acıların tefecisi
 kente usulca değende
 ince de düğümlü
 eğirir boynunu sübyan
 sıra türkülerinin teşisinden

karanlığın göçebe balçığına
uykunun yorulmaz vagonlarına bir de

şubat evsizlerin zemherisi
can pazarlarında orda
bulutlar apansız sicimlenende
ses soluk kesilir ekmekten
göğsünü bulur getirir sübyan
eker çöp yığınlarının sazlığına
kiralık et mağaralarına bir de

şakıyan bir kuş nakışı
yeşilin mavinin dilinden
yapyanık açkurusu
görseniz nasıl ninnilenirde
yanar döşünde bir giysiler ormanı
mahmuzlar düş kısraklarını sübyan
paranın böldüğü usta bıçakla
aşevleri tatlıcılar fırınlar bir de

poyrazın kaygan yumruğu
kösköpük ve kırbaçlı
rıhtıma atını demirleyende
oyulur eklemlere karakış
gözükara ey partizan
bir deliye biçtiğin gömlek
namluya sürdüğün kaçık
yani oynaşın
yanı çember sakallı ekonomi
kentlere usulca kentlere inende
işte orda kilitlenir sübyan
orda utanç ve ekmek

rotatifler fırlıdak genişleyen
bankerler şeriat haramileri bir de
(Yelken 1970)

TARLAMIZI BAŞAKLAYAN

sevdiceğim boyna nakışlıyor
kaneviçe tufengini bağımsızlığın
gözlerinin bıçkın kuyumcusunda
emeğin memesi parmaklarıdır
filizini avuçlarıma şavkıyan
karahegin içinde geceleyin
karakarincayı izler usulcana
ayıklar devedikenlerini ayıkotlarını
yani yalanı ve ellik gavurunu
mıhlar toprağa tabanlarıyla
dersin ki dağlar deler geçer karacoğlan

halkcı girişimlerle boylanan
bir umut filizi sürer şuracığında
bozkır hüznüyle iliklenir şafağınan
hergeder göğsümün kimyasını
damarlarımda bileşimlerle dolandır o
hangi an sunabilsem dostluk aşımından
pırlanta çağını sağar göğsünün körükleri

güneşi verdikçe dokularına gümrahlaşır
acının közünde çelikler çocukluğunu
çünkü kaçınılmaz ve engür akan
sürede sürekli devinen bir sudur o
bense bu sıra ard arda tutuklanıyorum
ezincin dikenli telleri etimde
sırtımda vahdeti bıçakları kirli ve azman

sevdiceğim direnci başaklayan
bir arı kovanıdır bahçemizin
20. yüzyılı aşan ırmağımızda
yoğurur ellerinin coğrafyasını
usulcana yarar toprağı o
kınalar kurtuluşun haritasını
neresini ısıtsam gözkapaklarıdır açılan
(1969)

NADAS/HAYATIN ÇEKİRDEĞİ

ben toprağın rahmini tarayacağım
sevginin sabırlı sarraflarıyla
ekmeğin pırlanta köpüklerini
imece imbiklerde damıtacağım
nadaslayacağım ki bebeler ivedi göçmesin
anneler zemheride doğururken
eperken kurumasın petekler
kuşlukta sütlere maya değende
herg tamamlananda ikindileysin
parmaklarımın bilinçli ustalığıyla
arkları açacağım eksikliğime
gümrüh akacak ki gözelerim göveriversin
ekinin zümrüt nilüferleri
yeşili mayısın akasyasında
temmuzun helyumundan sarıyı
yekinip tam anında devşireceğim
ben böleceğim tohumların atomunu
ben işliyeceğim memesini başağın
taa ki köleliği yokedinceye değin
taa köleliği
işledikçe sürecektir
sürdükçe devinecek hayatın çekirdeği

nadas/hayatın çekirdeği
ben bir demiri sedefleyeceğim
tarihsel ustamın çekiciyle
kömürün özbeöz denizini
narlanmış havayla çelikleyeceğim
su içireceğim ki belini vermesin
tarlada pulluğumun bıçağı
tırpanım çimenlerde halay çekende
ağzını bağımsızlıkla közlüyeceğim
oğullar herg türküsü körükleyecek
gelinler sağlayacak kumaşın ipliğini
güneş köpürecek demirci ocağım
ben tırpanımı çekiçleyeceğim
ben parlatacağım sabanın bıçağını
keskin süreceğim şafağınan
keskin biçeceğim kuşlukta
tohumun militan işlevini
toprağa şehvetle fişekliyeceğim
taa ki geceyi bitirinceye değin
taa geceyi

sürdükçe fişeklenecek
fişeklendikçe devinecek hayatın çekirdeği
(1970)

ZİNDANLARI IŞITAN/ŞİİR

sen gelince sıklaşıyorum
balçık yorgunluğum çözülüyor
tenim sana değdikçe daha bir
göğsüm geleceğe mayalandıkça
ciğerlerim oksijen tutuşuyor
arıların dengeli uğultusu

demiri narlandırır bir ocaksın
sıcaklığın beynimi çekiçliyor
kahraman körükçüyüm daha bir

kalçalarına boyna tutuluyorum
kalçaların ve memelerine daha bir
heran bir hayat çağıldar ağzında
hızlandırır kanımın pınarını
kurtuluş ovasıdır bu sürdüğüm
şafaklanır direncin çelenkleri
bacakların güneşin potasıdır
gözlerin eklendikçe birikiyorum
dudakların bağımsızlığı çimlendiriyor
zindanları ısıtırsın daha bir

şiirin şahan diyalektiği
ekmeğin üremesi başağın
etin ve kemiğin yasası sürdükçe
tasalar ve atölye sesleri
kağnılar bir ırgatın yüzünü
hüzne ve yalnızlığa iteledikçe
damarlara mıhlандıkça namlular
karteller mermilerin külünü
bir çocuğun gözlerine ektikçe
yeniden yepyeni kuşanıyorum seni
şiirin şahan dieylektiği
sıralıyorum heybesinden yüreğimin
anaç memelere dilimliyorum daha bir

orda sen ve ben değil miyiz
tarihsel akışında hayatın
içime sağılan acıları eğiren
beynimi mavzerleyen karanlığa ve ezince
orda sen ve ben

şiiirin çetin soyunan gelini ey
orda senben daha bir
(1970)

JANDARMA

bir sevda filizlenir baharda
pınarda testiye taşırır elif
nakışlar düğün halaylarını
kına mühürler parmaklarına
ey gönül bademinin zümrütü
yay kirpikli elif
seherle taransın altın saçların
tarlaya azık gidecek kuşlukta

çörekler mayalanır sevdıyla
tarlaya azık götürür elif
otların ve çalıkların arasında
derenin öpüşleriyle serinler bacakları
kuşlukta dalların daldasında
ırgalar gülpembe memeleri jandarma
jandarma ey namlusu kaçak
tefecinin görkemli konuğu
soyar gümüş kalçalarını elif'in
cırılçıplak bir mermi iteler namluya

günbatımı solar elif'in ağzında
orda yaralı bir keklik inilder
memeler ısırılmış gül yaprağı
dudakları kanlı fısıldar : jandarma
jandarma.. jandarma ey ağanın oyuncusu
haraminin atlısı gözükara
aysız gecelerin dişlisi

hançer öfkenin örsünde kıvrılır da
öç almanın saati kurulur
süren filiz durur/kurur şakıyan su
çirkin gülüşlü tezgahlarda at sürer zorba
(1970)

GÜLÜMCAN

yaslan göğsümün çimenine
kadınım
çözelim karanlığın gürültüsünü
çözelim de alsürsün sevinin çileğine
gözlerimin şafağına yaslan
yekin hele kendine bak kanayaklım
kilit üstüne kilit zifiri
kapı üstüne kapı/bu nicedir
bağlanmışsın gülümcan
doğrul ve tutun bana
sıcaklığınla yüklensin bileklerim
karıştır gözelerini gözelerime
beynimin ırmağında soyun kendini
sana bir ezgi söyleyeceğim

gün döllenmeden yekin kadınım
barut sarmadan damarlarımın çiçeğini
pıhtılaşmadan kan
gece mihlanmadan gözoyuklarıma
sular devinip buharlaşmadan
çağırda döndür değirmenimi
umudun ve bilincin tohumunu filizle
bilinci ve umudu
güneşli sevda çekirdeğini
bir bir açıklarız doğacak çocuğumuza

kesim kesim güneşleriz gülümcan
nakışlarınız sesine direncin cevherini

yaslan göğsümün akşyasına
gülümcan davran hele kalk
davran ki kırılsın haraminin organları
dağılsın ve kalınlaşmasın
narçiçeğine oğul sarsın arılar
karanfil peteğine bağımsızlık
sürsün tarlada başak
direncini geleceğe sağdıgın
senin kendi özünden yarattığın bal
etten ve kemikten kimyasal bir batarya
sana yasaklanan şafak
oysa toprağın rahminde devinir hayat
bir de senin emekçi damarlarında kanayaklım

ben şimdi sevdalıyım gülümcan
boşagıtmez sözlerimin şiiri
gözüpek sektiririm mazlumların adına
doldur sözcüklerimi hele kadını
doldur ve destek ol umuduma
doldur ki çökertelim örümceğin mağrasını
ve halk ekininin bayrağına
göğsümüzün sıcağından alverelim gülümcan
ıpılık donat şiirlerimi
birazdan tan mıhlaniyor haberin olsun
çocuk savaşçılar şahanlık ekiyor
kan işleniyor yüzyılın yaprağına
rahimlerinde yavrularıyla anaların kanı
oraları resimlerim gözlerine birazdan
birazdan kıpkırmızı o yerleri gülümcan
(1969)

güneşin helyumlu yalımından
bulup adını açıklıyorum ilkin
günleri sıralıyorum rezillikleri
düyunu umumiye'yi istila ordularını
sözcüklerin halkcı soluğunu
bir eylemi resimliyorum/1919
mütareke/İstanbul kenti/polis cemil

direnç kaynağımın haritasıdır
polis cemil'in hangi an açılsa göğsü
sırmaları kılıçları madalyalarıyla
kumpanyaları bankaları paşalarıyla
damat ferid'in ve gavurun eleğinde
fırıldak bir generaldir İstanbul
anadolu'ya ve kuvayı milliye'ye karşı

1919'ların orada
21 ağustos'un ergimiş omurgasından
yüreğinin gözesinden polis cemil'in
ve de ayasofya'nın önünden geçiyoruz
bir tıranvaydayız ki düşmüş istanbul
azıtmış düyunu umumiye'nin sırtlanları
iki kadının etinde dehşet
soluklarında çakal soluğu
doğduklarına bin pişman iki mazlum
gerilir gerilir durur polis cemil'in mavzeri

mütareke yıllarında orada
bir tıranvayda çekilir kasaturalar
bir acıdır o hiç unutulamaz
hangi an geçerse ayasofya'nın oradan
yırtılır iki kadının giysileri

istila askerlerinin şenliğine
yani uçkur çözümüne/yani işveye
herdaim şeyhülislam dürri'lerin orada
istilâ orduları nereye giderlerse orada
bir namlu yorumlar hıncımızın şafağını
mütareke'yi anzavur'u polis cemil'i

gün hangi gün/saat hangi-saatsa
tekmil vahdettin'lerin orada
öper kuvayı milliye'ci kabzasını
bağımsızlığın güzelim arpacığından
şahan namlusunu sağar polis cemil
— bu sürekli özgürlüğümüz için
— anamın, kadınının adına bunlarda
— bunlarda ballandırın bilincin yemişini
dakkalar polis cemil örneği özgürlüktür
dakkalar apansız durur
sonra birleşir şavkır/şavkır dakkalar ard arda
(Ant, 1969)

POLİS HAŞİM/1969

c.1.a'nın afyon kuyularından
çıkarp adını noktalıyorum ilkin
tröstleri sıralıyorum madenleri
işsizleri/süpersonik uçakları
bir eylemi resimliyorum/1969
ikili andlaşmalar/istanbul kenti/polis haşım

bankerlerin nükleer limanıdır
polis haşım'ın hangi an açılrsa göğsü
söylevleri şölenleri şirketleriyle
şeriat cennetinde rotatiflerin

perdelenmiş gözoyuklarında
oynak bir kadındır istanbul
bağımsızlık tüfengine ve anadolu'ya karşı

1969'ların orada

16 şubat'ın müslüman vagonlarından
beyninin mağrasından polis haşim'in
ve de taksim camilerinden geçiyoruz
bir namazdayız ki «cihat» istanbul
gariban ortaçağ koşucuları
gizli andlaşmaların karanlığında
öperler tekerci filoların demirlerini
ama tütün pamuk zeytin nicedir
nicedir sübyan tezgâhlarında gözyaşı
neden ölüdür bunca çocuk

1969'ların orada

bu vahşet kaskatı acılardan
bir resim mihlanmış unutulamaz
hangi an geçerse taksim'in oradan
c.ı.a'nın sömürme körüklerinde
kansüzer ümmetçi ağaların bıçakları
istilâ askerlerinin şenliğine
yani uçkur çözümüne/yani işveye
herdaim vahdeti'lerin orada
istilâ orduları nereye giderlerse orada
para/şeriat/kan
balçıkla çoğaltır karanlığını
gizli andlaşmalar/istilâ orduları/polis haşim
(Ant, 1969)

Sularımıza demir salan filolara

arizona bir soyguncunun oynası
hayın ve gavur
şakırdadır 1919 bileklerimizde
15 mayıs vahşetin zincirini
kanlı ağızlarda bağımsızlığımızın çileği
kanlı ağızlarda sizin şimdiki dişleriniz
biz nice kurşun eriyiği acılardan geçtik
kankırmızı nice işgencelerden
barut bileşimli öfkelerimizi yoğura yoğura
boyna sağılır kanoluklarımız
dokularımıza mıhlanmış ezinç
şimdi bunları unutanlar var
bunlara dostluk söylevi verenler var içimizde
içimizde zonklar da irin
bir çıban patladı ha patlayacak

onurumuz delik deşik
o toprakdan beslenip kaç çağısüre
alinterimizle hergettiğimiz
insan olmanın bilincinde ırgaladığımız toprak
onurumuz/anamız çocuğumuz
geçmişten getirip soluk soluk
geleceğe ilettiğimiz hayat
izmir acılarımızın beşiği
göğsümüzün üstünde istilâcı ayak sesleriniz

ey özgürlük
bağımsızlık ey
bu günde bakamam karımın ve çocuğumun yüzüne
gayrı duraman

gayrı ellerim varmalı delik demire
hasan tahsin'in düştüğü yerde
göğsünün kanlı avlusunda albay fethi'nin
orda tunç kaynar direncimiz
hıncımızı orda ektik dokularımıza
9 eylül ellerimizin matematiği
bunu böyle bilersiniz
böyle işliyesiniz beyninizin yapısını
tekmil satılmışları ve satılacakları
bizi tanımadınız
biz herdaim tepeden tırnağa mermi
yani gizli volkan
dehşetli ergin
hayatı doğada öğrenen çarıklı filozof
yani baştan aşağı barutsal hınçlı bir halk
toprağımız kavgaların en erkek yeri
siz yokken yarattık onurumuzu
siz tükendikten sonrada bu böyle sürecek
(Türk Solu, Eylül 1968)

HAZİRAN DİRENCİ

— 9, 10 haziranda akan kan'a —

1 /

inançlı ve genceciktiler
ışıldadı şafakları
evren soyunurdu sessizce
kuşlukta yollara düşerken
yekindiler bir sabah yine yollara
bilim için halk'a dönük
dile geldi ezgileri
suyu verdiler çeliğe

bahçesine vardılar direncin
bir gözenin başında durdular
baksaydınız görürdünüz
ah o dalkurusu bedenleri
çetin uğraşlı yollardan gelmişler

2 /

gözenin başında ifritler
alırlar herşeyin haracını
gökte kanat açan kuştan
çalışan yedikat kömürün dibinde
ne varsa doğada tastamam
barutun kanlı şöleninde onlar
sübyanların lokmasında
barışın üzümünü/kardeşliğin
ulusal kurtuluşun bilincini
kelepçeyle kilitler hep bu ifritler

3 /

şartlandırılmış garibanlar
halkdan gelmişlerdir ama
ekmek ve de urba için
bekleşirler bu gözeyi
yadlanmışlar halk gülünden
ah baksaydınız görürdünüz
gözlerde franco zifiri
kalkanları savrulur bizans'dan
aramco'nun tezgâhında
mermilerini sürer vahdettin
sürenin devinişi içinde
gerçeğin paslanmaz tanyerini
petek petek balını güvencin
gelincikleri kıymık kıymık biçtiler

ah baksaydınız görürdünüz
 9 haziran direncini
 dokuzyüz altmışdokuzun içinden
 aktılar on haziran durağına
 ipincecik omuzları
 alınlarında güneş şavkılar
 yapyanık bir sıra türküsü
 birer uzun hava gibi
 ipince bir kan şeridinde
 nasıl kıyıldılar nasıl
 ah baksaydınız görürdünüz
 o kanrevan şahanları
 ah o kanrevan şahanlar
 ezincin değirmeninden geçtiler
 (Forum 1968)

ANACAN

— 24 Eylül'de akan kan'a —

bir kan gözesi oyuldu böğrümde
 gâvur kurşun
 on metreden vurdu anacan
 bir sızı dolandı dokularımı
 bedenimi deldi kanduman işlemelerle
 zulmun hayın mermisi anacan
 beni yerçekimine kilitledi

ama anacan kahrılanma
 ve tastamam inan
 köleliğin utancında yüzyıl yaşamaktansa
 bir tek yıl şahan yaşamak

onurlu özgür ve insanca
yaşamak kolay değil anacan
adım yazıldı ulusal kurtuluşun yaprağına
ve mustafa kemâl'in saflarına
böğrümdeki kan pınarıyla giriyorum
apansız oldu bağışla anacan
emdiğim sütün hakkı için bunlar
emdiğin sütün ve bu toprağın hakkı için
yüreğimi almıştım avuçlarıma
bir yalım kordu vururdu
21 yıldır beni yürüten kimya anacan

şimdi bunca sağılan kan
günün ortasında boşalan ve doldurulamayan
alanlarda ve asfaltlarda
damla damla kuruyan
yüreklerde oluk oluk göllenene kan
kardeşlerimin ve kardeşliğin
ezince düşmüş halkımın adına
bir gerçeği resimliyor anacan
(Ant 1969)

BOŞUNA DEĞİL YAŞAMAK

kahırla yontulan tornacı
işinden alınan öğretmen
dipçikle rendelenen biafra'lı kız
zenciliği tekmelenen balıkçı
savaz bezgini ergen
her tanyeri bir umudu kuşanmaktır
bir yüreğin yanmasıdır her ışık
süreyle çiçeklenir çağla ağaçları
seğirtir kimyasal değişim

ipince bir tül esnekliğinden
boralarla çelik ve kıvrak
aşar battallığın kişisel gürültüsünü
şahanlıktır her dakika yüzyılı mahmuzlamak
yüzyılı ve hayatı
solumak yağız delikanlıların ısıklarıyla
gülpembe dudakları nakışlamak
ölümüne sevdalanmak kurban
dürbünlü tüfenkle mephis'de delik deşik
göğsünü namlulara istanbul'da tutarak
oluklarla kanamak kongo'da dolu dizgin
yeniden yeniden mihlanmak bolivya'da toprağa
süper sonik jetlerle saygon'da upuzun taranmak

çocukluğunu el bombalarıyla savuran
bir kan şeridinde gülağan arkadaş
özgürlüğü filizleyen öğrenci
mavzer bıçkınlığında ozan
temmuz'da susayan kemah'lı dadaş
pamuk tarlasında doğuran çukurova'lı
oğlunu savaşta kundaklayan ana
doldur yüreğinden bakır bakraçlarını
mayala umut sıcaklığını birikimlere
acıların barutunu ırgala
yumruklarına direncin güzrünü resimleyeceğim
mermilensin sürenin şafağında sonsuza

ey erkim/haklının koşucusu
sütünü kandamarlarıma damıtan
kavgaların ve kurtuluşun anası ey
sancır toprağı yararken tohum
yalnayak hırpalandıkça çoğalan
yorumlar kartelleri ve bankerleri
beynimizde bilinçlendikçe tohum

karaköy’de simit simit kovalanan
günebegün eksilen kızıl derili
elini dişlide koparan çırak
aramco’nun kasasına sağılan müslüman
okula alınmayan emekçi çocuğu
puerto rika’lı hamarat ırgat
anla bilincin bir güneş ışını boyunca kestiğini
her bilinç zemherinin ortasında bir yalımdır
şavkır ergitir karanlığı boylanır gerçeğe
sağacaksın beynine güneşin cevherini
yüreğini soyunduracaksın soluk soluğa
bunu hiç istemiyenler var aramızda
bizi paslı bir yere götürüp kilitliyenler var
yaşamak kolay değil
boşuna değil yaşamak
yaşamak narlanmış demiri kandamarlarıyla sulayarak
yeni bir evren ve gelecek günler için

ŞAFAĞIN DEMİRCİSİ

(İlk basım : Aralık 1971)

ŞAFAĞIN DEMİRCİSİ*

1 /

demiri yaman çekiçlerdi amcam
ben kavları ocağa ekerdim

terlerdi ergenliğini şafak
kömürler nar koparıp sağılırdı

vişne soyunurdu demirin tavında
boşlukta değişim maviyle tüterdi

köpürürdü maşanın ucunda güneş
körük coştukça/tan kızlığını solurdu

kusardı demir pasını/sonra
ben kömürleri yakutla süslerdim

2 /

demiri gözyaşlarıyla silerdi amcam
ben yalıma havalar yüklerdim/usulca

demir kanayıp içime sinerdi
orda/ipince dalbileklerimle koşardım

beynimde şahan yıkların düşü/sonra
yıklar ah/ah beni düşürüp giderdi

---

* TRT 1970 Tek Şiir Başarı Ödülü

halk dağlarının ergin demircisi
geceyi düğümler/açardı kapıyı tanla

her geçen günden kıvılcım alırdık
yakutlar akıttırdık sürenin birikimine

her seher şafağı göğsünde üretti
her seher geceyi eğitirdi amcam

SARIKAMIŞ

1./

alınan hışırtılı meşe
kar güllerinin kenti hey

sular gelinliğini resimledi mi
gezici baş öğretmendir babam

heybesi kısırağın sağrısında
pamuk derelerinden aşar/kar

gümüş sürmeli kirpiklerini
çam dallarına sarmalar hüzünle

meleşir gökyüzü cınlayışını
ak çiçeğin pırlanta seheriyle

2 /

döl yatağı işsizliğin
kar güllerinin kenti hey

naçar baltaları omuzlarlar/aç
çocuklar çıplak sergilendi mi

çamların yüzyıl damarlarını
sağarlar çelik keskinliğine

akıtır meşe fidelerine hızar
oduncuların yorgun iniltisini

göç sancılarını içinde taşıyan
yeni günleri hazırlayan toprak hey

hey/başsızın büyücüsü ibikli yel
sonsuzda uzaklaşan meşe denizi

KENTLER

1 /

ortadan böldüğümüz tayınlarla
kaput ve matraları kuşanıyoruz

tüfenkleri omuzlarımıza asıyoruz
kentlere iniyoruz dağlı havalarla

yolları ve çorapsız bacaklarıyla
kentler içimizi gıdıklayan

sisli bir değirmene bizi bağlayan
içimize bir kışlanın kokusu taşıyor

2 /

sabanla çevirdiğimiz tarla
ilkçağ hıçkırıkları kağnıların

ve seheri damıtan analarımızın
kuşlukta yalnayak getirdikleri lokma

taş katılığı mıhlaniyor boğazımıza
kışla avlusunda çöreklenen sesleri

obur harlanan sönen mavzerleri
bağrımız sıla mekiuplarına nakışlıyor

3 /

kentler bilincimizi aşındıran
günleri kınalayan acıların potası

bir göğsün gepgenç akasyasını
gözleri kapanmayan bir cesedi

damarların yakutlu cevherini
tarıyor çelik sicimlerle namlular

sıladan taşıdığımız hamlıklar
ranzalara sarmalıyor hasretimizi

beynimizin tanyeri filizini
günler yontuyor al buğularla

kentler gergin kısırak bacaklarıyla
postallarımıza kahkahalar savuruyor

BAHAR PATLADI SEVDALIM

yüreğim bir demircinin körüğü
gibi seheri kuşanıyor

yaralarımı sarmalıyorum/kalkacağım
yeşermiş dallardan ve uzun acılardan
sana ulaşmak için sevdalım
seni beynimde taşımak için
içim gök yüzünün tanyeri rengi
örneği baharla başlıyor isyana

yeni bir ölünün genç mezarından
çimenlerle fışkırıyorum sevdalım
güneş dilini veriyor damarlarıma
parmaklarıma açıyor toprak gelinliğini
karanlıkların içinden kayarak
bağrımı bastırarak/sızılarıma
cesaret serpiyorum sevdalım
yılgınlığı söküp içimden atıyorum
üretiyorum kınalı gül demetini
sıcaklığın buharla akıyor dokularıma

yaralarımı onarıyorum yetkinim
geçiyorum kurşun mağrası yollardan
geçtikçe güçlenen kahkahalarla
talanlarla pusularla boğuşarak
uyarıp ırmakların ter kokusunu
sana geliyorum sevdalım
aç göğsünü/tan dokuyan kollarını
şafağı damıtan memelerini aç
beynim sana ulaşmanın derinliğidir
bağlanır ellerim yıldızların çağlıtısına

ey doğa
geniş kalçalarıyla kıvrılan
mavi gelinliği yırtılan gökyüzü ey
ey güneşin yakutlu soluğu
bahar patladı içimde

bahar patladı içimde ey dünya
yaralarımı onardım silahlıyım
silahım benim bilincimdir orda
ey çelik sıçrayışlarla devinen hayat
beni sar sarmala
sarmala ve döllenene geleceğini ver
sağ memelerini beynimin oluklarına

bahar patladı sevdalım
sevdalım sevdalım
tomurcukları kan bürüdü
beynim menevşelerle çıkıyor isyana
(Gelecek 1971)

OĞUL SEN ŞAHAN OL

gör oğul dün nasılsa bugün de o
sular bir değirmeni taşırdı
dinmeyen damarlarımızdı sular
örneğin emilip oyulan ve durunca
beynimizi yontan ve nakışlayan su

vururdu çelik yelekli ve ibikli
miğferleriyle roma'dan kalan bedeviler
sayısız delik fışkırırdı gövdeden
kesilmiş bir boynu alırdı altına
şahlar/tahtdan alkışla sekerdi
selvi yiğitliğin üstüne/üstüne ey oğul

uzman bir pusucuydu
mermi atardı ince kalın ve leylaklar
çok ıraklara düşerdi uygarlık ve apollo
yürek taşırdı bozkırları sarmalayarak

dolar boşalırdı zindanlar
ve kan/kan mermileri avuçlarda tuzla

metal kölesi ve örümcekli
göğsü bomboş ıpıssız nişancılar
gererdi feodal zıpkınlarını ey oğul
bir alnın peteğinde patlardı nar
çıplak soyulurdu ceset ve lorca
gömerdi toprağa şiirinin neferini

damarlarınla hayatı avuçla oğul
bebelere çocuklara gülümse
bellet dün ne varsa bugün de o
ve insanlığın metal köleliğini yont
ben ozanım kurşunlanmaktan yılmadım
oğul sen şahan ol/boğuşmaktan yılma
(Gelecek 1971)

AMCAM

1 /

çayırıları kaytan biçerdi amcam
ben dizboyu çekerdim çimenleri

bükerdi kirpiklerini menevşe
sümbüller türkülerle dururdu

çınlardı tırpanın dudaklarında gün
çelik yundukça/otlar mazlum otururdu

açardı toprak bağrını hışkırtılarla
ben gözlerime resimlerdim zümrütleri

2 /

amcamın alnında düğümlenen ter
dağların devingen pınarlarıydı

gelincikleri sıyırır geçerci amcam
ben toprağın karnını süzerdim çocukca

çiğdemler baygın göynüme inerdi
kavruk dalkurusu boynumla çökerdim

çelikde mevzilenen tanyeri güneşle
tekmil anızları söker nadasa sürerdik

okşardı toprağın karnını amcam
yepyeni filizler dökerdi gürültülerle

zihnimde yansıyan çiçeklerin görüntüsü
geceyle/dağların rahmine seğırtip sinerdi

3 /

halk dağlarının aydınlık ekincisi
yılgnılığı omuzlar/deşerdi korkuyu tanla

bütün çiçekleri içimizde taşırdık
hayatı damıtır sağardık gelecek günlere

göğsüne yüklerde dağların büyüsunü
göğsünü verirdi dağların özgülüğüne amcam

1 /

yorulmadan durmuşsam susuzum
bakıyorum akıyor ince bir kına ,

omuzumdan aşağı yakut dilimi
soluğumu yalıyor közlü bir sicim

borayla yeşilin ala dönüştüğü
bir koza dövmeiyor nar kumaşını

ben o sıra bir demiri deliyorum
su çağlıyor harlanan damarlarına

deliyorum bir daha derken/kan
yeli bir tınlama açıyor bağırını

2 /

ben bunca demiri böyle deldikçe
bunca geceyi ışıklara boğmuşsam

yaralarımı kızgın demirle dağlıyorum
buğularla ağıyorum gökyüzü pınarından

yorulmadım diyorum/korkmadım daha
içimde hayatı koşturan döl ve kan

sürüyor toprağı derin yarıklarla
sırlı arılar örneği işlediğim demir

beyinlere sağılan bahar diriliği
deviniyor gök yüzünün atlasında daha

1 /

acıdan ve sızılardan
omurgası bellenmiş alatlasa

insanları ulaştırarak sonsuza
taşıyarak gökyüzünün sinisini

hazırlıyor damarların kekliğini
dölleniyor uzun birikimleri boyna

firuze körükleyen şafaklarla
sürenin devingen geleceğini/can

gergin - sıcak yükleniyor
h a z i r a n

2 /

şafağa akik hızlarla
sağıyoruz çelik maviliğini

ırmak boyutlu kıpırtılarla
sancılar büyütüyor soluğumuzu

uzun çınlayan havalarla
dudaklarımız yontuyor sisleri

açılıyor sesimizin sezginliği/can
açılıyor ve erginleşiyor çevikliğimiz

gergin - sıcak başlıyoruz
h a z i r a n

tanyeri peteğini vişneliyor
seherle közlenip keskinliğine

süzülüyor parmaklarımızdan
sularda balıklaşan şavkı

tutup düşürüyoruz bedenlerimize
usuldan birikiyoruz göynümüzü

ipince kaytan cevherleriyle
demir kulunlamakta örsü

sürenin haritasını dilimliyor
kavı yüklenip ileten bakır

yekinip güneşin eteklerinden
bir güne kangülü başlıyoruz usulcana

simitçilerin naçar çıgıkları
siniyor eşiklere ve menevşelere

gökyüzü ylıkılarını eyerliyor
mavi memelerini heybeledikçe

ivedi bir damar sessizliği
içimizde döneniyor sezdirmeden

kaçınılmaz değişiyor her dakika
her an çağıldııyor bir ırmak

maddenin kimyasal değişimi
dokularımızda kayıyor süslenmeden

gazetecilerin naçar çığlıkları
siniyor çeperlere ve menevşelere

5 /

döşlerimiz çıplak yelle
akar şaklatır kırbaçlarını

bulutlarla sürekli emişerek
buğularımızı yoğurmakta güneş

toprağın teni etimizde
yepyeni sorunlarla solur

solur ve beynimizi uyarır
başsızdan sonsuza genişleyerek

iri anaçlığını kartallayan mavi
omuzlarımızda/göğsümüzdeki havanla

öfkeler serpiştiriyor selimize
hıçkırdıkça köleliği bebeler

dudaklarında tökezlenen sevgiyi
şafağa yaslanıp omuzluyoruz

birikiyoruz sancılarla göynümüzü
kangülü başlıyoruz yeni bir güne

eğriliyor haziran
kanı donduran tanrıyla

metal pasını perçinliyor
kabzalar yontarak ağzımıza

yakut cevheri sinemize
puslu demirler rendeleniyor

asfalta ağın soluğun ürpertisini
kan revan mühürlüyoruz ellerimize

orda bir can namlularla düşende
yerlerde - tozkanduman - sergilenir

onu resimliyoruz beynimize
onunla güdümlüyoruz bilincimizi

kalçalarını pamukla dokuyan
sarışın hırkalı papatyalar

ve leylaklar hayatı kuşanıyor
mahmuzluyor yelesini maviler

yolları harmanlıyoruz al çuhalarla
döşüme sırlıyorum gökyüzünün gürzünü

gövdemize urbasıyla sarmalanan maviyi
günboyu giyiniyoruz bordo yumaklarla

günboyu şafağın kızılıcıklarıyla
yerlerde kıvırcık gülümsüyoruz

çeliğin sömürge gümbürtüsünü
göğsümüze mühürlüyor mermiler

delik - deşik kırbaçlıyor göynümüzü
h a z i r a n e ğ r i l i y o r

8 /

kolları boğuntu düğümlenerek
tanışım tutuklanıyor mor şakaklarıyla

bakırla değişiyor yüzünün fiziğini
daldırıyor uzay bakracının enginliğine

fışkıran yarasını maviyle sarmalıyor
bacım pırlanta göz pınarlarından/can

kollarımıza küf süren kelepçelere
aşkın buğular damıtıyor yorumlarla

torna seslerinin uğultusu kudurur
içimizde çağlayan saydam ırmaklarda

bozkırda tefecinin balyozu
düğüm vurur eklemlerimize çerçiler

iliklerimiz emilir gösterilmeden
savaşta ve barışta ölüm/can

can ölüm siperlerde
iş bırakımında ölüm

yani memeleriyiz kan gürültüsünün
yoğurup gövdemizi ala - sıcak eğiren

9 /

toprakla havanın bileşimini
güneş ilikliyor bedenlerimize

seherin kınalı kızılığını
nar - kaytan boşalıyor tenimiz

ala -sıcak dolanıp nakışlıyor
hayat/maddenin sınırsız fiziğini

günü yansıtan sıçrayışlarla
çağlıyor huncumuz içimizden

bir güle sağıyor özünü kan
usulca ırgalanıp seğirtiyoruz

uygarlık metalsi küllerini
tutuşturup geçiyor göğsümüzden

10 /

parmakları talanlarda yontulan
döşlerine maviyi sarmalayan devler

günü yarıyorlar acılarla
analar bebeleri şafağa emziriyor

toprak yudumluyor derinliğine
yorgun boynuyla yere resimlenen

öglenüstü sönen bir yüzün yarasını
soluyor seherle yürüyen menevşeler

namlular nar deliliklerle
geçiyorlar günün geçidinden

biçerek göğsümüzün bebekliğini
saflarını katranla belgeleyerek

tanrıların ve kasaların tüccarları
gazeteleri zifirle harmanlıyorlar

gerçekler içdişleniyor
güne ağır akıyor paletleriyle tanklar

h a z i r a n e ğ r i l i y o r

11 /

gökyüzü koşucusu kıvrıcık yel
zırhını sırlıyor dalımıza döşümüze

kollarımızda döneniyor erki
uzayı dolduruyoruz soluklarımızla

kahraman inceliklerle can
şahan geleceğini biçimliyor/hayat

akıyor/sonrasız eskimeyen bir tadla
beynimizin içinde saydamlaşarak

damarlarımıza hınç yükleyen kınayla
söküyoruz pusuların kilitlerini/ilkin

onurla/kaç kez geçiyoruz üstünden
geçiyoruz dalayan sesinizle can

öğütüyoruz cahallığın karanlığını
dölyatağını hazırlıyor güzelim güneş

12 /

özünü güneşle damıtan hayat
davran sağ tren raylarını kanımızla

hasrete mermilenen lokomotifi yont
dokularımızın en seçkin içeriğiyle

yosun kilitli omuzlarını mapushanenin
biç matematiğinin bıçkın hızarlarıyla

çünkü mapusluk senin devinmeyişindir
yani tohuma can vermezse yiğit toprak

şavkımazsa damarlarımızdan tanyeri
ipince dal boğazlanır boynumuz orda

orda hayın vurur dehşet ve zulum
sevdamızın pınarlarını kurutur gece

ey bizi - *devindikçe* - bilinçlendiren hayat
mapusluk orda sana duyduğumuz hasrettir

13 /

hayatın sıkı - yönetimi ey
ey ölüme karşı direnen hayat

sen d llenip kulunladık a rahminle
yeniledik e çürüyen maddenin rengini

yumruk dokursun bağrımızın kabzasını
harami zincirlerini s kersin onurla

beynimiz sezdik e usta inceliğini
i te orda haziran eğrilmeyecek

Çünkü karanlık çözülerek kudar pasını
sevgi ku anır sonsuz güzelliğinde güneş

S ö z l ü k

AK BULUT

sen ak bulut/tutar mısın soluğumu

apansız giden ve de dönmeyen
ışıl ışıl sımsıcak soluğumu

bir karıncayı ezmeyen/bir arıyı
peteğimi boşaltıp giden soluğumu

örümceklere düşman/sürüngele
amansız boğuşan şahan soluğumu

getirir misin yeniden göğsüme ak bulut
delik deşik içimi onarır mısın

MERMİ

deler havanın döşünü yel
gider bir sıcak pınara vurur

yüreğin nar çağltısı mı
alının ortası mı orası can

can/can/ey can
gülleri düşünce peteğinin

uçar dağılır arılar ivedi
başka bir petekte bal olur

mermi ne değin zalım gezerse
beynimiz şavkır seherin bilincini

GÜNEŞ

karanlığın feodal mağralarında
şafağın yiğit pırlanta savaşçısı

keskinler iri nar damarlarımızı
tanyelini damıtır sürer soluğuyla

harlandırır kaytan al hızarlarla
kavgaların ve kurtuluşun ocağını

SILA ÖZLEMİ

soluğunu katar ağacın oylumuna
bir ezgi harlanır karacoğlan'dan

resimler titreşir gelir sıladan
körükler yüreğinin al gelinciğini

süsler düş ylıkılarının eyerlerini
gecelelerini haramiler basar durmadan

BİLİNCİN İŞİLTİSİ

geceyi yırtan tanlarla
kalın oluklarla kayar şafaklar

toprağın emdiği her ışık
bir filizin bulur yüreğini

emdikçe toprağı filiz gelişir
öz sürer damarlar genişledikçe

orda her filiz geleceğe gebedir
her filiz beynimize verir gerçekliğini

DÖLLENME

katran cehennemi oyuklara
pusulara ve yılgınlığa karşın

ey doğanın eskimez kökeni
güneşle patlayan atomlu hücre

döllenme günlerin gebeliğidir
sonsuz sürmesidir tarihsel özün

KELEPÇE

sağar damarlara soğukluğunu
mızrağını mıhlar kurulur

sök sökebilirsen ömür boyu
seheri pasıyla kovalar

geceyle oynasır çırılçıplak
çırılçıplak çiftleşir karanlıkla

kilitlenir bileklere şafağa karşı
tan yerini kapadım sanır devekuşu

KARA MERMER

cıvık bulanan katranla
pusuyu genişletir talanları

mevzilenir sinsi bir köke
haramiler kan döker damarlarına

yüzyılları tüketerek şafakları
çöker içten içe ağı tırnaklarıyla

gömer kara mermer dehlizlerine
katmerlenmiş bezirgan kervanlarını

AŞI

incekalın damarlarını kan bürümüş
bir kiraz dalını aşıyorum ivedi

bıyıklarından bıçkınlık damıtıyor
parmak uçlarına kazıyor sevda adını

amansız kendini veriyor anlıyorsun ya
biçimle filizliyor orman denizlerini

UMUT

narlanmış lokomotifin demirinde
ateşçi kömürü hıza dönüştürürken

cıgarasını yakıp çatıp da tüfengini
matrasına sıra türküleri petekleyen

bir sevdalının kaputundan mevsimler
sabrın ekmeğini çekip götürdüğünde
geçerek acıların cehennem kavından
geleceğe ulaşmak için büyütme seni

TAN ERİ

oksijen ormanı soluğumda
tüfenklerim çatılmış doludurlar

savaşçı yakut rengidir ki nar
fıskırır gümrah göğüs boşluğuma

tanseli akar sevdamin akasyasına
yaralarım seheri sarmalar dururlar

SÜRGÜN

orası bebelerin nurtopu bebelerin
anaların ağlamadığı yer mi orası

git şavkı yeşersin bilincinin balı
sen sürgünlere vuruldukça tadlanır bal

ANA

senin göğsünden emdiğim hayat
şimdi acılara gömülüyorsa/ana

tasalanma/sil göz pınarlarını
ben döneceğim bir gün baharla

yüzünü saçlarını yursam apansız
bir seher fıskırırsam yağmurla

kırış kırış tenine değersen yelle
yeniden ağlama/ağlama/ağlama

ağlama ana
al çuhalı mor menevşeleri

damarlarımla gelişen ve süren
iri gelinciklerini ıssız bozkırların

estikçe soluğumu getiren yeli
sarmala saçlarının salkımlarına

ŞİİRİN ŞAHAN DİYALEKTİĞİ

menevşe urbaları göynümün
şirimin şahan diyalektiği

seni her seher yeniden
yeniden soyunduruyorum seni

kıpırtılı göğüs uçlarını
ve hayatın sevdalı derinliğini

SEVDA

umutsuzluğun döl kısırakları
mapusluk ve köz duman sevda

kurban el kana boyanınca
burulur bıyıkları gardiyanların

nasıl tohumlanır rahmi hayatın
sürülür mü tarla - doludizgin - mapuslukta

ALBAY FETHİ

göğsü işgal günlerinden kalan
delik deşik yakut göğsü

kavla içimizde çağıldar
gelir beynimizde kurulur

şimdi halk dağlarından parıldar
pusularla tutuklanmayan göğsü

POLİS CEMİL

polis cemil benim kardeşimdir
sıkar mermilerini köleliğin ağzına

kuvayı milliye süsler kabzasını
barutsal çakar hıncının lavlarıyla

mütareke istanbul'undan ışılar can
namlusunu sağar bir saldırganın karnına

SÜREÇ

gel benim oksijen taşıyıcım
yüreğimin bıçkın koşucusu
pırlanta damıtan ısıltılarla gel

ey babil sürüleri/dorlar/akad'lar
mumya iskeletlerle kokuşan toprakda
en cehennem kabile tortuları ey

DÖNEK

esen yel nereden gelirse
nereden işine yararsa geçmek

nerede sömürü talan varsa gizli
sen oranın sürüngen padişahısın

bizans'dan geldin osmanlı'dan
saraylardan konaklardan geldin

katran mağraların oynası
fırıldakların şahbazısın sen

MARTİN LUTHER KİNG

sen ne sanıyordun bu türküleri
bir mermi örneğin sürede giden

bir rengin karasında değil
bir sınıf ayırımından bilenen

sen ne sanıyordun bu ezgileri
memphis kenti ve martin luther king

AĞIT YOK

(İlk basım : Nisan 1973)
(İkinci basım : Şubat 1974)

mavi atlas ırmağından
akarken dünya
acıya ekmeğini banan
sevginin yatağını açarak
yüzüne baktığım zaman yüzüme bakan
bir kadın gibi dişi ve kıvrak
kollarımda köpük köpük akarken dünya
filintam
kilitli nabzım
ağıtları sildik defterlerimizden
bütün ağıtları sildik ilerleyerek
ölümlere inat puştluklara dönekliklere
karşı gerinerek
üç mevsimi çatlatan sevdalım
bahar/beynimi sımsıcak yalıyorken
saçları avuçlarımda
gülyüzlü gelin toprak duruyorken
filintam
yaralı kolum
ağıt yoktur defterlerimizde
ağıt yoktur diyorum ben

gecenin pusu sinerken üstümüze
ağıt çocukca bir saflıktır
demlenir gizli gizli
oyar durur bağrımızı
yarıldıkça ,döşlerimiz güz yeliyle
beslenir yenilginin damarından
beslenir kara gece ağ gibi
çünkü ağıt işleyen bir yanıktır
bir kaderci türkü gibi metafizik
yakarıştır ölüme
ne sidon'da zambezi'de tonkin'de
ne de la paz'da nuruhaklar'da kongo'da

ağıt yoktur filintam
yoktur ağıt

dağlar mor urbasını giyiniyorken
akşam üstleri hınçla
bir mih çakılıyorken böğrümüze
orda
petrol borularının orda/altın borsalarında
bir mih çakılıyorken gizli gizli
biz bunları biliyorsak
bastırıyorsak göğsümüzü dağların morluğuna
üç mevsimi yıpratan sevdalım
bahar/çatlayacak gibi yakıyorsa genzimizi
biriken bir hınçla
yalıyorken içimizi kısıkvrak
ağıt söylenmez diyorum ben

bak filintam
işte toprak
bir kısrak gibi gergin
karnımı güneşe sürerek kulunlayacak
nemli toprağa bak
baharın alfabesine yaklaş
işte
ordan çelik haramileri ordan pusarak
vuran
kına sağılan heybetli yaralara
kanlı haritasına dünyanın
fırıldakların şahbazına
satılan en yakın arkadaşına bak
bak ve anla
karmaşık coğrafyasını mavi atlaslı dünyanın

duruyor tarihin harfleriyle gövden
elmas yataklarının beşiğinde
iri puntolarla
duruyor gövden
köşebaşlarında patikalarda fundalıklarda
hızarlanan maki diplerinde
şafağın nar seli ocağından bir kucak
gibi
duruyor gövden
ağıt değil bununla
bir destan yazılır ancak

çekerek bir bulutu göğsünün peteğine
ciğerlerini havayla doldur
bir cıgara yakar gibi
ağıt yakma
çünkü ağıt sinik bir duyarlıktır
elvanlar halay öpücükleri atıyorken
gökyüzünden telli turnam üveyikler
asi çılgınlarla
karanfiller bırakıyorken döşlerinden ince ince
bir demet gonca gibi
onları al
onları al ve toprağa sakla

bar tutuşmuş çiçeklerle
yerlere sarkan gebe dallar
kırların basma önlüğünden
damarlarımıza bal sağıyorken
her bahar yeniden usulca
her bahar yeniden depreşerek
şafağı çekiçliyorken beynin
katanga'dan mendoza'ya porto riko'ya
mozambik'den kore'ye biafra'ya

nar patlamış göze göze
yakutlar taşıdığın
yılmadan taşıdığın göğsünün güğümüyle
güldallı ırmaklarla harlanan
dünyaya bak

ordan
bankaların dalkurusu bebeleri emdiği ordan
taşı beynini cevahirlerle
taşı damarlarında bir su gibi
çakışsın zihninde silahlar ve kasalar
kömür kuyularındaki terle
parçalanan gövdelerle çıkarılan
demirin cevherine bak
bak filintam
bunlar seni vuran kendi parmakların
onları kavra
durmadan değişen bulutlara bak
ağıtı bırak
damarlarıyla yoğur maddenin buğusunu
mercanlar taşırsın
fırlasın içinden elvan elvan kav gibi
baharın yaratan soluğu
ordan
kıyımlardan geçip gelen karmaşık dünyaya bak

ağıt yok diyorsam
fışkıran göz göz oluklardan
kan deryası oyuklardan nar gibi
haykırıyorsa çocuklar
bunlar yayılıyorsa dünyaya
kordoba'da harlem'de endonezya'da
yalnayak koşuyorsa çocuklar
dünyadaki duvar afişlerine durmadan

savaşları yaratan ve kıtlığı
-insanları sevmenin kıtlığını da-
yaratan ve duvar afişlerine vuran ne varsa
çocukların yapıyarak yüzlerini görüyorum orda
kasaların ardında dağlanmış yüzlerini
görüyor ve ağıt yok diyorsam
bak filintam
işte toprak
terlemiş dişi karnını
acıyla kanırtarak
nemli sıcak bir tay kulunlayacak

işte bak
ağıt taşıyor baharın içinde menevşe
gelinlik nazlı seher
her tanyeriyle köpük köpük
deviniyor sonsuz türküsüyle bahar
dofarlar'ın amilkar'ların ordan
imece çiçeklerle sepetimizde
yüzlerinde acı yok onların
pişmanlık yorgunluk değil bunlar
mimozalar iğde dalı harlı vişne ve ceviz
sıçırıyor sessiz gürültülerle
sıçırıyor gökyüzüne toprağın reçeli
madde/yani kanveterle
eşkin türküsüyle patlıyor bahar

ağıt değil bütün bunlar
ağıt yok baharın harflerinde
ne çiğdemde zerdalide sümbüllerde
ne de taşkın akasya gözelerinde yaprakların
dipdiri meme uçlarında
tohumlarla toprağın rahmini yaran
ballı petek güneş baba kozasıyla

altından bir urba gibi
omuzlarımızda şafağı hazırlıyorken
ağıt yok
yok
ağıt yok maddenin sınırsız fiziğinde

ağzımızda üçmevsim kuruyan
pörsüyen toprak ana
dipdiri kız memelerini hazırlıyorken
sağıyorken gergin oynamalarla maddeyi
bahar dalı bıçkın göğüslerinden
süt gibi ağzımıza
akıyorsa dünya
ordan
parçalanmış atomlarla ağzımıza akıyorsa dünya
ağıt yok derim filintam
ağıt yok derim ben buna

ağıt dolsa meşe çınar güz yeliyle
savrulsa yapraklar
savrulsa halk ağacından
küçük gergin bacaklarıyla
sürgün goncalar
söker sinесinden güz yelini
çağıltılar kopar içinde dünyanın
çiftleşir gerinerek yeniden
orda
leylaklar telli nergis kuşburnular
toprakla/koklaşan ardıçlar koyaklarda
emerken kurşunların kestiği bir elmagülü
orda emerken kuzu dudaklarıyla
derinden oynayan kimya
biçer terzi makasıyla kırların hırkasını

güneş babanın helyumlarıyla
depreşir selvi kavak kayın ağacı ıhlamur
orda sevişen ve yenileşen
dünya
güz yelini kış selini durduran sevdalım
bahar/açılır üç mevsimin kabuklarını çatlatarak

gökyüzü güğümünden
yedirenk helyum kahkahası
yedirenk bıçkın delikanlı hovarda
ordan çıkıyoruz fundalıklara
iğdelerden incir dalı sarı çiğdem
böğürtlenler birden isyana durunca
güz yeline
kış göğüne postalar çıkararak
çırılçıplak dünya isyana durunca
binbir böcek zeytinlikler
papatyalar keklik koza yumağında
isyana durunca çağla tufanı
dut yapraklarından nar damlatan
çağıl çağıl şeftali yakut kirazlar
gelinlik heybesiyle bademler isyana durunca
filintam
kilitli kolum
ağıt mıdır bütün bunlar

ağıt yok defterlerimizde
bunca göllenen ter
şurda
patikaların ucunda şurda omuzlarımızda
delikanlı bir cevher göğsümüzden
göğsümüzün ormanından
fıskırmış kırların çeperine şurda

gökte dev gerinmesiyle güneş
sevimli-korkunç gerinmesiyle
kirpikleri köpük köpük
iri sıcak buğdayları harmanlıyorken
ekmeği ortasından parçalayarak
bırakıyoruz halkın sofrasına
vuruyor bağrımıza okşayan yanağını
öpüyor alnımızın ortasından toprak ana

yazılmış bütün ağıtları
yazılacak olanları ne varsa
yırtıp attık
ağıt yok dedik
ağıt yok dedik güneşte toprakta
bahar yeleli bir tay doğuruyorken
eşiniyorken altımızda bir kısrak gibi
karanlığı ortasından
mermiler gibi yarıp duracaksa dörtlü
ağıtları silip attık defterlerimizden
ağıt yok dedik
çünkü ağıt yapışkan bir saflıktır
çünkü yüzyıllar süren ölümdür karşımızda

üç mevsimin çeperlerini yırtıyor kuşlar
kuşlar irileşmiş kanatlarıyla
-nice kırımlardan geçen kanatlarıyla-
vuruyorlar havaya
kabuğu yırtılmış zemherinin ardından
şimdi
altımızda geniş kalçalarıyla kıvrılıp açılan
durmadan başkalaşan bir dünya
mavi atlas ırmağından
şimdi akarken dünya
sızıya lokmasını banan

sevginin kucagını açarak
yüzüne baktığım zaman yüzüme bakan
orda
bakarken halkların haritasına
göreceksin gelmekte olan baharın gürültüsünü

toprağı avuçla
duy içinde çocukluktan çıkmanın huysuzluğunu
toprağı geç tanımanın huysuzluğunu
göğsünü ger
hazırla uzun koşulara
uzun ve kesintisiz soluklarla
baharı yeniden tanımaya hazırlan
(Mart 1973)

BAHARDA

TARİH DÜŞÜRDÜĞÜM RESİM

yakutlarını içimden çeken güzellik
bakışlarına tarih düşürdüğüm *resim*
savrulan saçların arasından
parmakların düşerdi
alının ovası büyüdüğü
başakları köpürtür avuçlardın
yayılırdı alınının alanına
saçlarında dalgalaşan deniz

delirmiş sehpalardan
siçimlerden
tarihsel hızarlarımla çözdüğüm
altına ismini düşürdüğüm *resim*
gel ve beni uyandır
çıkart çerçevelerinden gümüş resimliklerin
yeniden hayata bağla bağrımı

arıkları aç kuruyan bunca
kuruyan ve argınlaşan sineme
saçlarının çağlayanını getir
dağların göğsünden süzülüp inen
yılmaz pınarlarının güğümünü ver
dağlanan tenime sürün
gör boynumda kopan damarları
ve omurgamın sonsuz direnişini

ben senin için birikmiştim
senin için içmiştim çelik uğultusunu

ve suyu gözelerden
ey kendini halklı yerlerde deneyen
altına tarih düşürdüğüm *resim*
içimden sağılıp giden güzellik
ey *hayat*
günlerce deliren sicimlerin
ortasından/dünyaya uzan
yeniden dene kendini
gümüş çerçevelerden çık

*(gör ki boynumda şahan damarı
nasıl emzirirdi göğüs boşluğundan
anam durmayan memeleriyle nasıl
ılık bir güvercindi alırdım
baharla yırtınan güneşten
çocukları sevmenin alfabesini)*

*(bir bakır bakracı dikerdim
ağzımda kuruyan güllerle serin
bir ırmağı içerdim
boynumdan geçen atlar şahlanır
atardı suları göğsüme
sular bir keklikle inlerdi
seherin selini içerdim)*

görseydin orda boynumun şahanını
şimdi kendini benden sakınan güzellik
ey *hayat*
göğsünü tarihle işlediğim *resim*

biliyorum çıkacaksın bir gün
bir gün çıkacaksın gümüş çerçevelerden
akacaksın caddelerden üveyiklerle
damarlarımda kuruyan ırmağı

altına tarih düşürdüğüm *resimle*
bileyle o an seherin denizinden
yere saçılan köpüklerle
kuşandır yüreğimde düğümlenen aslanı
yassılmış omurgamı düzelt
baharda gün ısıyacak yeniden

*(her seher yeniden ısırdı gün
yeniden altına alır sürerdim
dolu dizgin al bir tayı
kanter içinde şahlanan
bir ırmak gürültüsü şinerdi göğsüme)*

beni orda bekle
kırılmayan boynumun aslanını
bayraklaşan gövdeyi gör

ey altına mor solgunluğumu sürdüğüm *resim*
tarihe yontulan ince güzellik
ey *hayat*
gövdeyi soy
dağlanmış boynumu gecelerin içinden geçir
(Mart 1972)

BAHARLA GEÇİYORUM

1 /

toprağın bağrında bağrım
yüreğim kuşatılıyor harla

acıların göllenip ard arda
kahırla bir hıncın ektiği

sarmalayan kollarımı ve gövde mi
altımda kıpır kıpırdır tarlalar

şimdi yontarak geçtiğim dağlar
beton miğferleri zincirler pasla

2 /

ardımda dilsiz bir bebek emziğini
sağıyor-köz katarak-dudaklarına

baharı taşıyor genç soluğuma
pir sultan'dan getirdiği gülleri

solgun hırkalı gelincikleri
besliyorum sonsuz bir kızılılıkta

3 /

emiyor bir sancının kınlı sularını o
ben içtikçe bir ırmağın derinliğini

süzüyor seherin tüllerini o
ben toprağı yontuyorum üveyiklerle

o büyüyen bir bebek sesidir göğsümde
bir çınar yelini içinde çatlatan kan

ardımsıra hıçkıran değil kıpırdayan
sığmayan yatağına tanyeri derinliği

4 /

terle koşuyor gövdemden buharlar
zerdali filizleri/çağla bademleri

katarla turnalar/sığırcık sürüleri
alnıma mühürlenip köpüren güller

erik ağaçlarında yürüyen günler
taşırklar korkusuz doğan baharı

çiğdem soluyan badem salkımları
işte bende toprağı yarıyorum terle

gövdemden aşağı süzülen vişneyle
hayatın seline açıyorum etten bağrımı

5 /

tanyeri ekincisi/şafağın demircisiyim
deşiyorum zincirden/küften bir geceyi

ben destekçe ardımda çelik tacirleri
oysa toprağın bağrında demlenir bağrım

sonsuz akar gökyüzü yılmalarıyla başım
yangınların talanlayıpta kaytan tenimi

süzülen damarlarımla bir hıncın ektiğı
bir gecenin içinden dörtnele geçiyorum

BAHARDA ŞİİRLER YAZILIR MI

sarmalasam dalbademli urbalar
çiğdemler derleyen göğsüne
nar patlamış güllerden
şiiirler yazılır mı

şiiirler yazılır mı
tutuşsa bedenim kavlarla
bayırlardan bozkırların harından
dudaklarına bin selam uçursam
şafakla kanlanmış bıyıklarımın
şiiirler yazılır mı

baba ben uzaklara gidiyorum
karsuyu gözelerden serinleyip alnımı
dönersem papatyalardan nergislerden
yakutlar yontan gövdemin sürgünleriyle
içersem hayatı kana kana
şiiirler yazılır mı

şiiirler yazılır mı
seğirten her baharla
seğirten ve beynimize oyulan
bir vişnenin kanayan dallarına

güneşi nakışlarsa beynine
çemberini çevirirse çocuğum
yaprakları çiçeklere
çiçekleri yemişlere çevirse
şiiirler yazılır mı

beni oralara götür
yüreğimi soy ve başla
inceden eğir türkü çağlayanını
nakışla beynimin kıvrımlarına
acıyı hasreti ve çocuğumun sesini
avuçlarımda yırtınan bir baharla

güzelim körpe sesiyle
yılğınlığı deşsin çocuğum

çevirsin hayatın çemberini
estirsin seherin yelini ırmaklarla
dünya döndükçe ellerinin üstünde
çınlasın göğsünde tanyerini mavzeri
her bahar şiirler yazılsın sinemin toprağına

BAHARDA KIZIMA ŞİİRLER

daha sen bebektin yavrum
ellerin baldan iki emzikti
petekten sızmış gibi ağzında
gaz bombalarıyla yarılmış bir gündü

gazeteler iri patron puntolarla
sokaklarda çınlayıp büyürdü
daha sen bebektin yavrum
patlamış nar güllerinden bir demet
ıssız dağlarda kavruluyorken
bedenleriyle sarsıyorken dünyayı
cehennem köpüren dağlardan
körpe damarlar sağılıyordu yeryüzü atlasına

daha sen bebektin yavrum
özgürlüğün ekmeğini beyinlerinde
üretiyordu mekong deltasından köylüler
ellerinde bambu mızrakları ve defter
imece sözcükleriyle halkın
«zalimleri yenecek mazlum halkların»
yazıyordular en güzel şiirini
siperlerde kuruyan terle
dudaklarından taşan halk türküleriydi
haklı bıyıklarından ve yakutlardan
akıyordu ulusal bağımsızlığın defterine

daha sen bebektin yavrum
tüfenk kabzalarına ve ormanlara
adlarını kazıyan köylüler
saz kulübelerden toprak evlerden
güllerin resmini çiziyordular baharda
güllerin siperlerin ve halkın şiirini
yazıyordular üveyiklere turna kanatlarına
portakal bahçelerinden pirinçlerden
fıskıran namlu hıçkırıkları
bir güneşi taşıyordu baharda alçuhalarla

daha sen bebektin yavrum
yırtınıyordun asi çığlıklarla
damarlarınla taşıyıp getirdiğin etimden
ağzında ballanan parmaklarındı
senin gibi bebekti onlar da
dal kurusu gövdeleriyle ve terle
aktıkça kabaran ırmakları dünyanın
ölümün ölümsüzlük yarattığı kırlardan
göğüslerine kazınan fosforlu kavlardı

daha sen bebektin yavrum
iğde dallarından leylaklardan
çağla yapraklarından damlayan kardı
ince güzelliği nakışlanan baharda
gövdelerle örülmüş yakut bir siper
resmidir fıskırır çarpar havaya
orta anadoludan mekong deltasına
buğdaylardan pirinçlerden geçerek
bıyıklarında kuruyan ısıklarla
bir tohum bıraktılar toprağın kimyasına

ölümün ölümsüzlüğü yarattığı yerdi
trung son dağlarından toroslardan

laser ışınlarından, gazlı bombalardan
gelip indiler «mazlum halkın» sofrasına
ellerinde silâh kabzaları ve şiirler vardı
kendileri daha yazılmamış şiirlerdi baharda
daha sen çocuktun yavrum

BAHARDA SEVDALIM

ellerim ellerinde
erik ağaçlarında kar
öfkenin ve hıncın
ince güzelliğin şiiridir
kahırla yonttuğum baharda
sımsıcak sessiz sıçramalarla
eğiriyoruz hayatın ipliğini
akıyordeşik damarlarımızdan
yakut bir ırmağın derinliği
baharda katmerleniyor güller
sinemiz yaslanıyor toprağa
nardelisi tacirlerin körüklediği
yelle kalburlaşan göğsümüz
katıyor kendini bahara sevdalım
sevdalım tomurcuk patlamıştı bahar
şimdiyse kav delisi ve kaypak
geçiyor gövdemizden gürültülerle
gövdemiz yarılmış dağlar gibi
ince güzelliğin şiiridir
öfkenin ve hıncın şiiridir baharda

ellerim ellerinde
şeftali çiçeklerinde bal
durmayan sıçramalarla seğirtiyor
akıyor delinmiş urbalarımızdan

kirazlar kına veriyor uçlarda
süslüyor gövdesini kuşburnular
damlayan beynimizin gülüdür
ne varsa kopan dağılan parçalanan
köy evlerinin duvarlarına oyulan ne varsa
yaslanıyor bağrımızın kabzasına sevdalım
bağrımızın esmer filintasına
örüyor ibrişim hırkasını çiğdemler
hayat çatlıyor
hayat çatlıyor gövermiş omuzlarımızdan
boynumuzun selvi akasyasına
veriyor gövdesini ceviz ağacı
sevdalım/sevdalım
sevdalım tomurcuk iğdeler nakışta
kanaviçe tülüdür menevşeler
kollarımız çınar dalgalarıdır
başımız gökyüzü yilkılarıyla
ince güzelliğin şiiridir
öfkenin ve hıncın şiiridir baharda

İŞTE BAHAR

havada kırlangıç sesleri
seherin pembe yanağından
söküyorlar sessizliğin yorganını
asi ısıklarla bahar işte
sarmalıyor bir kuşluğun eteğini

biriken bulutlar şurda
kıvırcık saçlı meşe bu
söğütlükler su seslerinden
gözlerime yansıyor usulca

yüreğimin testisini
bir ırmağın dudaklarına değdiren
bahar işte

arkalarına bakmadan/toz-duman
koşan çocuklar üst üste
duvar afişlerinden bakıyorlar şurda
gazetelerden geçiyorlar rotatiflerden
mürekkep hızla akıyor kâğıtlara
bir kuşluğun kanlı sofrasından
bahar işte

BİR ŞİİR DAHA YAZACAĞIM

bir şiir yazacağım inan
toprağı avuçlayarak kırlarda
kanlı bıyıkların defnesinden
bataryalarla yoğrulan şiirimi
baharın silahlı harfleriyle
büyüyen uğultu ormanlarında
bir şiir yazacağım adı sevgi

bir şiir daha yazacağım
and olsun erkekliğin defterine
çınarların delik deşik adını
hasretin sabırlı kaleminden
toprağın bahar dölü ırmağına
damlayan en yakut damarları
bir şiir yazacağım adı deniz

bir şiir daha yazacağım elbet
karlı dağlardan gelen cevahir
bir ırmağın fırat yatağını

beyninde mermi taşıyan harflerle
hünerli topraktan çıkıp ulaşan
yaraların heybetli defterine
bir şiir yazacağım adı bahar

çok şiirler yazılacak çocuğum
tarih birgün tükürecek
ihanete dönen bir günün tekerine

BAHARIN ALFABESİ İŞTE

tutuşan bir yıldız kümesinden
sıçrayıp geliyorlar yeryüzüne
tanyerinin sarmaşık sürgünleri
şirin bir çiçek yorganiyle
bir koza örüyorlar al atlasdan
baharın alfabesi işte

kınsız geliyorlar köpük köpük
terlemiş bıyıklarını avuçlayarak
yaylın ateş patikaların ucunda
coşkulu kükreyişi sindiren yel
pusunun örgüsünü hazırlıyor gizliden
hızarla biçilen dallar
dayanıyor bir kıyımın acısına
bunlar baharın alfabesi işte

sonra ağaçlarda bir yığın çocuk
sıcak parmaklarında bir alfabe
adı bahar alfabesi
başaklara gebe bir günün kuşluğunda
ince kan sızan dut yapraklarından
düşürüyorlar çocukluğun heybesini

pusuların delik deşik kıyısına
bunlar baharın alfabesi işte

nice çilelerden geçen çocuklar
bir kırımın kanlı harfleriyle
şimdi baharın derin alfabesini
yaklaşmış yeniden öğreniyorlar

BAHAR TUTUKLANIR MI HIÇ

renklerde koşan kelebek
bahçelerin baygın güvecinden
pathyor kozalar kar ipek
çocuklar sepet sepet gül
omuzlarda taşıyorlar kuşluğa
kırların basma önlüğünden
bahar tutuklanır mı hiç

bunlar arının dokusu bal -
petekte çiçeklerin sesi
sonra dağlarda bataryalar
çocukların ezik tenlerinden
gelirler bahar yelleriyle
sarı çiğdem papatyalar
bahar tutuklanır mı hiç

örülür yeryüzünün ibrişimi
göğsümün güvercin ormanından
pusuların harlı kıyısına
savrulur gözüpek çınarlar
verirler yaraların şahanını
mayıs göğünün harmanlarından
bahar tutuklanır mı hiç

bunlar heryerde çocuk sesi
sığırcıklar seki bayır
sazlıklarda demlenen nilüfer
topuklarında bir karış yeşimle
parıldar sularda elmaslar
ana göğsü yatağından
çekirdek deşerken toprağı
bahar tutuklanır mı hiç

BU HANGİ BAHARIN ŞİİRİ

tanyerinin balıdır bahar -
damlar gelir asi çığlıklarla
güllerin katmer sekisinden
sevgimizi taşır durur
yakutlar emzirir göğsümüzün çitine
kanımızı tutuşturan bir harla

telli turnam/üveyikler uçarlar
kanatlarıyla süslenir hava
unutulmaz güneş filizlerinden
çokça yarılmış güller savrulur
bir gözedir akar damarların çileğini
kabuklarından çatlayan bir baharla

telli turnam üveyikler
erik dallarından şeftalilerden
düşüyorlar kırların çeperlerine
bağrında şakıyan hayat ışıığımızla
tutup düşen yapraklar'ı nakışlıyor:
solup giden al menevşe baharlarda

(kızıma)

adın aydınlıktır unutma
kavlı nar çiçekleriyle
hayatın sevdasıdır adın
her bahar yayılır toprağın bağına

içinden taşıyorken sevgiler
içinden göğsümün ormanlarına
şimdi ve sonra/iri harflerle kazılsın
gökyüzü coğrafyasına sürgün daluçlarına
halkların haritasına yavrum
her seher tanyeriyle ışıyan
tanyeri senin adındır unutma

katar katar ağıp giden
terlemiş savruk bıyıklarıyla
koyaklarda cınlayan çeliği
yatağından boşalmış pınarlarla
-sıcak pıhtılaşan al yuvarlarla-
toprağı eğirip çileğe tutuşturan
senin devingen adındır yavrum

üç mevsimin ardından çağlıtlarla
-başkaldıran hınçlı çağlıtlarla-
onarır kırların basma urbasını
yedirenk ocağıyla güneş baba
nakışlar yeryüzü kilimini
bunlar oğulveren yüreğin çılgılığıdır
adın bütün baharların adıdır unutma

bahar kimyanın has derinliğıdir
seker nazlı keklik adımlarla
yüzyıllardan koşar gelirler ve güller
ellerinde / delikli gövdeleriyle kavruk
haklı bacaklarıyla kayar giderler
bir koşunun kinsız bebekleridir onlar
senin adın gibi yavrum
fıskırır topraktan usta düzeniyle
taşar da yayılır kırlarda çimenler
boy sürerler havaya
ölüme ve zulma karşı
dağlarda mevzilenen kekiklerdir
adın değışen fiziğimidir unutma

sular baharla demlenir sinemde
kanlı kiraz yanığı urbalarla
akar tanyerinin gözesinden
sarmalar dünyanın çeperlerine
bahar kınalı çuhasını yavrum
damutır alnının pınarlarından nar oluklarla
yakut deryası oluklarla ve geniş soluyan
bunlar / denizin köpüren haykırışıdır unutma

baharı güneş emziriyorken
sıcıryorken toprak dalların ucuna
daha sen çocuktun
bahar dillenmemiştı patikaların bağıında
al-mor-sarı-turuncu
çelikten ve terden sicimlerle
ve bakır güğümlele demlenen
bıyıklar ellerin tersiyle
silindiğı bir gündü

daha sen çocuktun
bahar çatlıyorken içimizde
ve dünyayı kucaklıyorken gülücüklerle
haberlerde bankalar bir telaştı
iri puntolarla parçalanın
birinci gazete yapraklarında
dünyanın döndüğü bir gündü

çetin geçitlerden setlerden
paslı tellerden atlayıp gelen
hasretin sevgilisidir adın
bense böyle her baharla
seller ve sürgünler içindeyim
damıtır giderim sevgimi papatyalara
bütün çocukların sevgisini yavrum
birden damlaya damlaya ve filizler
yakutlar süsler dalların selini
baharın yaratan çekirdeğidir yavrum
bunlar / hayatımızın damarlarıdır unutma

GÜDEN BAHARLA

k l esi kalıyor kırlarda birden
haberlerde bir masal telinden su
gibi  a lıyor baharla sesi
geçiyor adı bir masal telinden

bir tutam bal kiraz dallarından
a zıma ko uyor toprağın memesiyle
birden biçiliyor dalların  imeni
kaç hasretle boylanmı  baharlardan

alıp gidiyorlar gövdeyi birileri
birileri sular serpiyor gizliden
baharda d   en yapraklar sancıyla
sırtların olup atlıyor üstüne birileri

BA KALA AN BAHARDA

bakır bakra la doldurup çektikçe
burma bıyıklarından süzülür su
ko ar iner bozkırların kiliminden
heybesiyle hasret g    r kentlere

söker sazının tellerini karaco lan
dağlarda siner kaval sesleri
sıla türküsü sevda türküsü
kaç kerem aslı geçti bu yollardan

ırmaklar yurt yuva değiştirir
bakırcılar argın döver bakırı
«demiri yaman çekikleleyen amcam»
hazırlar kilidi kepenkleri indirir

köroğlu usulca iner dağlardan
mertlik gider pusu gelir sinsi sinsi
gelir civalı mermi sarı sendika
iplere verir kendini yeniden pir sultan

BAHARDA

başparmağı kıvrılıyor ağzına
«her akşam çekiyorum
yazılacak bir şey kalmadı» diyor
yazılacak çok şeyler var daha

ter-toz-kan-duman
ıssız yamaçlar süslense
parlayan dal uçlarında nardan
yazılacak çok şeyler var daha

toprak damlardan batıya
metal köleliğine akan göç
büyük göçü anadolu'nun
yazılacak çok şeyler var daha

birden iniyorlar ateş hattına
osman hüseyin ali tanıdık-tanımadıklar
günaydın taşıyordular çiçek çiçek
yazılacak çok şeyler var daha

göğsümün naryeri ormanına
salkımlıyor filizlerini şiir
suyu sağdıkça yapraklara dal
yayılıyor kollarımdan bahara

cenkleşen ince sürgünleriyle
kirazlar ve halk gülleridir
estikçe yaban yel yamaçlardan
çekiyor gövdeme tetiklerini şiir

gözüpek yakutlar akıyor terle
ceperliyor nisanı mayısı narı
ve kayısı ağacındaki kahkahayı
hayın sarmalıyor barutlaşan demir

kalburlaşan sinemizin gülüdür
çocukların gözüoyuklarında açan
şahan bir sicimdir ki pıhtılaşmadan
nabzımın zincirlerinden akıyor şiir

çocukluğunu kırlarda gömen çocuklar
sılayı bir mızrak gibi atıp böğrüne
bir hançer gibi içine saplayan hasreti
çocukluğunu görmeden yitiren çocuklar

ben nerde bir şiir pınarı buldumsa
nerde içimideşerek verdimse kibriti
narlandırıp beynimi sürdümse örse
onlar için yazdım damarlarıma banıp şiiri

yaşadığım gibi biliyorum
okuyacağım daha nice yazılar
basımevinin mürekkepli masasında
ilhamı usta saçlarını harmanlayacak
gergin bakışlarıyla bir koşu
bükülmüş parmaklarından geçecek kurşunlar
tan matbaasını/fısıltılarla
sarı sendikaları anlatacak
«var mı başka yazı» diyecek mefail usta
bıyıkları terlememiş mürettip çocuklar
-nice acılardan geçen çocuklar-
çevirecekler makinenin dişlilerini
makine iştahlı dev gerinmesiyle
korkunç iştahlı gerinmesiyle
mürekkep emerek atacak dünyaya

bir kadının kesilen meme uçlarından
iki yıldır akıyormuş vietnam
hala toz-kan-duman içinde bebeler
yeni tezgahlar hazırlanıyor
yeni kasalar kasa simsarları
ey demirin cevherini çıkaran işçiler
çelikte mermide alınterinde birleşen
ellerinize bakın
uçaklara bakın tanklara bataryalara
çocuklarınıza gökyüzüne ve denize
işte bakın.
ellerinizden gaz ve bomba atılıyor dünyaya

dopdolu seğirtiyorlar gürültülerle
kent otobüsleri ter ve benzin
ve genzimi kavuran duman

bütün caddeleri eğiriyorlar usulca
gazetelerle yırtıyorlar dünyayı
küçük sıska çocuklar hep bir ağızdan
«iki kişi daha yakalandı»
dönüyor dünya
ilk gün döndüğü gibi
oysa değişen çok şeyler var
heryerde akıyor dereler kan
dallarda kayısı uçlarında vişnelerde
sao paulo'da sudan'da filipinler'de büyüyorlar
hıncın dehşetli birikimiyle
nice kırımlardan geçen çocuklar
babalarının suladığı katmer güllerle
yaklaşıyorlar dünyaya
yokluyorlar
değiştirecekler dünyayı

«SANA KİM SUS DEDİ KALBİM»

— arkadaş Z. Özgen için —

yeni bir şiire başlıyorum
bugün
ankara'dan gelen bir mektupla.

mektup
yüzünü hiç görmediğim
sesini tanımadan
gelen şiirlerden sonra
«kalbim bu acıya dayan
varsın işkenceler dağlasın seni».
şimdi

sildiğim bunca ağıtlardan
sonra/bir şiire başlayışım
arkada bırakılan yiğit şiirlerle
artık gelmeyecek olan mektuplardan
merhabalardan sonra
amansız dövülmüş bir yüreğin şiirini
yazmaya başlıyorum usulca.

kıpırtılarla duruyor orda
ıslak dudaklarında toprağın
«sana kim sus dedi kalbim»
diye haykıran sesin
ve beynin
bir savaş kaçağı değil
başlıyorsun hiç bitmeyecek olana
ince uzun gövdeni soyarak
öpüyorsun toprak yarin dudağından
kana kana öpüyorsun uzun öpüyorsun
öpeceksin milyon yıl
sen hiç ölmeyecek olan
taşıyorum her şiirimde seni
seni ve senin gibi gidenleri
çünkü köpük köpük dönüyor dünya
koşuyor ala pınar nar gibi
duruyor «kanayan alnında senin».
(Yansıma, Haziran 1973)

ŞİLİ'NİN VE JARA'NIN DESTANI

(İlk basım : 1976)

İLK SÖZLER

1 /

K o r o

Göğsümüzde acının denizi
ölümler adanmış canımıza.

E ş l i k l i K o r o

Göğsümüzde acının denizi
ölümler adanmış canımıza.

Ne çıkar!

Ne çıkar!

Ne çıkar!

Çoğalıyoruz: Beynimizde tan yemişi.
Yeryüzü buğdayı çınıyor ağızımızda.

2 /

K o r o

Bir yağız ki
göğsünün kanaryasıyla
Jara söylüyordu türküsünü:

E ş l i k l i K o r o

Şiliii...

Şiliii...

Şiliii...

K o r o

**Göğsünün kanaryasıyla
bir civan ki sevgi katmeri.**

E ş l i k l i K o r o

**Başıyor Jara'nın öyküsü, yeryüzü ve Şili.
Başıyor Jara'nın öyküsü, yeryüzü ve Şili.**

KORO EŞLİKLİ BİR KADIN SESİ İÇİN EZGİ

1 /

**Denizin eti
ağacın sütü
ve toprağın ekmeği
tek elde biriksin.**

**Madenleri çıkaran ve işleyen eller
hep birden üretilen emeği
kardeş sofrasında oturup yemesinler.**

**Çeyiz sandığı bağrında yeryüzü
güzelim gelin dünya
insanlara, acılardan zindan olsun.**

**Umudun dalında sevgi
sevginin dalında umut yeşermesin, diye:
Denizin eti
ağacın sütü
ve toprağın ekmeği
tek-tek ellerde toplandı.**

Eşlikli Koro

Madenleri çıkaran ve işleyen eller
hep birden ürettikleri emeği
kardeş sofrasında yemesinler.
Çeyiz sandığı bağrında, sevdiğim dünya
insanlara zindan olsun, diye:
Hazırlandı ordular, polisler ve işkenceler.

2 /

Şili
bir ırmaktı-kabarık
ılık-soğuk-sıcak-verimli.

Bir ırmaktı geniş ve derin.
Bir yanı Andlardı, dalgalarla
bir yanı anamızın ak sütü gibi
köpükten ak karla
suların maviliği.

Şili
bir ırmaktı-kabarık
ılık-soğuk-sıcak-verimli.

Geniş ve derin bir ırmak
gibi akıyordu.
Denizleri dağları-insanlarıyla
yanık-uzun bir türkü
gibi sonsuza uzanıyordu, Şili.

Eşlikli Koro

Şili
bir ırmaktı:

Denizin eti
ağacın sütü
ve toprağın ekmeği
tek-tek ellerde toplanan dünyada.

3 /

İsa'nın mahmuzlu ortakları
içtikleri kanla.
Çok bayraklı bezirganlar
içtikleri kanla.
Paranın yerli korsanları
içtikleri kanla:
Kurumlaşıp, üst üste birikmişti.

Çarmıha gerilmişti Şili.

Jara
daha coşkulu bir bebekti
acılı korkular serpilmişti içine
beynine bir karabasan gerilmişti.

Kıtlığı ve yoksulluğu kùtsallaştıran
kilise adamlarından bir maske:
Ne varsa umutsuzluktan ve karanlıktan
gözlerinin üstüne, kat-kat birikmişti.

Eşlikli Koro

Jara, daha coşkulu bir bebekti
karanlık, korkular birikmişti içine
içine, acılı tortular birikmişti.

Daha çocuktu
 dal kurusuydu Jara:
 Umutsuzluk ve korku
 bekleliğin heceleri cebinde
 sessizce çimleniyordu
 bir top bulut
 Şili toprağı ağızının çiçeğinde.

Beyninin peteğine
 kaç bin kollu, kıvırcık
 kabartma işlenen
 kuyumcu nakışlarla:
 Şili mıhlaniyordu.
 Jara dokunuyordu, bir kilim tezgahında.

Koccaman bir bahçeydi Şili.
 Tan yerinin kız kokuları burnunda
 sıyrılıp umutsuzluğun kollarından
 Jara, umutlu türkülerini de öğrendi.

E ş l i k l i K o r o

Şili koccaman bir bahçeydi.
 Daha çocuktu, dal kurusuydu Jara.
 Koccaman bir bahçeydi Şili.

Şili bir sevgi demircisi
 güneşin gülü-şen ocağında
 Jara'nın bedenini közledi:

Genzini harmanlayıp açarak
emzirdi oymalı ses tellerini.

Su yürüdü
derinleştii değirmeni döndüren ark
toprak demlendi.
Büyüdü Jara.
Büyüdü Şili, Jara'nın gülüşen ağzında
umut sözcüğü sesinde serpildi.

Sesi:
Seherle omuzdaş
baharla akran.
Yumuşak uyanışın
onaran
sarmalayan gülüşün sesi.

E ş l i k l i K o r o

Bahar akranımız olunca dallarda
ağaçlar gelinliğini sergileyince
Umut sözcüğü ballanır ağzımızda
Ballanır umut sözcüğü ağzımızda.

KORO EŞLİKLİ BİR ERKEK SESİ İÇİN EZGİ

1 /

Ayrılıklarda yoldaşım
sesi kıvrak, sevgi katmeri.

Hecelerden papatya kucaklarla
kucaklarla

çoban ateşlerini taşıyıp kıyılara
kıyıları meşeli tepelere çıkarıp
üffleyen
üffleyen
üffleyen
kocca bir yanardağ
emzirip
göğsünü kıvrak
yaylalarda demlenmiş bakır bakraçlarla
allı turnam
cevahir sesi.

E ş l i k l i K o r o

Hecelerden papatya kucaklarla
dağlanmış havalarla közlenen sesi
papatyalardan heceler kucaklarla:
Üfleyen-üfleyen-üfleyen
üfleyen kocca bir yanardağ.

2 /

Değişti kiraz kız
gelin elma
sevgi nar.
Ekmeğe katık yapılan sesin
tonu değişti.

Büyüdü Jara.
Ellerinin vuruşlarından
bir ırmak çıkartıp
Şili katmeri
üfleyip bakır

demiri
buğdayı ve makineleri
üfleyip her ne varsa Şili'de
her ne varsa
korku, umut ve umutsuzluk arasından
her ne varsa
inanç, ölüm ve dirim yanyana:
Bir top bulut
Şili toprağı cınlıyor ağzında.
Sırtında kenevir Şili haybesi.

E ş l i k l i K o r o

Korku, umut ve umutsuzluk
inanç, ölüm ve dirim yanyana.
Sırtında kızcık Şili heybesi.

3 /

Büyüdü Jara.

Bal damıtıp
çiçek taşıyarak
And meşesi ağzının korosuyla
yağzım keklik oğul
genç kestane ağacı sesini
Şili'den doldurup-doldurup getirdi.

Büyüdü Jara.

Ihlamur ağaçlarından kokular alıp
tarçın buğularla
acıyı umuda karıp

umudu acıya
ciğerlerini Şili'den doldurup-doldurup getirdi.

Eşlikli Koro

Acıyı umuda kardı, umudu acıya.
Sesini Şili'den doldurup getirdi.
Umudu acıya kardı, acıyı umuda.

4 /

Gezgin türkücülerle Bozlak¹ tutuşturup
pampa²larda dal arkalayarak
diz kırıp
kav bırakarak, ıssız meşeliklerde
körük yapıp Ferhad³ın ciğerlerini
And'lı sözcüklerden titreşimlerle
narin
dövme bakır sesini
pişirdi-çekiçledi, çekiçledi-pişirdi
Şili ustası demirci ocağında.

Söyledi :. «öleni ve yiğidi.»⁴

Eşlikli Koro

Yıldızlardan sedef bir yorgan altında
körüklüyordu Ferhad'ın ciğerlerini:
Gördük O'nu Şili ustası demirci ocağında.

Kızılderili bir yün atkı boynunda
nakışlıyordu minelerle, umut sözcüklerini:
Gördük O'nu bakır cevheri ocaklarında.

Sesi

mor menevşe sepetlerden
kokular taşıyıp
saçılıp bulut-petek toprağın künyesinden
Artvin Horan⁵larından bir tutuşla :
Bir tutam
ezgisi Pir Sultan⁶
Akdenizden bir avuç Lorca.⁷

Bir kucak Bedreddin⁸ buğdayı alıp Anadolı'dan
bir yoldaş çırası gibi karıp içine
unutulmaz bir yurt sevgisi yeşertip canından
her şeyini
Şili yaparak getirdi.

E ş l i k l i K o r o

Her şeyini Şili yaparak getirdi.
Her şeyini Şili yaparak getirdi.

6 /

Denizin eti
ağacın sütü
ve toprağın ekmeği:
Tek-tekk ellerde toplanmasın.

Madenleri çıkaran ve işleyen eller
hep birden üretilen emeği
kardeş sofrasında yesinler.

Çeyiz sandığı bağrında
sevdiğim gelin dünya
insanlara bahçe olsun.

Umudun dalında sevgi
sevginin dalında umut yeşersin, dişe:
Türkü söyledi Jara.

Eşlikli Koro

And meşesi ağzının korusuyla
söylüyordu Bedreddin, Bedreddin
Serez'in çarşısında gördük O'nu
Gördük O'nu Serez'in çarşısında.

KORO EŞLİKLİ KADIN-ERKEK SESLERİ İÇİN EZGİ

1 /

Tutulup halk ırmaklarından
bakırın
buğdayın ve makinelerin
çöllerin
yanardağların
ve limon çiçeklerinin
kaynaşp kabardığı mavi atlaslı ırmaktan
ırmaktan
Jara'nın bileklerini çekip aldılar
aldılar.
Yatırdılar bir stadyumda tahta masaya
genç ıhlamur ağacı sesini Şili'nin.

E ş l i k l i K o r o

Gördük kollarını uzattılar tahta masaya
gördük gitarsızdı elleri.
Gördük kollarını uzattılar tahta masaya.

2 /

Tek ellerin bekçileri
bir çember çevirdiler kanla
Şili'nin karşısında durdular.
Durdular Jara'nın karşısında
Treblinka köpekleri.

Yüzlerde sırtlan tortusu
kafalar en koyu Hitler gecesinde
göğüsleri bomboştu.
Bir balta vardı birinin elinde.
Generaller mahmuzlarıyla çokuluslu.

E ş l i k l i K o r o

Bir balta vardı
sapı hepsinin ellerinde.
Kafalar en koyu Hitler gecesinde,
Kafalar en koyu Hitler gecesinde.

K o r o

Emeğin karşısında
umudun karşısında
sevginin karşısında durdular.
Durdular, Treblinka köpekleri.

Bakır

demirle-güherçile
inanç ve buğday
kaynaşıp sevginin güvecinde
işkenceye karşı tek yürek oluyordu.
Binlerce can katmeri
binlerce ışık yılını taşıyordu ağzında
emeğin ve ekmeğin zaferi.

Yatırıldı bir tahta masaya:

Kiraz kız

gelin elma

delikanlı buğday

ve anamız toprak.

İnanç ve alnteri

tarlayı coşturan ark

altından urbalarla portakal bahçeleri

yatırıldı bir tahta masaya

Şili'ye dönüşen Jara'nın elleri.

Eşlikli Koro

Yatırıldı bir tahta masaya

Şili ve Jara'nın gitarsız elleri.

Yatırıldı bir tahta masaya

Güneşsu ve hava ve alnteri.

4 /

Stadyumda beş bin kişi:

Beş bin Şili'li Jara

beş bin gövermiş ekin Şili'den
beş bin yurtsever, Okyanus incisi.
Stadyumda beş bin kişi.

Stadyumda beş bin kişi:
Beş bin yürek tutuklanıp, canında
çarpan bir tek yürek işçisi, Şili'den.
Şili'li beş bin Şafağın Demircisi
stadyumda beş bin kişi.

Stadyumda beş bin kişi.
Şakaklarında ışıktan sedef damlalar
beş bin Şili'li Jara:
Naçar kıpırtılarla, naçar
Jara'ya
Jara'nın yoldaşları baktılar.
Stadyumda beş bin kişi.

E ş l i k l i K o r o

Gördük: Çivitli bir gök-çini altında
buğulardan güneşin al-al zerrelerini
kollarında tutuyordu, sımsıcak nasıl da.

Duruyor varla-yok arasında
Duruyor geçmişle-sonsuz gelecek arasında
Nasıl da yaman yurtsever, nasıl da.

5 /

Bir anda yaşamak geçmişi ve günü
yeryüzünü

bir anda kucaklamak.

Ve genzi kanatırcasına

elvan elvan çiçekleri koklayıp birden
birden, çocukların hepsini okşamak.

Sevginin zaferini

ölümün dehşetini

bir anda tadarak

içinde taşıyarak toprağı, denizleri ve güneşi.

İçinde bulunmak: Toprağın, denizlerin ve güneşin.

E ş l i k l i K o r o

Yeryüzünü bir anda okşamak

elvan elvan çiçekleri koklayıp birden

birden, çocukların hepsini kucaklamak.

Bir anda içinde bulunmak

toprağın, denizlerin ve güneşin.

Güneşin, toprağın ve denizlerin.

6 /

Soğuk-sıcak

bir baltanın bileklere vuruşunu

bir anda duymak.

Bir anda

en ince haddelerden geçercesine

eriyen bir çıra tufanı başında:

Bir ezgiye

son kez başlamak.

Uzaydan gelip
uzaya giden yıldızlar vardı:
Samanyollarında gümüşten taylarla.

Topraktan gelip
toprağa giden keklik oğuldu
pıtırtilarla
sımsıcak
al-al
tomurcuk nar soyuldu
binlerce can katmeri
yerlere düştü
bilekten:
Kesilen elleri Jara'nın
ve Şili.

Yerlere düştü
bilekten
kesilen elleri Şili'nin.

E ş l i k l i K o r o

Gün düştü, çitler devrildi.
Bir üveyik daha vuruldu saflarda
sağıldı dağ-taş, ova: Dört bucak.
Sen ağlama-sen ağlama: Arkadaş sen ağlama.
Sen ağlama: Düşmanlara şenlik olur, sevdiğim.

7 /

Satılmış üniformalar arasından
apoletler

ödüller ve madalyalar arasından
silah fabrikaları, ölü denizler
ve çocuk cesetleri
çocuk cesetleri
çocuk cesetleri arasından
sözcükler
Franco'lu baltalarla çekildi:

«— Haydi, söylesene türkünü!»
«— Haydi, söylesene...»

K o r o

Sevginin arısı ozan her yerde
türküsünü söyler-türküsünü söyler de.
Yeryüzü bahçıvanı ozan her yerde.

8 /

Sevginin bahçıvanı ozan
çiçeğin nerede
çiçeğin nerede
gelincikler Şili'ye benzer
şimdi, Şili gelincik demetlerine.

Sevginin gözesi ozan
peteğin nerede
peteğin nerede
kim dağıttı kovanını
kim vurdu baltayı ellerine.

Sevginin gözesi ozan
Sevginin gözesi ozan

kaynağın nerede
soğuk sular aksın pınarlarından
Şili'nin bu cehennem gecesine
kucak-kucak serpinsin sesin.

E ş l i k l i K o r o

Sevginin katmercisi ozan her yerde
Gelincikte, çilekte, gülde, vişnede.
Sevginin katmercisi ozan her yerde.

9 /

Apoletli kasaplar
paranın mahmuzlu korsanları
çokuluslu kasalarla vurulan
baltalardan
kan içip
kan içip
kan içip
durdular.

Çokuluslu bezirganlar-bankerler
vahşetin derebeyleri
yerli kasaplarla vurulan
baltalardan
kan içip
kan içip
kan içip
durdular.

Vampirdi yüzleri.

E ş l i k l i K o r o

Ağdı geçti seher yeli yapraktan
sözlerin kaldı, göyneği allı bir birtanem
Vurgunlardan, kıyımlardan aşarsın
mendili toprak kokulu sevdalım.

10 /

Apoletli kasaplar
vahşetin ebeleri
Bizans'tan kalmış, Roma'dan Osmanlı'dan
Hitler sarası yaşasalarla salya bırakıp
bağırdılar:

«— Haydi söylesene türkünü!»

«— Haydi, söylesene...»

Çokuluslu haramiler
çiçeklerin düşmanı ve sevginin
kilise adamlarından maskeler
ve paranın yerli soytarıları
Hitler kasabı sırtlanlarla salya akıtıp
bağırdılar:

«— Haydi!..»

Vampirdi sesleri.

E ş l i k l i K o r o

Söyler türküsünü-söyler türküsünü
Türküsünü söyler-söyler türküsünü

Mayınlanmış
 bir Şili kanaryası ağzında
 yaman oğul
 sevgi çimeni.
 Kanlı bileklerini doğrultup havaya
 Jara
 binlerce acıdan karılmış yakutlu renkle
 söylüyordu türküsünü.

Bir defne
 taranmış, kaç çınar sesi ağzında.
 Bağrında, can eriği
 mineler kanla.
 Bir top bulut
 Şili toprağı:
 Çın-çın-çın-çınlıyor ağzının korosunda.

E ş l i k l i K o r o

— Şiliii...
 — Şiliii...
 — Şiliii...

Stadyumda beş bin kişi:
 Kıyılan gül seslerinden
 fışkıran bileklere baktılar.

Ağırdan sesler yükseldi havaya
 barutlu bir sis-duman altında:

Yayıldı usuldan
usuldan
usuidan.

Usuldan dağ-dağlama sardı havayı.

Umudun zaferi
ölümün dehşeti
ovalara, ormanlara, ırmaklara yazıldı: Kanla

Stadyumda beş bin kişi
acıyı belemiş canına: Açlıkla.

Soğukla-yılgınlık arasında
beş bin kişi:
Açlığı
soğuğu ve yalnızlığı aşan
tek bir can-tek bir soluk oldu stadyumda.

Beş bin Şili'li Jara
binlerce Jara'nın sesi
yaralı
usuldan
ve ağırca
yollara, denizlere, dağlara yayıldı: Kanla.

E ş l i k l i K o r o

Yaralı, ağır ve usulca
umutsuzluğa, umut mayalanıyor.
Binlerce ses çağılıyor, tel-tel
Jara'nın gitarsız türküsüne:

K o r o

— Şiliii...

— Şiliii...

— Şiliii...

13 /

Şili’li seslerde yas
bakır madenlerinin nemli toprak kokusu
güherçile
ve demir cevheri
sazlıklar
kurşuna dizilmiş binlerce portakal fidesi
ve 1907’de taranmış işçiler vardı.

Kadınlar bedenleri al-al
çocuklara beleniyorlar
ve Andlar
kızılçık cepkenlerini ilikliyor-lardı.

Nazlı
usuldan ve ağır
umudu umutsuzluğa mayalayıp
omuzlayıp ölümle: Canı.
Stadyumda binlerce ses dökülüyordu tel-tel
Jara’nın gitarsız türküsüne:

K o r o

— Şiliii...

— Şiliii...

— Şiliii...

14 /

Taranırken gövdesi:
Gövdesi bir şafak vakti

gibi yeryüzüne uzak ve yalnız
yeryüzüne yakın ve kalabalıktı.
Kocca bir Şili olup
fışkıran bedenini, Jara
Şili'nin en uzun gecesine bıraktı.

Bakır
demir ve buğday
toprak
inanç ve alinteri
filizi tarlada coşturan ark
zümrütten urbalarla zeytin bahçeleri
Şili'den fışkıran binlerce canla
Şili'ye akıyordu.

Şili akıyordu Jara'nın damarlarından
yeni bir şafağa mayalanıyordu Şili.

E ş l i k l i K o r o

Gövdesi bir şafak vakti
gibi yeryüzüne uzak ve yalnız
yeryüzüne yakın ve kalabalıktı.

Yeryüzü yakın ve kalabalıktı
Yeryüzü kalabalık ve yakındı.

KORO EŞLİKLİ BİR KADIN SESİ İÇİN EZGİ

Şimdi
eskimez türküler dolanıyor havada
sarmalıyor göynümüzü.
Gözlerimizde bakış oluyor, Jara.

Bakır
demir
petrol-tütün-pamuk-fındık ve buğday
sinemiz: Oluyor
delik deşik taranmışların sinesi.

Bileklerimiz
Jara'nın bilekleri
ve ağzımızda
çın-çın-çınlayan
bir ezgi oluyor Şili.

Jara'nın damarlarından
damarlarından
yeryüzüne akıp gidiyor Şili.

Yeryüzü akıp gidiyor.
Akıp gidiyor...

E ş l i k l i K o r o

Biz ki biliyoruz
yol bulunup geçilir hasat zamanı
İşkencelerin de ölümlerin de arasından
umudun ve zaferin yanına.

KORO EŞLİKLİ BİR ERKEK SESİ İÇİN EZGİ

Üveyikler Bedreddin boyunlarıyla
daha vuruşkan
daha birinci
konuyorlar toprağın yaratan bağrına
yarıyorlar mavi ırmağını dünyanın
damarlarıyla.

Göğüslerinin oralardan
cıvan selamıar çıkarıp
yiğidım guucuklerle
Börküce yakutlar akıtarak
Baba İshak uzatıp boyunlarını
dev yeleli denizleri kulaçlayarak
yokluyorlar
değiştirecekler dünyayı.

K o r o

Yokluyorlar
değiştirecekler dünyayı
Yokluyorlar
değiştirecekler dünyayı.

Ağıt değil onlara
bir destan yazılır ancak
Ağıt değil onlara
bir destan yazılır ancak.

KORO EŞLİKLİ KADIN-ERKEK SESLERİ İÇİN EZGİ

Onlar
haritaları baştan başa sarsarak
köhne surları-küflü sedleri
dağıtıp geçer
yayılır atlaslara kıvılcımlarla.

Onlar
çağıldadıkça saydamlaşan su
gibi daha destan
biçildikçe

filizlenen ormanlarca gür
binlerce ırmak ışığı halkların.

Acıların ve kahrın içinde
harmanlanarak, ordan
yılğınlıksız ve cesur
okyanuslar yaratanlar.

E ş l î k l i K o r o

Göğsümüzde acının denizi
ölümler adanmış canımıza.
Ne çıkar!
Ne çıkar!
Ne çıkar!
Binlerce Jara'yız: Beynimizde tan yemişi.
Yeryüzü buğdayı dalgalanıyor bağrımızda.

1. Bozlak : Anadolu Halk ezgilerinden.
2. Pampa : (Amerikan yerlilerinin dilinden) Güney Amerika'da isteplere verilen ad. Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, 5. baskı - 1969, Ankara.
3. Ferhad : Bir halk hikayesinde (Ferhad ile Şirin) destansı bir kahraman.
4. Victor Jara'nın «Bildiri» adlı şiirinden. Yansıma Dergisi: Sayı, 42, s. 53. Gürhan Uçkan çevirisi. 1975 İstanbul.
5. Horon : Karadeniz bölgesinde kemençe ile oynanan halka oyunlarına (Halk Danslarına) verilen ad.
6. Pir Sultan : 16. yüzyılda yaşadığı söyleniyor. Anadolu'da Osmanlı zulmüne karşı «...bir ayaklanmaya katılıp... davası yolunda başını koymuş olması, yaşamı ve ölümü etrafından menkıbelerin yaratılmasına ve şiirlerinin bir kat daha etki kazanmasına yol açmıştır.» Bakınız : Pertev Nail Boratav, «Türk Halk Edebiyatı» s. 34, Gerçek Yayınları, 1969 - İstanbul.
7. Lorca : Federico Garcia Lorca. (5 Haziran 1898-20 Ağustos 1936, İspanya).
8. Bedreddin : Şeyh Bedreddin, «Gölpınarlıya göre 1358-1359'da : Cemil Yener'e göre, 1364-1365'de Simavna'da doğmuştur.» (S. 130-131) «Şeyh Bedreddin olayları, Devletin Osmanlı kuruluş süreci içindeki iktidar mücadeleleridir.» Çetin Yetkin, «Etnik ve Toplumsal Yönleriyle Türk Halk Hareketleri ve Devrimler» s. 125. May Yayınları. 1974 - İstanbul.
9. Serez : «Şeyh Bedreddin 1420'de Serez çarşısında, çıplak olarak asıldı.» Çetin Yetkin, adı geçen yapıt 1974 - İstanbul.
10. Treblinka : Varşova'dan 60 km. uzaklıkta bulunan bir yer. Hitler faşizminin 13 ay içinde, üç milyon (çocuk, genç, yaşlı, erkek-kadın) insanın akıl almaz yöntemlerle yok

ettiği, bir yer olmuştur Treblinka. Bakınız : Vassili Grossmann. «Treblinka Cehennemi», Eray Canberk çevirisi, Piyel Yayınları, 1967 - İstanbul.

11. Güherçile : «Kimyada potasyum azotatı adıyla anılan, patlayıcı maddeler yapımına yarayan, beyaz renkte ve ince billurlar halinde bileşik bir cisim. Türkçe sözlük, agy. 1969 - Ankara.
Güherçile-Bakır-Demir-Buğday : Şili'nin belli başlı yeraltı ve yerüstü değerleridir.
12. Yakut : «...parlak kırmızı renkte, değerli bir taş.» Türkçe Sözlük, agy, 1969 - Ankara.
13. Victor Jara'nın, öldürülmeden birkaç gün önce dışarı çıkarma olanağı bulduğu : «Şili Stadyumu» adlı son şilrinde, bu duruma değinilir. Yansıma Dergisi, sayı 42, s. 7 : Gürhan Uçkan çevirisi. 1975 - İstanbul.
14. 1907'de : «Dünya işçi tarihinin en kanlı katliamlarından birisi oldu ve kuzeydeki maden limanı Iquique'de grev yapan 2000 işçi tüm aileleriyle birlikte öldürüldü.» Gürhan Uçkan, «Kapitalizmin ve Sömürünün Şili örneğinde İncelenmesi», Yansıma Dergisi sayı, 42, s. 21. Mayıs, 1975 - İstanbul.
15. Börklüce : Börklüce Mustafa, Şeyh Bedreddine inananlardan Şeyh Bedreddin'in görüşlerini, eylem alanında uyguladığı için «...önce asılarak öldürüldü, sonrada cesedi çivilerle çarmıha gerildi, kentin içinde böyle dolaştırıldı.» Çetin Yelkin, agy, s. 138. 1974 - İstanbul.
16. Baba İshak : «3 Ağustos 1239'da Babalık, sözden eyleme geçmişse de, Selçuklu Devleti, bu Halk eylemini acımasızca bastırmış : Baba İshak'ı da öldürmüştür. Çetin Yelkin, agy. s. 82. 1974 - İstanbul.

YERYÜZÜ SEVDİĞİM

(İlk basım : 1977)
(İkinci basım : 1978)

Açıyor bir ağacın dallarında, sevdiğim
Bir kuşun boynunda şakıyor
Yoksul saksılardan atlayan sardunyanın
Rengine dolanıyor
Savruluyor sarmaşıklarla çitlerden
Çocukların yüzlerinde duruyor, sonra
Bir gülüş oluyor, birden
İpilik içime doluyor
Kanatlanmış mektup pullarıyla uçuşuyor sevdiğim.

Dudaklarından çilekler aldığım
Sevdiğim yeryüzü
Menevşeler kucaklayıp
Genzime getiren
Bayır yeli
Ilık bir keklik oluyor
Damarlarım
Doluyor

Kızılçık doru taylorla
Kekiklerinden
Avuç avuç koklayıp dönüyorken
Ciğerlerime
Anamın bakışları gibi sabırla
Gökyüzünü emziren
Sinemin üstüne buğday kilimini
Usulca örtenim.

Kanımda atomlar tutuşturan sevdiğim
Akıyorsun içimde her gün, durusun
Akıyorsun yirmi dört saat
Kıvıl kıvıl titreyişlerle her an
Göğsüme sağlıyor, yakutlar oluyorsun.

Çağlayan sularla buğusun öfkemde
Üvez dallarında gülüşen
Binlerce çocuksun. Sevimli ve cesursun
Yoğunlaşıyorsun içimde ipince
Yüreğimin haddelerinden geçiyorsun.

Hiç durmuyorsun, değişiyorsun, bir anda
Narlanıyorsun. Çelik haddelerden sağlıyorsun
Değişiyor, hiç durmuyorsun. Bir an
Binlerce işçinin ellerinde
Binlerce işçinin e l l e r i oluyorsun

Yeryüzü sevdiğim
Patlayıp meyveleşen terinden ve teninden
Sıcaklığın doluyor canıma
Soyunuksun ve kanımın harcını karıyorsun
Beleniyorum sevgine ve toprağına.

Sınır bilmez değişmenin gelini
S e v d i ğ i m
Dere tepe şenliklerle
Koltuklarında çiçekler koşturan
Arılardan, mümkün değil aynı balı almak
Aynı çiçeği sağlamak bir daha
Aynı arı kovanına bir arıdan
Mümkün değil
Aynı elmayı ısırarak dudaklarından bir daha.

S e v d i ğ i m
Taze ceviz soymuş kınadan
Seher vakti sepetiyle
Elleri allı turnam bir gelin
Mevsimleri, iklimleri dolar beline

Dağlar gelinliğini sergiledi mi
Baharı hazırlar kıştan
Serpilir
Irmağınan sel iner
Gün döner, devran değişir.

S e v d i ğ i m
Seninle olan değişmemizden
Sinemiz gelincik emzirir, nazlı
Becerikli, üveyik kanatlı zaman
Bir o yana
Bir bu yana
Halayını çekerek su, hava, toprak
Ve güneşle değiştirip de bizleri
Yaman d e ğ i ş i p giderken içimizde
Hangi kelepçe sonsuz kılar
Hangi acı, hangi ayrılık
Sonsuz kılar hangi zindan, sana kendini.

Yanakları incir tadı
Gözleri bal sarısı sevdiğim
Senin buğday teni gerdanında
A ç l ı k kıran olsun
Bebeler doğar doğmaz ölsün, diye
Çoğalır karakollar, grevler ertelenir.
Varsın çoğalsın karakollar
Varsın grevler ertelensin
Ne çıkar!
Varsın yollara dökülsün panzerler
Varsın kurulsun bunca 'silah fabrikası tepemize
Çoğalsın bomba, dinamit, bilyalı mermi, top, napalm.

Ne çıkar!
Biz ki biliyoruz, bunca karakol

İşkence, baskın, bunca cinayet
Kurulan tank fabrikaları
Senin güzelliğine hasretlik olsun
Seni beynimizde değiştiren k a n
K u r u s u n d i y e d i r .

Ne çıkar! Biz ki biliyoruz
Karakolların, kelepçelerin
Ve kurşunlanan grevlerin arasından
Bir vardiya değişimi gibi
Zamanı gelince yol bulunup geçilir
İrmağınan seli iner, kol kola
Omuz omuza gün döner, devran değişir.

Boynundan iğde çiçekleri
Endamından kayısılar derdiğim
Biliyoruz bunları sevdiğim
Yüreği çocuk yüreği, anayurt
Y e r y ü z ü
S e v d i ğ i m .

1 / G ü r ü l t ü l e r

Tam kapıdan çıkacaktık, gürültüler oldu.
Perde aralığından dışarı baktık : İki kişi
silah dolduruyordu. Birisi ivedi seğırtip
ıraklaştı. Tedirgin, kapının önünde durdu
birisi. Elini kabzaya yerleştirerek, öteki
eliyle alnını silerekten durdu. Duraksamanım
bakmanın sırası değil ki. Çıkışa yaklaştık.
Açtığımız aralıktan, hız-la dışarı ak-tık.

Ardımızdan

Ardımızdan

takırdadı

bir

iki

el

şaşkın.

2 / G ö k y ü z ü

Gökyüzü içimizden taşan buğuydu
Maviye geçen uğultuydu gökyüzü
İyot alıyordu kıyılardan ve genç-
liğimizi buğularla değiştiriyordu.

Günü, omuzlarımızın üstünden arkaya
Atarak, kıyının sessizliğini ve nemi
Doldurup-doldurup avuçlayarak, hızla
Derin : Değıştiriyoruz geçtiğimiz yerleri.

Sokakları odalara
Bulvarları kırlara karıp
Değiştiriyoruz günlerdir.

Bir denk bağı
Dürüp mosmor geceden, sırtımıza
Günlerdir değiştiriyoruz.

Ne varsa bizim olan, ne varsa
Gençlik ağzımızda sıcak bir tandır ekmeği
Coşku, üç öğün katık
Dalımızda, döşümüzde Amasya bir hırka
Günleri değiştiriyoruz, günlerdir.

Ter ve yanık kehribar kokusu havada
Isırılmış ay altında kuşburnular
Ya da dört yan Oltu taşından toz-bulut
Kapkara.

Gün-
ler-
dir. Gün-ler-dir.

Gün-ler-dir.

Günleri, değiştiriyoruz günlerdir.

4 / G e n ç l i k A z ı ğ ı m

Akasyaların altından geçiyoruz
Bir anda, yalnız bir kez oluyor bu
Dönüp yaprak ormanlarına baktım
Her şey bir anda aşıyordu doruğunu.

Tökezleniyordum, tutundum bahçe duvarına
Ayağıma takılan taş yerde sürünerek durdu

Dağılan soluğumu toparlamak için durdum
Sıcak bir tandır ekmeği, g e n ç l i k azığımla.

5 / N e r d e B i r Ç o c u k

İvecen adımlarla değiştirdiğimiz
yerlerde çığlıklar, haykırış-
lar, seğirtiyoruz ivecen h ı z l a .

Bir çocuk tükezleniyor, boylu boyunca
Gözlerimin önünde ö-y-l-e değişiyor
Nereye baksam, yansıyor oradan oraya.

Kavrayıp omuzlarından doğrultuyorum
Yüzü yü-zü-me savruluyor
Yüzüm yü-zü-ne
Bakışları bakışlarıma karışıyor
Soluğu serçelerle çarpıyor nasıl da.

Kavrayıp omuzlarından gülümsüyorum.
(Nerde bir çocuk görsem gülümsüyorum)

Her şey hızla değişiyor nasıl da.

6 / K ı l H e y b e O m u z l a r ı m ı z d a

Her şey hızla eskiyor nasıl da.
Çocuk savrulup göğsüme nakışlanıyor
Kerem'ın kıl heybesi omuzlarımızda
Pusudan Anzavur sesler yoğunlaşıyor
Zaman akıyor : Tak, tak, tak, taka, t a k .
Kuşluğu göğsümüze sarmala-y a r a k
Döndük

Döndük

Gün düştü al-nı-mı-za

Seğirtiyoruz : Tak, tak, tak, taka, t a k ,

Her şey hızla değişiyor nasıl da.

7 / K a r ş ı l a m a v e U ğ u r l a m a

Köprüyü geçiyoruz, uzun menzilli soluklarımızla

Önümüzde açılıp dağılan

Ardımızda yeniden toparlanıp kabaran yoğunlaşma.

Nasıl bir yoğunlaşma!

Nasıl bir yoğunlaşma!

Karacoğlan, Emrah'la konuşuyor orada

Sivas yollarından çıkıyor Pir Sultan

Yunus, Hoca Nasreddin'le kucaklaşıyor.

Bunlar ve daha başkalarıyla : D u r m a d a n

Toparlanıp kabaran bir yo-ğun-laş-ma

Soluk soluğa sokak başlarından, kapılardan

Çıkıyorlar : Sorularla, sorularla, so-ru-lar-la.

Bunlar ve daha başkalarıyla, hiç durmayan

Bir k a r ş ı l a m a v e u ğ u r l a m a

Önümüzde dağılıp açılan

Ardımızda toparlanıp kabaran bir yoğunlaşma.

8 / M a l t e p e K u ş l u k t a

Köprüyü altdan geçmiştik

Bir yol serildi önümüzde

Tüketim araçları satan işyerleri

Ayaklarımız kıvrak ve acar, daha
Geçiyoruz önlerini nasıl da, baştan
Sona tükeniyor yol ve sokak
Tükeniyor kar-şı-la-ma ve u-ğur-la-ma.

Deliniyor hava ıslak, ıslık-
larıyla akasyalar çarpıyor yüzümüze
Çitler den , çitlere
Bir leylak, bir anda görüyoruz bunu.

Her şey bir anda aşılıyor doruğunu.

Tam, Maltepe kuşluktan bir mermi
Hızır Paşa'dan, omuzumu sıyırıp sustu
A c ı y o k t u
Günlük, güneşlik der-ken soluksuz muydum!

9 / G ö v e r m i ş K a r a c o ğ l a n

D ö n e c e k t i k
Dö-ne-cek-tik
Dönecektik
Akasya selini saçlarımıza katarak
Dönecektik
minübüs kasetlerini, banka tahvillerini, acıyı
Arkalara atarak.

D ö n e c e k t i k
Çözümleyip gurbeti, sılayı ve hasreti
D ö n e c e k t i k
Dudaklarımızda gövermiş Karacaoğlan
İçimizde Elif yeli ince yumak.

Ge m i k a l m ı ŗ t ı k
Ge-mi kal-mıŗ-tık
Ge m i k a l m ı ŗ t ı k
Erden fıŗkıran bir kar  i  e ę i-
mi, bizi getiren buraya
Erden fıŗkıran bir kar  i  e ę i-
mi, atıldı ayaklarımızın altına!

Her yanda p u s u l a r k u r u l u y o r d u
Her yanda pusular kuruluyordu
Geitler t u t u l u y o r d u : Gz, gze
Gz gz e g e l - d i k
Gz gze geldik.

11 / M o s m o r G e c e d e n

Yorumlayıp kyleri gecekondularla
Gecekondularla yorumlayıp kentleri
Bey-ni-mi-zi dağlayan sancılarla
Bir denk bağı ve i r i k e - m i k - l i
Kalın geceyi, sırtlayıp mosmor ge-
ce-den, iimizde dolanan Kerem'i yo-
rum-
la-yıp, A s l ı ' n ı n a r a y ı p d  ğ m e l e r i n i
Omuzlayıp bir kapıyı ieri g i r d i k .
İeri girdik. Kŗenin tam ucunda
Kanlı  i  e k l e r l e t a k ı n d ı k t o p r a ę ı m ı z d a k i g u r b e t i .

A s l ı ' n ı n d  ğ m e l e r i n i
-
zer-
ken. - z e r k e n .

Çö

zer

ken.

Ç ö z ü y o r - m u y d u k

A s l ı ' n ı n d ü ğ m e l e r i n i

Çözüyor muyduk.

12 / E l i f İ n c e c i k t e n

Ben Fırat'ın oralardan Emrah'ın ezgilerini

Kentlerin kemiren gerginliğini O

Uc uca getirip incelemiştik, sılayı ve hasreti.

Söz gelimi, ne varsa bizim olan

Elif'di incecikten ince bilmecelerle

Bir yitip bir biterek

Nasıl toz, bulut ardında Karacoğlan

Tutuşuyor sözgelimi Kerem

Her yanı b a r u t her yanı d ü ğ m e

Bilmecelerden ince bir yelek çözerken

Çözerken, çözerken, çözerken. De-rin-de

Çö-zer-ken, i l i k l e y e n p a r m a k l a r

Kaç bin K e r e m ' i t u t u ş t u r u y o r i ç i m i z d e .

13 / K e r e m i l e A s l ı

K e r e m i l e A s l ı

Aslı ile Kerem

Bir gidip, çok g e l e r e k

Çok gelip hiç d ö n m e d e n

Gecekondularla, köyler arasında ş i m d i

Bakıyorlar : Yine düğmeler, düğmeler, düğmeler
Bakıyorlar : Yine ilikli duruyor Aslı'nın yeleği.

Ben Fırat'ın oralardan Emrah'ın ezgilerini
Kentlerin yayılan gerginliğini O
Uc uca getirip incelemiştik : Aslı'yı ve Kerem'i.

14 / A l ı p G e t i r e n B u r a y a

Yorumlamıştık
Köşenin ucunda takındığımız acılar
Öldürücü değildi, d u r u r d u
Bizi buraya alıp getiren k a n
Tükenince dururdu
Bizi buraya alıp getiren ne varsa
Onlar tükenince dururdu.

Kapadık kapıları pusulara
Hızır Paşalara, Anzavurlara
Çelik yelekli, ödüllü, muhbirlerle kapadık
Merdivenleri çıkıyoruz : Tak, tak, taka tak.

Bedenlerimizde tapınan Kerem'li canla
Kırlarda, sokaklarda uzunca incelemiştik
Günlerce de i n c e l e r d i k .
Karşıdan upuzun dürbünlerle geldiler
Sırmalarla, apoletlerle, ödülleriyle geldiler
Az kalsın köseyi dönüyorduk.

(D ö n ü y o r - m u y d u k /
Çö-zü-yor-muyduk, A s l ı ' n ı n düğmelerini.)

15 / Y a d ı m a D ü ſ e n B i r . Œ e y V a r

Yadıma düşen bir şey var, şu anda
Düşen bir şey var, şu anda yadıma

Bir şey var fotoğraf gibi sessiz
Duruyor uykuyla uyanıklık arasında
Öyle yorgun ve sorularla yüklenmiş
Yüzünde damlalardan bir şeyler var.

Yüzü, kuru topraklar gibi kederli
Yadıma düşen bir şey var, şu anda :
Öyle uzak bana ııssız ve yalnız
Öyle yakın bana dalgalı ve kalabalık

İçinde taşıyor : Yunus'u, Aslı'yı ve Kerem'i
Hoca Nasreddin'le gülüyor umutsuzluğa
Bedreddin gibi kucaklıyor toprağı ve ekmeğı
Bir şey çoğalıyor geceyle gündüzün arasında

16 / S o r u y o r d a S o r u y o r K a r ş ı m d a

Duvarların mermilenen taraflarında
Mermilenen taraflarında duvarların
Bir şeyler var fotoğraf gibi sessiz
Fotoğraf gibi sessiz bir şeyler var.

Bir selam bıraksam, bir sözcük yazsam
Bir selanı yazsam, bir sözcük bıraksam
Nasıl duyursam bunca uğultu arasında
Bunca uğultu arasında nasıl duyursam.

Öyle mahzun, çokça sorular yüklenmiş
Sorular yüklenmiş, öyle mahzun çocukça
Yüzünde damlalarla soruyor karşımda
Karşımda soruyor da soruyor karşımda.

G i d e r k e n

1 / G ö z l e r i n

Gözlerin i n d i suya
Gözlerin s u y a i n d i
Kırpiklerinden i r i
İ r i geçiyor bulutlar
Geçmesin ben gelirim nasıl olsa
Nasıl olsa göreceksin geldiğimi.

2 / A y r ı l ı ğ ı n G u r b e t i

Nasıl olsa! Sözgelimi
Çokuluslu haramiler pusuda
Pusuda Hitler ve Mussolini
Sehpalar, zindanlar hazırlanıyor
Sis, nasıl katranlı, nasıl da
Muhbirler çekiyor yağlı ipleri.

Nasıl olsa! Sözgelimi
Generaller kasaların oynaşı
Ölüm mangaları sokakta telörgüler
Mahmuz havasında kan içiliyor
Karanlık, nasıl zifir, nasıl da
Yurdumuzda yurdumuzun gurbeti

Nasıl olsa! Sözgelimi
Boran, kış, kıyamet soluğumuzda
Bastırıyor ayrılığın gurbeti
Korkak bir gece üstümüze ağlıyor
Soğuk, nasıl zemheri, nasıl da
Sardunyalı soluyor hatmi çiçekleri.

İnce petek süzülüşle sevdiğim
Toprağı yüklenir tohum
Toprak yüklenir tohumu
Tan meyvesi serpişişle
Çözülür boran, kış, kıyamet
Papatyalar coşar hatmi çiçekleri.

Yeşerir Pencerede sevdiğim
Senin suladığın saksı
Bir filizle kucaklar havayı
Verir ellerime ellerini
Nasıl olsa ben gelirim
Nasıl olsa göreceksin geldiğimi.

Göreceksin bıyıklarımın ucunda
Oynak şıkır şıkır
Demlenmiş ıslıklarla
Dudaklarımda yenilenmiş bir ezgi
Sevdiğim, yüreğimin çileği
Gidilen yerleri Yemen
Mahpushaneleri mesken mi sandın
Mesken mi sandın, üstümüze vurulan geceyl.

4 / Yemen Türküsü

Sessiz derinliğiyle
«Adı Yemendir
Gülü çemendir»
Türküsünü söylerdi annem
Gidenler dönmedi, diye.
Şimdi her şey değişti sevdiğim.

Şimdi, Dofarlar Yemen'de
Yiğidim bir arı kovanıdır
Oğul veren bir batarya
Etten ve kemikten
Bir cevahir yatağı Yemen
Yemen bir kadın gibi doğururken sancıyla
Ordan
Börklüce haykırışlar yayılıyor dünyaya.
Şimdi h e r ş e y değişti sevdiğim.

5 / A m i l c a r C a b r a l T ü r k ü s ü

Şimdi her şey değişti sevdiğim.
Gidenler, silahlanıp geliyor
Bir giderse
Beş geliyor dünyaya

Afrika'da çocuklar açarken gözlerini
K u l a k l a r ı n a
Amilcar Cabral adı fısıldanıyor
Amilcar Cabral gitti diye
Kimse söylemiyor Yemen türküsünü.

Bundan böyle yaşamamız borç oldu, deyin
Yaşamaya can adayarak
Gidenler, çözüyorlar gidilen yerin
İçindeki k a n l ı geceyi
Bir gidenin yerine
Olgunlaşıp beşi birden geliyor caneriği.

6 / B e n G e l i r i m

Göreceksin, bıyıklarımın ucunda
Ergenliğimden gelip, d e ğ i ş e n

Demlenmiş ıslıklarla
Bir türkü olacak bu, içimde biriken.
(Taşmağazalar'da kuyumcu işçisi
Sarı Hayrettin söylerdi elli altıda)
«Erzurum dağları kar ilen boran
Ayrılıktır .....»

Sevdiğim
Şimdi ayrılık değil bunlar
Bu tepeden tırnağa al turnam yürek
Gövdemin kınalı gözesi
Bu yürek, günleri usulca
Emip, emzirip geçerek

Çözülmeden taşıdıkça beynimdekini
Sen civan dur
Ben gelirim
Ben gelirim, yüreğimin çileği.

7 / E r z u r u m   D a ğ l a r ı

Erzurum dağları kar ilen boran
Olabilir
Zemheri Palandöken'de
Kasıp kavurur tipinin cehennemini.

Yarini sarmak için
Yollara düşmüşse bir dadaş
Hele gece bastırmışsa
Ayak izlerini örtüyorsa esinti
Bir canavar gibi püskürüyorsa karlarla
İtler, kurtlar ve çakallar
Döl bırakmışsa her yana

İşler oldukça güçleşir
Zorlanır sevginin ve umudun zaferi.

8 / S a r d u n y a l a r l a ...
D i r e n c i n G ü l l e r i

İşler oldukça güçleşir
Zorlanır umudun ve sevginin cereni.

Biliriz, geceyi kovalayan tanyeri
Bir çakmak taşından döllen kavla
Bastırır zemheriyi, tipiye ve geceyi
Ç ö z ü l ü r boran, kış, kıyamet.

Toprak, senin suladığın saksıdan
Sardunyalarla kucaklar yüreğimi
Erişir ellerim ellerine
Seğirtir sevdiğim yeryüzü, güneşle
Belenir soluğumuza direncin gülleri.

9 / G ö z l e r i n C e r e n i

Gözlerin i n d i suya
Gözlerin s u y a indi.
Kırpıklarından i r i
İ r i , geçiyor bulutlar
Bulutlar kırpıklarındı.

Gözlerin inmesin suya
Suya inmesin gözlerin.
Gözlerinin suskun cereni
Eğilip eğilip durmasın suya.

Kirpiklerinden
Geçmesin katar katar bulutlar
Kirpiklerinden
Katar katar bulutlar geçmesin

Geçmesin. Geçmesin. Geçmesin.
Geçmesin. Ben gelirim nasıl olsa!

YÜZÜN BİR KABARTMA

Delik deşik alnında
Kuş varsa.
Keklik vurgularından hırkalar getiren
Damlalardan kan kuş.
Alnının ortasında kızılıcık pınarı kuş
Varsa kanatlarıyla.

Dürbünlü tüfenkle bükülüp devrilen
Halk tülbentini alıp usulca
Çıplak bedenine sarınan bir kuş
Varsa orada.

Sehere açıp beynini ve halkın
Bitmeyen keklik biçilişlerini
Gelincik demetleri yapıp kırlardan
Saklayan bağrına bir kuş
Varsa orada.

Teleklere gergince kandan
Kaç bin vişne dalı
Kaç bin akikle elmas
Geliyorsa alnının ortasına bir kuş.

Geliyorsa alnının vurgununa katar katar
Kanatları kınalı kandan
Anadolu'dan allı turnam bir kuş geliyorsa
Yüzün bir kabartma senin, tarihin bağrında
Yüzün bir kabartma senin
Yüzün bir kabartma.

Telekleri aldan yeryüzü rengiyle
Halk katından kanat alıp
Nakışlayıp bütün yeryüzünü sesine
Kan ırmağı boralarla uçaraktan bir kuş.

Bütün gökyüzünü soluyup dolu-dizgin
Kurşunlanmış grevlerden gelinciklerle
Bir keklik çıkarıp göğsünün çeperine
İşte böyle, gözelerden bora bir kuş.

Yeryüzünü kanatlanmış bir üveyik
Her yanı sevgi çiğdemi
Usul usul, hızlı hızlı geliyorsa
Geliyorsa sıyırıp geçerken mermiler
Mermiler dağlayıp geçerken
Bundan böyle, yaşamamız borç oldu, deyip
Dik tutup kanla taranmış alnını cevahir
Yiğidim kahkahalarla geliyorsa.

Menevşe goncaları koklayıp bir bahçeden
Bora bir kuş
Köy yamaçlarından papatyalarla geliyorsa.
Kan kırmızı dağlanmış alnından bir kuş
Borç bilip yaşamayı
Geliyorsa can adayıp
Yüzün bir kabartma, senin tarihin bağrında

Yüzün bir kabartma kandan
Yüzün bir kabartma.

SABIR VE SABIRSIZLIK ÜSTÜNE TÜRKÜ

Doğduğum gün çığlıklar
Sabırla tenimi okşayan ilk insan eli
Eskidi, patikler
Kundak bezleri
Pazen içlikler
E s k i d i .

Annemin sessiz-derin
Haykırıışlar nakışlayan
Sabreden kahverengi gözleri
Dünyanın yeniden paylaşıldığı günlerde
Gepeğenç bedenini deviren verem
E s k i d i .

Annem sabırlı, derin
Ezgilerden bir yumak bıraktı beynime
Kahr ve coşku
Sabırsızlık
Gerindi-gerindi-gerindi: Alnımda
Mühürlenip Urfa cıbanı çiçeklerle
D e ğ i ş t i .

Annemin sabrını dinamit yapıp
Beynime süren
Veremle
İçimde birikip gerinen öfke
Viranşehirin oralarda mayınlanmış
Kaç seher vakti

Pusularla delik deşik parçalanmış
Kan ırmaklarında akan kefenle
B ü y ü d ü .

Kalkın canlar a r a y a l ı m
Sabırla-sabırsızlığı kaynaştıran gerçeği.
Şimdi hangi yana bakıyorsam
S a b ı r l ı - S a b ı r s ı z s a m
Olgunlaşan narları
Ham olan narları ayırdedip
Irmakların hızlandığı
Durgunlaştığı yerleri arıyorsam
Her ne varsa
Beni ayartıp, yüreğimi mahmuzlayan
Her ne varsa
Acılarımı dirençle harmanlayacak

Her ne varsa
Fıskıran, avuçladığım topraktan
Delişmenliği,
Olgunlaştırarak bırakıyorum dünyaya.
Çünkü biliyorum ve biliyoruz çoğumuz
(yılmadan-sabırla)
Değişen ve değişmekte olan her şeyi.
Olgunlaşan hamlık
Delişmenliğimizi alt ediyorken
Sabırsızlığımız
Dünyayı tanımakla kavlıyor gerçeği.

1 / Belendim Yollara

Uzunca bir yoldan geldim
Kırk beş ay sürdü arası
Doğadım öfkeme sabrımı
Belendim yollara yollara.

Mevsimlerden mevsimlere
Günlerden günlere geçtim
Sesimde yeryüzü sevdiğim
Sözlerim Türkçe atlısı atlısı.

Dağladım yaramı yaramı
Belendim yollara yollara.

2 / Kerem İçimde Yandı

Soluğuma ezgiler yükledim
Giyindim Anadolı nırkasını
Kerem içimde tutuşup yandı
Külleri düştü dillere dillere.

Bir bu yana, bir o yana salındı
Uçtu Pir Sultan boyunlu günler
Üst üste atıldı yağlı düğümler
Vurdular geçen turnayı turnayı.

Dağladım yaramı yaramı
Belendim yollara yollara.

Daktilonun tuşlarına yetişemedim
Daktilo tuşları bana yetişemedi
Kâğıtlara, yetişemedim mektuplara
Karşılama günler yetmedi yetmedi

Kalınlaştı dosyalar, pullar yarıştı
Gün boyu yetişemedim hep yazmalara
Dostların mektupları yeryüzü selamı
Yanıtlamaya sözcükler yetmedi yetmedi.

Dağladım yaramı yaramı
Belendim yollara yollara.

4 / H e r Ş e y T a n ı k t ı r

Daktilo tanıktır, kâğıtlar zarflar
Tanıktır kitaplar, bir yoldaydım
Yazdıklarım tanıktır ve her şey
Sözcükler tanıktır ve yazamadıklarım.

Tanıktır mürekkep, kalem ve her şey
Takvimler tanıktır ve yazamadıklarım.

Mektuplar geldi, arkadaş selamlar
Damgalanmış omuzundan zarflarla
Mektuplar geldi acının terkisinde
Haberler yarıştı mevsimlik kuşlarla.

Tanıktır dil, tanıktır göz ve her şey
Sözcükler tanıktır ve yazamadıklarım.

Yorulдум. Durdum. Acılarla
Yaralandım. Onardılar yaramı
—Dağılma arkadaş, toparlan
Sözlerini, katık yaptım ağığıma.

Üçgen katlanmış zarflar postada
Mektuplar geldi, umudun heybesiyle
Bıyıkları Elbistan dostlardan
Göğsünden damgalanmış pullarla.

Dört mevsim merhabalar kuşandım
Uçaklarla, trenlerle, minibüslerle gelen
Yedi yerden katlanmış zarfları açtım
Yaralandıkça, onarıyordular yaramı.

Yorulдум. Durdum. Acılarla
Yaralandım. Onardılar yaramı, umutla.

6 / Önümüzde Yollar Var

Önümüzde yollar var, yollarla daha
Sevdiğim gelin dünya, kucağından
Dost hançerine düşürme yüreğimi
Bırakma yol başlarında, yol ortasında

Daha kurt kuzuyla, gülüşler acılı
Önümüzde yollar var yollarla daha.

Önümüzde yollar var, gece gündüzle daha
Yollar var: sevgi, nefret, öfke kan ve umut

Yollar var toprak, hava, güneşle Bedreddin
Canlarla olacağız kol kola, omuz omuza.

Tan yerinin kız kokuları esecek sonunda
Tan yerinin kız kokuları esecek sonunda...

TERDEN ve DİRENÇTEN
GELENE TÜRKÜ

Acı sözcüğünü bıraktım toprağa
Sonra, eğilip yeniden baktım
Yepyeni bir dal köpürüyordu tanla
Doğrulup, seni yeniden anlatmak için.

Tükettim bütün sözcükleri
Şiirler yazdım, seni anlatmak için.

Toprağın gül kokulu memesi
Besliyordu güzelliği içerden
En civan kahkahayı, terden ve dirençten
Yaratıyordu, doğrulup seni anlatmak için.

Tükettim bütün sözcükleri
Şiirler yazdım, seni anlatmak için.

KİTAPLARA GİRMEMİŞ ŞİİRLER

«Hani ya leylaklar»

diyordun

Pablo Neruda.

Hani ya

Lorca için

«yanık bir şiir».

Alfacor'da

dünyası alınıp koynundan

vişne dalları yüklenen dostum

çın çın çınlayan Granada

Sierra yamacında

toprağı kızılaştıran şiirin neferi

Lorca için.

Pablo Neruda

sen nasıl da döğüşçü

nasıl da yaman

And sıradağlarından kalma

kocca ezgici.

Sarmala

kol kola çıkar

göğüs kovanından

sözcükleri

ince uzun

selvi kavak

ağzının namlusundan.

Pablo Neruda

kalpaklı süvarisi Şili'nin.

Hey Lorca

şiirin ince petek dokucusu.

İlkin

ağzında renk renk bir kanarya

Madrid balkonlarından kalma.

Sonra gitaralarla gözelenmiş

gözü tok bir yaylacı gibi

ezgici

bahçesini çapalayan İspanya'da,

Tarlasını çeviren bir rençber

topraktan sözcükleri eğiren

sonra

şiirin kozasını aşıl原因 umuda.

Lorca

hey İspanya'nın bahçıvanı.

Almeria bağlarında

boyna dalarda

kaç gün kaç gece

yine dalardı

yeniden okyanuslara

şiirin hasına, ordan

arenalara.

İnce yumak İspanya kekliğı

göğsünde

kaç bin delirmiş boğa

dize gelirdi

ezilirdi boylu boyunca.

Omuzlarında kızılıcık ibrişim

bir atlas, Cordoba

uçuşan sonsuz bir gökkuşağı

çocuksu
sesi öyle havada
bir esinti ki
kurşuna dizilmiş bütün İspanya.
Şiirin Akdeniz defnesinden
seher yeli inçe yumak
düşüyor Franco kurşunlarıyla.

İspanya otuz yıl
«karanlıktan
«aydınlığa»
süren tohum
arena içinde çatlayan nar
harlı beşik
kınalı tepeden tırnağa.

Hey Lorca
renkler şöleniydi sözcükler
şiirin mekikleri sesindi.
Omuzlarında nilüferler iri
iri portakallar avuçlarında
İspanya bahçesi göğsün, kan
delik deşik göğsün, İspanya.

Hey Lorca... güllerin sunucusu
renkler şöleni, gülüşen inci
şiirin mekikleri, sesin İspanya.
Unutmuyor anne sabrıyla İspanya
yurtsever acıyı ve Lorca'lı kanı
ne yana baksak yansıyor orada.
Gördük bunu
çürüdü Franca kendi kurşunlarıyla
gördük bunu
yaşıyor Lorca atlayıp ölümlerden

sesimiz oluyor
kefenlere sığmıyor telörgülere
gözlerimiz oluyor
toplu gömülerden doğrulup oluyor İspanya.

Hey Lorca
ne yana baksak yansıyor orada
renkler şöleni, sözcükler şirini
yoldaşı dökülen kanın
şiirin yurtsever İspanya kekliği, Lorca.

(Yansıma, Mayıs 1974)

NAZIMLAR KALIR BU DÜNYADA

«Bu dünyadan Nazım geçti» (Va-Nu)
«Ağıtı önceden söylenen» (C. Süreyya)
«Büyük Gurbetçi» (T. Uyar)

Güneşi emzirip beynine
konar göçer ilden ile
toprakta kök dalda kiraz
ağıtı hiç söylenmeyen

Umutsuzluk senin ağıtındı
almanın onu hiç koynuna
zindanlar-dost hançerler omzunda
sellerle çözülüp gitmemiş
ağıtı hiç söylenmeyen.

Ne Leylâ ne de Mecnun'lu ahlar
nerde gurbet, sen hancısın
dünyayı içinde taşırsın
oklar yağdırırsın Bolu Beyleri'ne
ağıtı hiç söylenmeyen.

Efsane bir ses elde mavzer
konak bilmez ayakları üzengide
bindiği küheylan sevdası terkide
Ferhat ırmaklarından geçmiş
ağıtı hiç söylenmeyen.

hayatıyla sağar şiirini
her an tende taşır ölüm
ölümü Börklüce kucakladığı gün
derim ki : Nazımlar kalır bu dünyada
ağıtı hiç söylenmeyen.

(Yansıma, Haziran 1974)

ALLI TURNAM

anadolu bağından bir kanarya
kucaklayıp, ığıl ığıl demlenen
seher yeli menevşeyle:
«allı turnam bizim il'e gidersen»

taş oluklarından gözelenmiş
meşe seli pınarlardan gümüşlerle
omuzlayıp Köroğlu kahkahasını
çevirsem sözcükleri yepyeni bir *köşme*'ya,
allı turnam, şimdi nerye gidersen

«gerçeği görmek değil
iine girip değiştirmektir hüner»
diyen ustam
ne güzel anlatmış meramımı.
bükülmüş dağ yollarından kentlere
kementler atarak
hınla yumaklar doldurup

yumaklar tüketen insan cevheri
hasret selâmını nakışlar sazına:
«allı turnam, bizim il'e gidersen
şeker söyle, kaymak söyle, bal söyle».

kolay değil
avuç avuç anadolu perçemlerini
alıp işlemek yepyeni bir yorumla
bir şiire başlamak
başbar'ı tanzara'yla kucaklar gibi
şeftali aşısı kayısı dallarını
yepyeni bir *bozlak*'la kucaklarcasına
toprağın tarihiyle ıssın sesin.
allı turnam şimdi nerye gidersen :
damarlarının balını ağdırıp seherden
oğul vermiş meşelerle
su boylarında vurgun şahanlar söyle.

göğüslerinin kanaryalarından
baba ishak mektuplar çıkarıp
kalkıp konan
konup kalkan
toprağın bağrında bulup hikmeti
toprağın bağrını çınlatan turnam:
şimdi nerye gitsen, bilesin ki
ayak durmaz
kantarmada elimiz.
gövdesini beyinleriyle kucaklayan
yoldaş çırası yiğidim gülücüklerle
bütün yeryüzüdür memleketimiz.

allı turnam şimdi nerye gidersen :
göğüslerimizin bendinden ısılayan havayı

çeperleyip paraya çeviren
tahvile, borsaya, kasaya çeviren
giderken vahşet olan *sara'yı*
devirenleri, kahraman söyle.

mazlumların bağıında közlenen kanla
baba ishak obasından erenler
mustafa suphi'leri
avuçlayıp Bedreddin pınarından
içenleri: *can* söyle.

allı turnam
şimdi nerye gidersen:
kavgada yoldaş görünüp
arkadan oyan hançeri:
beyni ibneleşmiş puşt, söyle.

söyle ki
durmadan yenileşen dünyada
okunsun alfabemiz kahkahalarla
suların çağlayıp gittiği yeri.

yepyeni bir *horon* sarmalarcasına
delloy'u lorke'yle kucaklar gibi
dadaloğlu hırkasını sarıp bedenlerimize
buluruz toprağın bağıında başkalaşan çiçeği.

allı turnam
şimdi nerye gidersen:
konak bilmez kantarmada elimiz
yoldaşımız akarsu gülücüklerle
bütün yeryüzüdür memleketimiz.

(Yansıma, Kasım 1974)

1 /

İnsan sudur
akar gider... çağıl çağıl
değişir bir Fırat tarihinde köylüler
gün dönerken Munzurlardan sel ile.

2 /

Gün
yavru bir atmaca, göçer Nurhaklardan obalarla.

Gün
kantarması gevşek bir kısırak
yaylalardan kentlere doğru mahmuzladığım
gecekonduklara düğümler atarak
bir tay büyütüyor ala - yağız karnında.

Gün
antenlerden sarkan postal sesleri
bulvarlar, saçları duman duman
saçları borazan oğlanlar - arabeks müziği
kıtlık - baskınlar ve kan
radyoda emeğin en yoksul haberleri.

Gün
devrik bir kasketin altında büyüyen çocuk
tütün kokusuna bulanmış
gece vardiyalarından çıkarken yorgun elleri
zindan - grev ve ekmek
ve celâli bir ırmağa dayalı alnında ısıltı
ve bulut petek Fırat, sevdiğinin gözleri.

Toprakta sis: ufku emzirir
 buğular: ağır pamuk katarı
 baygın kekikler
 daluçları durgun - bıldırcınlar gerinir uykuya
 akşamı mühürlenmiştir
 Fırat lambalardan sağılır usulca.

Asfaltlar: baştan başa kargaşa ordusu
 yanık benzin - gürültü ve duman
 Şeyhülislam Dürri'den müslüman bıyıklı adamlar
 selçukludan vurup ağzına osmanlıdan,
 tellerde: ezanlı bir mızık
 akşam mühürlenmiştir
 Fırat lambalardan sağılır usulca.

Yukarda «bakir» olmayan solgun bir ay
 nasıl da leylâ
 her gece soyunur kendini «bakir» sanarak
 cariyeler bürakrat. milyon telefonlarda
 bulvarlarda beton yığınları artıklar
 sularda akşam mühürlenmiştir
 Fırat lambalardan sağılır usulca.

Kaygan arkadaşlıklardan bulantı kusarak
 nasıl da Elbistan olurum ben böyle zamanlarda
 nasıl da delik deşik şehriviran
 işte o zaman hızlanarak akar gider... çağl çağl
 kolları beynime dolanık bir Fırat.

Toprağı yüklenip dönüşür insana
 binbir urba bürünüp salınır

gökyüzüne çakar, nakışlanır birden
Fırat yedirenk kahkaha taşır ağzında.

Uzun söz gerek buna
gereksiz mi
Bu, bir destan içinde destan gibidir
dolanık kolları belden
akar gider... allı turnam bir Fırat bedeni.

4 /

İnsan sudur... taşar gider
dülgerler, demirciler ondan öğrendi
akıp giden süreyi göğüsleyip
toprağın tarihini yoğuran ahiler
ondan öğrendi mine işçileri
oturup iğne iplik masralara
dokuyup en güzel cepkeni
ondan öğrendi dokumacılar eğilip tığlara.

Süzülür gözelerden
incé elek sümbüllerle Fırat
tomurcuktur kimileyin Patnos'ta
toprağın rahmini yükleyen
kıvrak doru kuşluk mahmuzladığım
bir kırsağın üstünde
açıp sineyi dört nala yamaçlarda
kulun atıp
döl bırakıp ana bağrına dünyanın.

İnsan sudur
akar gider... köpük köpük
vagonlarla taşınır Alamanya'ya
bıyıkları Elbistan köylüler:

yürüyüş başbar
sözcükler Emrah
Peru ormanlarında Heraud
Şili'den Jara
Nikaragualı Servantes
yiğidim
şair Cervantes - Heraud - Jara
üçüde arkadaşım
alırlar Amasya selamın Baba İshak'dan
gün dönerken harmanlarda sel ile
kızılıklar dallarda Lumumba olur.

Dolanık kolları Fırat
Raman'da petrol olur da tutuşur tan yerinden
sağılır bir kocca Sübhan çırası
haramilerin kapkara gecesini
selle değiştirir... gündüze...
akar gider... köpük köpük... birikir
bir kolu Keban'dan dağılır gökyüzüne: oğul petek
açılır Bismil'de lâle
kırlarda bir kolu gelincik
cebimde Malatya: bir tutam kayısı pestili
bir kolu İstanbul işgal günlerinden polis Cemil
savrulur gelir kara üzüm: Erzincan ekmeği.

5 /

Uzun söz gerek buna
gereksiz mi
bu, bir destan içinde destan gibidir
dolanık kolları belden
akar gider... Allı turnam bir Fırat bedeni.

(Yansıma, Mart 1975)

TÜRKİYE 1975

bir sis gibi iniyor gece
bir sis gibi sinsice yayılarak
boraksı-demiri-pamuğu harmanlayarak
yükleyip ölümü terkisine usulca.

bir çiçek postacısına süngü çıkarıp
bir serçenin ötüşüne
bir dergideki şiirin sözcüklerine
zincir şakırdatıp, zindan hazırlayarak.

gökyüzünden maviler giyinen grevci arkadaşa pranga adayıp
seher selamına kelepçe takarak
sızıyı ve işgenceyi şah belleyip, cinayeti taç yapıp başına
bir sis gibi iniyor gece, vahşeti kendine koldaş yaparak

YETER Mİ

yeter mi sis
yeter mi gece ölümleri gizlemek için
yeter mi yağmurlar ve ırmaklar bunca kanı
yanıtsız götürmeye.

yeter mi ey sevgili toprak ana
bastırmak için grevlerde söylenen türküleri
geceler ve sis yeter mi
emeğin ve özgürlüğün yüreğine kelepçe takmaya.

türkü söylerken öldürülen ikibin işçi
dallar ikibin kez koparılmış Şili ağacında
çocuklar en çocuk türkülerini söylerken ikibin
babalar ikibin Şili haykırışı maden ocaklarında.

analar-bacılar türkü söylerken acılı ikibin
çarmıha gerilmiş Şili'den ikibin portakal ağacı
gece acıların ve soyguncunun oynaşı orada da
1907 - ikibin işçinin kanıyla vurgun bir Şili limanı.
(Yansıma, Haziran 1975)

1 / GREVE GİDEN İÇİN

Sürgünseldi papatyalar, sürgünseldi zerdali, çağıltı dallarda
Lâle, nergis, mormenevşe, sürgünseldi yüreğimin çileği
Grevden yiğit haberin aldım, bir nar fidesi diktim toprağa
Yüreği yeryüzü buğdayı şahan, yar eylen ben de gelim.

2 / GREVDEN BİR EZGİ

Grev gözcüsü olduk, türkü söyledik Bolu beyine karşı
Bir türküde Şili'den geldi, İspanya'dan, Vietnam'dan yel ile
Bir tüküde Torlak Kemal'den anacan, yüreğimiz uludağ gibi
Kocca bir türkü olduk hepimiz, ırmaklarda allı turnam can ile

3 / GREVE GİDEN İÇİN BİR EZGİ DAHA

Ağdı geçti seher yeli, bulutları sara sara havadan
Grevden selamın geldi, yüreği yeryüzü nakışlım yar
Sana-bana, bizim gibi olanlara yasaklanan bahardan
Mayıs seli türküler çığırın yar: yar eylen ben de gelim.
(Cumhuriyet, 30 Ağustos 1975)

Ben Bardız'lı Emrah'ın oğlu
Dedem, Alağâgilden Karahasan
Amcalarım: Mevlüt, Kadir, İdris
Zinnet, halam.
Seferberliğin ve «esaretin» köylüsü
geçmiş haddelerden Tiflis'te, Batum'da
Daha Emrah'ın küçümen çocukluğunda
Karahasan, «eyvallah»ı çekmiş dünyadan.

Başını ve kemikli ellerini
Mevlüt, üç yıl önce bıraktı toprağa
ki ben onun demirci ellerini hep
her zaman yanımda gezdiririm
narlanmış demirler üzerinde
çekiçlerle kalırdı ellerinin izi
nasıl yalazlanırdı ben körük çektikçe
demirci körüğü, ah çocukluğum
demir kıvılcımları kaldı benim de içimde

İdris toprak olalı
nerdeyse yirmi yılı dolduruyor
ince, suskun ozansı bir köylü
şayak giysilerinin arasında
nasıl sessiz emzirirdi yüzüyle
köylü yalnızlığını
nasıl ezilirdi okumuşların karşısında
nerye gitsem taşıyorum onun da yalnızlığını.

Kadir, yine dağlarda türkü söylüyor olmalı
yetmiş yedide gördüm, gittiğim zaman orada
kağrı çığlıklarını sesine katık yapıyordu

ay ışığında, ıssızlığın yoldaşlığıyla
türküler söylüyor olmalı hiç yanılmam
bilirim ah, nasıl türkü söylediğini şimdi.
zemheri düşmeden önce soğanlı dağlarına
şimdi Frankfurt-Stokholm yolunda bile
onun sesini karıyorum sesimin ormanlarına.

Çeker acının kuyusundan suyu
sabah akşam, gece gündüz
Anadolu'da çocuksuz kadınlar.
yaşadı mı yaşamadı mı bilmiyorum
nasıl söylesem Zinnet'in öyküsünü
belki yaşadı yaşadığını bilmeyerek
bir tek gün bile aydınlıkta görmedim yüzünü.

Emrah'ın yüreğini daha dokuz yüz otuzdokuzda
bir sevda gibi dalarken öğretmenlik
ikinci bir sevda ki Atatürk devrimlerini
ezberletti nasıl, hem de nasıl
kırk yıl boyunca öğrencilerine.
Düşündükçe ah gözlerim yaşıyor
ah anlatamam sormayın, sizler de sormayın
sandık kaçırılmasın diye elli yedi seçimlerinde
Menderes zulmüne süngü çıkaran bu adam
nasıl olur da şimdi diyeceksiniz yanılmıyorum
hey gidi dünya, hey gidi yuvarlak dünya
ki içimde yanıyor onun öğretmenliği.

Bir tek gün, bir tek soluk arasında
bir tek çiçeği bile koklamadan
binlerce kır çiçeğinin içinde yaşarken bile
görmeden bir kır çiçeğini bir tek gün
bir tek gün bile bir tek çiçeğe
bir defa el dokundurmadan alıp koklamadan

Kadir geçirdi nerdeyse yetmiş yılını
geçirdi Mevlüt de, İdris de, Zinnet de.

Soruyorum şimdi kendi kendime
ben mi suçluyum
yoksa öğretmen Emrah'mı suçlu
peki, kim suçlu, kim suçlu...

Hey gidi dünya, gidi hey dünya hey hey
Zinnet yaşadı mı bana sormayın
İdris'i şimdi hiç anımsıyorum
ama Kadir, «Kurtçularla» oy sandığında
Mevlüt istiklal madalyasıyla demirci kaldı
Emrah, hac hazırlığında yetmiş dokuzda.

Soruyorum Emrah'a
İdris'e, Mevlüt'e, Zinnet'e, Kadir'e:
—Neden beş parmağı eşit yaratmamış yaratan!
hepsi susuyorlar, salt Emrah konuşuyor:
—Atatürk, kurtuluş savaşı, devrimler, hacılar falan...
Soruyorum kendi kendime:
—Ben mi suçluyum, ben mi suçluyum
—Peki, kim suçlu, kim suçlu...

Hey gidi dünya, gidi hey dünya hehey hey
söylenirken gözlerimi arıyorum
Alman tren görevlisi bilet soruyor karşımda
karşımda ne Emrah, ne İdris, ne Kadir...
Ohh ne güzel, ne güzel, ne güzel
düşle-gerçek arası düğümler çözüyorum
oh ne güzel, öldürülme korkusu duymadan
Frankfurt-Stokholm yolunda yaşıyorum
bir kaç hafta olsa da şu yetmişdokuzda.

mevsim güz
vakit ikindi.
çıktım güverteye, yukarı
güneşe baktım
sarı
ayvatüylerinden bir tüldü
gözlerimi bürüdü usulca
yürüdü tenimden içime.

içim
içim öfke dolu
baştan aşağı deprem
baştan aşağı ihanete uğramış
halk çocukları gibi, öfkem
içimden kurtulsa
öfkem, dağları yıkacak gibi.

baktım güverteden beton yığınlarına
devrilen günün solgun ağzıydı
kirli-kara
mor tüllerden
bir güz ikindisinde iskele
pilli radyolar, teypler, sandöviçler
kola şişeleri, kasetler otobüslerde
ceplerde tahvil senetleri
valizlerle, sepetlerle bir tören
şişkin bir at ceseti yüzüyor denizde.

mevsim g z
vakit ikindi
s byanlar savrulmuş geceden
İstanbul yağmada mosmor geriniyor
yurdum, ah yurdum geriniyor
 fkem sabrıma sürülmüş bir mermi
gibi içimi deliyor
yurdumda, yurdumun gurbeti.

mevsim g z
vakit ikindi
açıldı arabalı vapur iskeleden
minibüsün üstünde bir tabut  uruyor
morgdan kaçırmış mc polisi
döşemede kan birikiyor
yurdumda, ölümün gurbeti.

mevsim g z
vakit ikindi
kaçıncı mevsim
kaçıncı ikindi
tabutun içindeki kim
hangisi, hangisi, hangisi!..
(Cumhuriyet, 18 Eylül 1976)

İKİ DÖRTLÜK

Tarih düşürür yarına, tutuşturur can yerini
Gençtir sevgi-umut sözcükleri; acı yaşıdır,
tanyerini azaltır, kurutur yüreğin gözesini.
Acılar yenildikçe, sevgi sözcükleri de yazılır.

Sevgi sözcükleri her an yeniden, yeniden yazılır
Ekmeği koparıırken, çocuklara bakarken yazılır
nasıl gül, nasıl karanfil, gelincik nasıl papatya
sevginin olmadığı yerde, acıların tarihi yazılır.

(1977, İstanbul)

YOLCULUKLAR

Ölüm, nereden ve nasıl gelir
bilmiyorum.

Gelirse birden bire:

Hoş geldin ölüm! diyelim mi?

Bunu da bilmiyorum.

Aslında

her yolculuk

bir az da ölümü kuşanmaktır.

Çünkü

gidip de dönmemek vardır içinde

gelip de görmemek...

Ve hele günümüzde, bunca ölüm

beş liralık bir mermi ile geliyorsa

hiç beklenmedik bir yerden yüreğimize

işte bu nedenlerle yola çıkarken

son sözleri yazar gibi gelecek güne

bir duygu ırmağıyla yola çıkıyoruz

ve geride kalanlara selamlar ileterek

Şiirin kanatsız kuşlarıyla

göğsümüzün bahçesinden....

(29 Eylül 1978)

1 / Ben nasıl tanıksam o günlerde

— Ceyhun Atuf Kansu'nun anısına —

Marmara mavisinin yeliyle
Söylüyorum kınalı uzun türküyü
Türkmen göçünden getirdiğim şarapla
Dolu, erenler testisi elimde
Yudumluyorum sevgiceren gökyüzünü.

Bir yudum şarap
Kuşburnugülü, gündönümüyle
Bir tutam karaüzüm pestili
Kirazlı mürdüm renginde
Bir dilim kütür kütür elma kıvılcım
Ağzımda demlenen
Bursa şeftalisi keteleriyle
Bir yudum üzümçileği daha kevserden.

Sözcükler sıcacık usul
Sözcükler canyoldaşım, ışığa arkadaş
Sözcükler düşmanı karanlığın
Bursa bıçağı yalım çelik örsün üstünde
Parıldıyor Yalova'nın ikindisini.

Demirci ozan ocağında ermiş
Ulusal Kurtuluş Savaşı peteğinde
Bin kimleri tanıdıysam o günlerden
«Kalemimden başka yeryüzünde
Malımdır» demeyen kâtip Çelebi sözünü
Hırka yapıp sinesine
Dolayıp kalemine gülyaprağı gibi

Ben kimleri tanıdıysam o günlerden
Ahlata armut
Zerdali dalına kayısı aşilayarak
Mazlum halkın bahçesinde
Nakişliyorum yaz sıcağıyla göğsümü
Ben nasıl yaşadıysam o günlerde.

Yangınlarda ah, yurdumun elma bahçeleri
Ah yaşıyorum ben, ölümü de direnci de.

2 / Yaşıyorum ben geçmiş de geleceği de

Bir arabalı vapur sekisiyle
Devşirdim mendilimi
Yalova iskelesi bir yaz dönüşü
Ben nasıl tanıksam o günlere
Kızılıcak mendilimde Yalova elmalargülü.

Mendilim içinde Ağustos güveçleri
Al-yeşil bektaş heybemde
Ve bağbozumu üzümler-elmalar sepetimden:
Borsalar tefecisi bir inşaat müteahhiti
Toprağı denize döküp
Denize döküp elma-üzüm fidelerini

Üveyik dokuyan gülü de
Kuvâyı Milliye'yi denize döküp
Yeniden Bedreddin'imi de
Karaburun'a sürüp, Ankara üzerinden
Yurdumu, ah yurdumu denize döküp:
Dolduruyor kan içimi kesesini.

Ah, tanığım ben o günlere
Elma bahçeleri, telli duvak
Dönüşüyor beton iskeletlere
Ve düşüyor gölgeleri acı-uzun
Ozan; yeryüzü gülücük vakti,
Kankırmızı gezgin yüreğime.

Şimdi, bir atlı doludizgin
Ta Kuvâyı Milliye'den kalma bir atlı
Koşuyor doludizgin sesimde
Ben nasıl tanıksam o günlere
Kuvâyı Milliye'ye sırt dönmüş
Ankara'da, Kuvâyı Milliye köylüleri, şimdi
Ah, tanığım ben bu günlere de
Geleceği de yaşayan, ozan salkımsöğüt gibi.

Meneviş ciciminden al bir atlasla
Tutuşturuyorum Yalova elmalargülü yüreğimi
Ozanım bir serçe gibi ben
Bir atın üzerinde, her zaman şiirle dizginli.

Talandayken ah yurdumun elma bahçeleri
Ah yaşıyorum ben, geçmiş de geleceği de.

Gövdemin akasyasında uçuşan kanatsız kuş
Yağmurlu, güneşli titreşimlerle içten
Söyleyeceğim sözcükler var sana incelikli
Anlamlarla nice donanmış harflerin sessiz
Çınlayan coşkusuyla çarparken de yüreğim
İleteceğim duygular var eşlikli şiirlerle.

Gövdemin akasyasında uçuşan kanatsız kuş
Pır, pır kanatsızlığının kanatları, büyüden
Deliyor geceyi insan sesine bürünmüş sesin
Bir yanımdan alıyorsun kır çiçeklerini
Bir yanımda tutuyorsun, çocuksu flütünü
Düşürüyorsun imgeyle sesime, ezgili seslerle.

Gövdemin akasyasında uçuşan kanatsız kuş
Nasıl açılıyor kanatlarının kanatsızlığı
Orada bir kocaman kanatların, bir burada
Çıvgın yüreğe üfleyen sesi, gülüşe dönüşen
Bir var, bir yok düşlerle sezdiren seni
Gülü tarçınıyor, sesinin kanatları esince.

Gövdemin akasyasında uçuşan kanatsız kuş
Ne olur bırakma başını uzun gecenin dizine
Direncin tadında sevgimi tamamlarken sesim
Düşür geceye sesimi, günle savuştur geceyi
Geçer bu acılı günler de okşarım saçlarını
Düşeriz yollara yine birlikte, çamsakızı ezgilerle.

(15 Şubat 1981, İstanbul)

İÇİNDEKİLER

FERHAT'IM ŞİRİN'İMİ...

Yollarda sevda şiirlerim yürek sirenim	9
Sevda şiirlerim kirpik menekşelerin	10

Sevda ve umut sözcükleri

Şiirimin papatyaları	11
Kekikler kokusu sinmiş	11
Üveyik denizi bir	12
Kız kanatlım	12
Ayrılış tozları mendilinde	13
Görmüyorsun şiirler nasıl	13
Sen yittin su buğularla	14
Sevda ve umut sözcükleri ürettim	14

Sesini dokuyan ezgi

Sözlerinin yalınlığı	15
Tenine yakın	15
Coşkusuyla birden	16
Ne de kahreden	16
Kuşunu saldın	17
İçtikçe susuzluk	17
Yoğun	18

Ferhat'ım Şirin'imi...

İlk sözler	19
Kalabalık bir alabalık gibi Ferhat	20
Ekmek ve sevda	20
Yurtsuz kalmış yüreğin	21
Bir Yunus'tum belki de	22
Harfleriyim Şirin'in	23
Ferhat'ım söylerim	26

Şirin'im söylerim	28
Kalabalık bir alabalık gibi Şirin	32
Ozan sözü burma burma	33
Geleceğin gülleri	33
Yel yapıp flütünle	34
Bir cehennem aleviyle	35
Yirmi yıl sonra	
Bir kaç söz ve bir «kanatsız kuş»	37

KİTAPLARA ALINMAMIŞ İLK ŞİİRLER

Yaşadıkça yaşamak	47
Öykü	47
Güçsüz soluklarımız	48
Ya	48
Deme	49
Anılarda direniş	50
Seni bıraktığım yerden	50
Sürekli arayış	51
Bir çocuğun portresi	52
Anılar çıkmazı	53
Anadolu halkından	54
Yalnız adam	55
Yalnayak	56
Güleceğiz	57

GÜNÜN APANSIZ AÇIKLANMASI

Günün apansız açıklanması	61

BOŞUNA DEĞİL YAŞAMAK

Bar	77
Bir şey anlıyorum	77
Şimdi sevişmek dediğin	78
Devinimler	80

Sübyan	81
Tarlamızı başaklayan	83
Nadas hayatın çekirdeği	84
Zindanları ısıtan/şiiir	85
Jandarma	87
Gülümcan	88
Polis Cemil/1919	90
Polis Haşim/1969	91
Dokularımızın matematiği	93
Haziran direnci	94
Anacan	96
Boşuna değil yaşamak	97

ŞAFAĞIN DEMİRCİSİ

Şafağın demircisi	103
Sarıkamış	104
Kentler	105
Bahar patladı sevdalım	106
Oğul sen şahan ol	108
Amcam	109
Yorulmadım daha	111
Haziran	112

S ö z l ü k

Ak bulut	121
Mermi	121
Güneş	122
Sıla özlemi	122
Bilincin ışıltısı	122
Döllenme	123
Kelepçe	123
Kara mermer	123
Aşı	124
Umut	124
Tan eri	125
Sürgün	125
Ana	125
Şiirin şahan diyalektiği	126

Sevda	126
Albay Fethi	127
Polis Cemil	127
Süreç	127
Dönek	128
Martin Luther King	128

AĞIT YOK

Ağıt Yok	131

Baharda şiirler

Baharda tarih düşürdüğüm resim	140
Baharla geçiyorum	142
Baharda şiirler yazılır mı	144
Baharda kızıma şiirler	146
Baharda sevdalım	148
İşte bahar	149
Bir şiir daha yazacağım	150
Baharın alfabetesi İşte	151
Bahar tutuklanır mı hiç	152
Bu hangi baharın şiiri	153
Baharı unutma	154

Baharda dörtlükler

Giden baharla	157
Başkalaşan baharda	157
Baharda	158
Baharda çocukları sevmenin şiiri	159
Baharda notlar	160
«Sana kim sus dedi kalbim»	161

ŞİLİ'NİN VE JARA'NIN DESTANI

İlk sözler	165
Koro eşlikli bir kadın sesi için ezgi	166
Koro eşlikli bir erkek sesi için ezgi	170

Koro eşlikli kadın-erkek sesleri için ezgi ...	175
Koro eşlikli bir kadın sesi için ezgi	187
Koro eşlikli bir erkek sesi için ezgi	188
Koro eşlikli kadın-erkek seleri için ezgi ...	189
Notlar	191

YERYÜZÜ SEVDİĞİM

Yeryüzü sevdiğim	195

U z u n e z g i

Gürültüler	199
Gökyüzü	199
Amasya bir hırka	200
Gençlik azığım	200
Nerde bir çocuk	201
Kıl heybe omuzlarımızda	201
Karşılama ve uğurlama	202
Maltepe kuşlukta	202
Gövermiş Karacoğlan	203
Kar çiçekleri	204
Mosmor gecedен	204
Elif incecikten	205
Kerem ile Aslı	205
Alıp getiren buraya	206
Yadıma düşen bir şey var	206
Soruyor da soruyor karşımda	207

G i d e r k e n

Gözlerin	208
Ayrılığın gurbetі	208
İnce petek süzülüşle	209
Yemen türküsü	209
Amilcar Cabral türküsü	210
Ben gelirim	210
Erzurum dağları	211

Gözlerin cereni	212
Sardunyalarla direncin gülleri	212
Yüzün bir kabartma	213
Sabır ve sabırsızlık üstüne türkü	215

Binlerce acı ve umut ezgisi

Belendim yollara	217
Kerem içimde yandı	217
Sakıntım zamandı	218
Her şey tanıktır	218
Onardılar yaramı	219
Önümüzde yollar var	219
Terden ve dirençten gelene türkü	220

KİTAPLARA GİRMEMİŞ ŞİİRLER

Neruda	223
Lorca	224
Nazımlar kalır bu dünyada	226
Alı turnam	227
Fırat üstüne notlar	230

Yeryüzü ezgileri

Türkiye 1975	234
Yeter mi	234
Şili 1907 Iquique	235
Greve giden için	235
Grevden bir ezgi	235
Greve giden için bir ezgi daha	235
Düşle gerçek arası	
Frankfur-Stokholm yolunda	236
Yurdumun gurbeti	239
İki dörtlük	241
Yolculuklar	242
Yalovanın elma bahçeleri	243
Kanatsız kuş süiti	246

Kapak düzeni :
SAİT MADEN
Arka kapak fotoğrafı
OSMAN İKİZ

Dizgi - Baskı : ONUR BASİMEVİ
Selvili Mescit Sok. Güzeller İşhanı 6
Cağaloğlu - İSTANBUL
1981

kanatsız kuş

tekin sönmez

250.TL.